

Gebiedsvisie Weidse Polders

Samen op weg naar een vitaal en betekenisvol landelijk gebied

December 2025

CONCEPT

Colofon ›

Opdrachtgevers

Provincie Noord-Holland en gemeente Bergen

Contactpersoon:

Pieter Korstanje (gemeente Bergen)

Mariska van den Aarsen (provincie Noord-Holland)

Uitvoering

Inge Kersten, Liesa van de Wolde | Wing

Ontwerp en vormgeving

Rapport: Simone Mink & Inge Kersten | Wing

Kaarten: Liesa van de Wolde | Wing

Foto's: Wing & Provincie Noord Holland (Marco Krijthe)

December 2025

Gebiedsvisie Weidse Polders

Samen op weg naar een vitaal en betekenisvol landelijk gebied

December 2025

Samenvatting

Ten oosten van het Noordhollands Duinreservaat ligt tussen Bergen, Alkmaar en Egmond aan den Hoef de 'Weidse Polders'. Een waardevol gebied met bijzondere natuur en agrarisch landschap waar mensen fijn wonen, werken en recreëren.

Door klimaatverandering en bevolkingsgroei is het gebied niet meer toekomstbestendig. Er is steeds meer ruimtegebrek en steeds vaker sprake van te veel of te weinig en onvoldoende schoon water. Als daar niets aan gedaan wordt, verdwijnen diverse soorten planten en dieren, verandert het historisch landschap en kunnen agrariërs hun brood niet meer verdienen. Er liggen dus grote opgaven in het gebied. Daarom is er een gebiedsproces gestart. Het doel hiervan is met verschillende belanghebbenden te werken aan een duurzaam toekomstperspectief voor de Weidse Polders.

De samenwerkingspartners in het gebiedsproces zijn provincie Noord-Holland, gemeente Bergen en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK), Natuurmonumenten, LTO-Noord, KAVB en PWN. In 2024 tekenden alle partijen een intentieovereenkomst. De start van een intensieve samenwerking met als resultaat voorliggende gebiedsvisie.

De gebiedsvisie is een richtinggevend document dat de basis vormt voor toekomstig handelen in de Weidse Polders. Het biedt een langetermijnperspectief van ongeveer 50 jaar. Om hiertoe te komen zijn eerst alle opgaven geïnventariseerd op het gebied van water, natuur, landbouw, recreatie en cultuurhistorie.

Door al deze opgaven op kaart in te tekenen, kwamen vier belangrijke opgaven naar boven:

- Het inrichten van een robuust watersysteem dat bestand is tegen weersextremen, een goede waterkwaliteit heeft en zorgt voor de bescherming van de zoetwatervoorraad ten behoeve van de natuur en de drinkwatervoorziening;
- Het versterken van de biodiversiteit, het behalen van de natuurdoelen en het ontwikkelen van 10% groenblauwe dooradering;
- Het ontwikkelen van een vitaal en toekomstbestendig platteland met een goede economisch duurzame landbouwstructuur;
- Het behouden van een uniek landschap waar mensen kunnen recreëren, verblijven en ondernemen.

Door het ruimtegebrek moet een goede afweging worden gemaakt om de juiste balans tussen de verschillende gebruiksfuncties in het gebied te vinden. Een ingewikkelde ruimtelijke puzzel.

Om de puzzel te leggen is eerst vanuit de verschillende thema's richting gegeven aan het invullen van de opgaven. Op basis van een gebiedsanalyse, een scenariostudie, bijeenkomsten met gebiedspartners en verschillende participatiesessies zijn vier thematische visiekaarten ontwikkeld.

Door deze thematische visiekaarten met elkaar te combineren, is een integrale gebiedsvisie ontstaan met de volgende uitgangspunten:

1. Een natuurlijke binnenduinrand

In de binnenduinrand zijn de potenties voor natuur en water het grootst. Hier wordt ingezet op herstel van het natuurlijk systeem. De geleidelijke overgang van het duingebied naar het polderland wordt daarbij optimaal ingezet. Waar kansen liggen voor recreatief medegebruik, worden deze benut.

2. Robuust watersysteem

Centraal in het gebied ligt het voormalige vliegveld. Dit blijft een belangrijke functie houden in de waterhuishouding. Verder blijft de natuurfunctie hier centraal staan. Naast de aandacht voor waterkwantiteit wordt ook ingezet op het verbeteren van de waterkwaliteit in het hele gebied.

3. Toekomstbestendige landbouw

De melkveehouderij blijft hier in de toekomst aanwezig, met goed geoutilleerde bedrijven, afgewisseld door akkerbouw, bollenteelt, ingebed in een aantrekkelijk landschap van vaarten, kades, natuurgebieden en een robuust watersysteem.

4. Recreatief aantrekkelijk

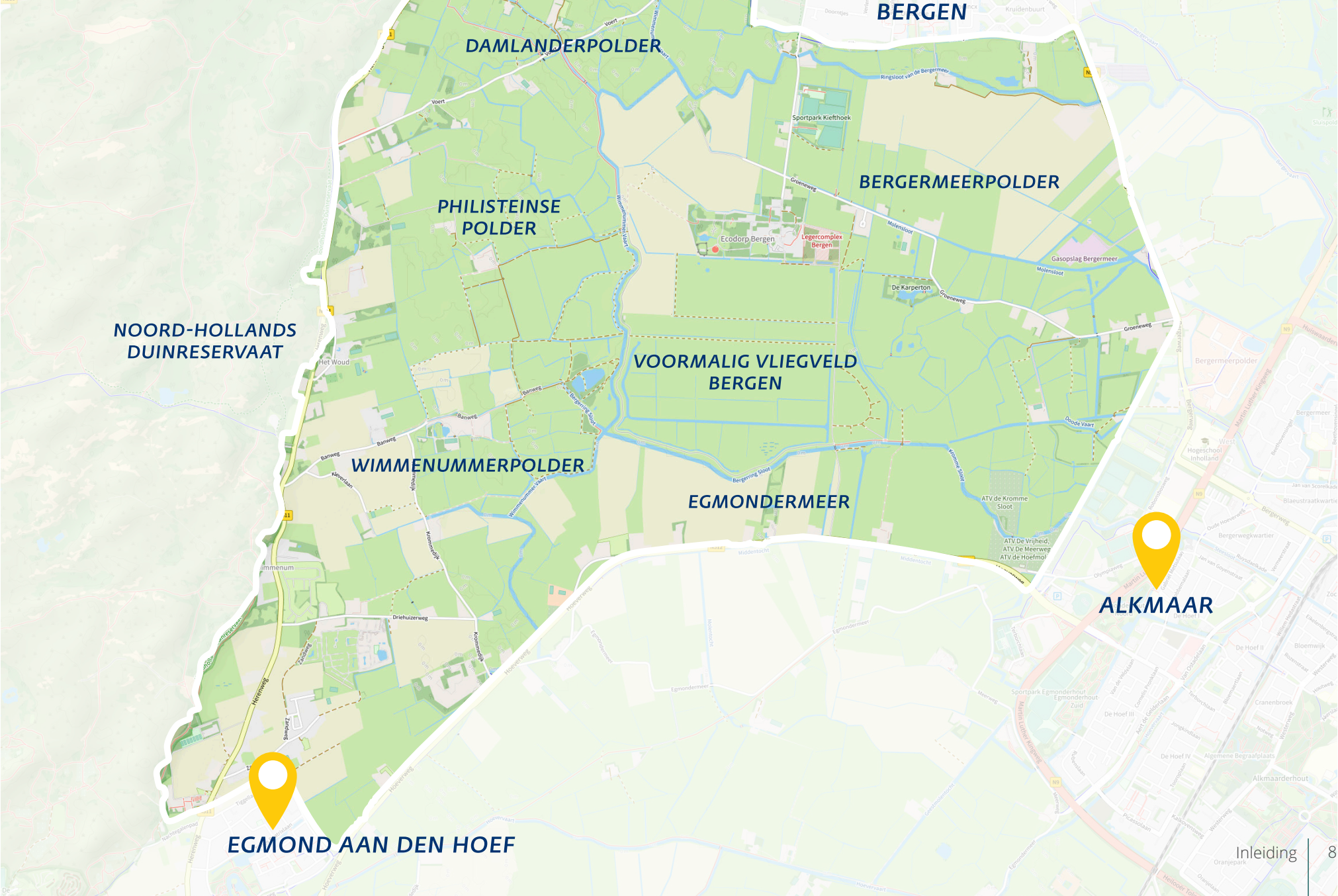
Wandelaars en fietsers kunnen hier genieten. Langs de dorpsranden van Egmond aan den Hoef en Bergen wordt ingezet op de verbinding tussen stedelijk gebied en buitengebied. De westrand van Alkmaar sluit hierop aan. Uitbreiding van de routenetwerken biedt extra recreatieve mogelijkheden en versterkt de betrokkenheid van inwoners bij het landelijk gebied.

Na vaststelling van de gebiedsvisie is het tijd voor de inkleuring. Dat zal begrip vragen en geduld, want niet alles kan direct worden gerealiseerd. De volgende fase zal voor het ene deel van de Weidse Polders sneller komen dan voor het andere deel. Dit is afhankelijk van verschillende factoren. Beschikbaarheid van het budget is er een, maar ook urgentie en de initiatiefnemer voor een plan spelen een rol.

Inhoud ›

1.	Inleiding	8
2	Aanleiding	10
	Wat als we niets doen	13
3.	Gebiedsanalyse	14
	Ligging en context	15
	Kwaliteiten van het gebied	16
	De opgaven	18
	<i>Beleid</i>	
	<i>Bodem- en watersysteem</i>	
	<i>Natuurlijk systeem</i>	
	<i>Landschap en cultuurhistorie</i>	
	<i>Landbouw</i>	
	<i>Recreatie</i>	
4	Visie	30
	Stapeling van opgaven	31
	Het watersysteem	33
	Het ecologisch systeem	34
	De landbouw	36
	De recreatie en cultuurhistorie	38
	De integrale visie	40
5.	Vervolg	47
6.	Begrippenlijst	48
7	Literatuurlijst	50
	Bijlage 1: Gebiedsproces	52
	Bijlage 2: Gebiedsanalyse	60
	Bijlage 3: Participatieverslag	68

1 › Inleiding

Weidse Polders

Ten oosten van het Noordhollands Duinreservaat ligt tussen Bergen, Alkmaar en Egmond aan den Hoef de 'Weidse Polders'. Een waardevol gebied met natuur en agrarisch landschap waar mensen fijn wonen, werken en recreëren. Door klimaatverandering en bevolkingsgroei is het gebied niet meer toekomstbestendig. Er is steeds meer ruimtegebrek en steeds vaker sprake van te veel of te weinig en onvoldoende schoon water. Er liggen dus grote opgaven in het gebied. Daarom is deze gebiedsvisie opgesteld.

Historie

De totstandkoming van de gebiedsvisie kent een lange aanloop. In 2019 is begonnen met het verkennen van de landbouwkundige kansen in de Weidse Polders. In 2020 is de provincie in de binnenduinstrand gestart met de opgave om het Natuur Netwerk Nederland (NNN) af te ronden. In juni 2022 heeft het rijk een startnotitie voor het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) vastgesteld, waarin de verschillende opgaven staan benoemd die in samenhang met elkaar opgepakt moeten worden binnen het landelijk gebied. Deze opgaven waren onderverdeeld in klimaat, water, stikstof en natuur. Het rijk vroeg de provincies om de opgaven verder uit te werken in provinciale programma's. De provincie Noord-Holland stelde op 27 juni 2023 een startversie voor het Provinciaal Programma voor het Landelijke Gebied (PPLG) vast als sturend beleidskader voor de opgaven in het landelijke gebied. In september 2024 schrapte het kabinet het NPLG en het transitiefonds waarin de middelen voor uitvoering van het NPLG waren opgenomen. Provincie Noord-Holland heeft zich daarom in eerste instantie gericht op de doelen en projecten waar financiële middelen voor beschikbaar

zijn. In de Korte Termijn Agenda staan deze maatregelen beschreven. Voor de middellange en lange termijn is het programma landelijk gebied (PLG) opgesteld ter vervanging van het PPLG, waarin de provincie aangeeft welke doelen met voorrang worden aangepakt, nu de rijksmiddelen grotendeels zijn weggevallen. Het PLG is dus het meest recente beleidsstuk dat richting geeft aan het gebiedsproces in de Weidse Polders.

Gebiedsproces

Het doel van het gebiedsproces is om samen met verschillende belanghebbenden te werken aan een duurzaam toekomstperspectief voor de Weidse Polders. Dit gebeurt in verschillende fases. In de eerste fase, de verkenningsfase, wordt onderzocht op welke wijze de opgaven het beste in samenhang met elkaar kunnen worden aangepakt en welke mogelijkheden er zijn om hiermee gezamenlijk aan de slag te gaan. Vervolgens worden in de planvormingsfase concrete plannen gemaakt.

Samenwerking

De samenwerkingspartners zijn provincie Noord-Holland, gemeente Bergen en HHNK. Zij nemen uiteindelijk de bestuurlijke besluiten. Natuurmonumenten, PWN, LTO Noord en KAVB zijn ook partner in het gebied, maar hebben een adviserende rol. In 2024 tekenden alle partijen een intentieovereenkomst. Daarnaast zijn er diverse informatiebijeenkomsten georganiseerd en een klankbordgroep is geraadpleegd. De start van een intensieve samenwerking met als resultaat voorliggende gebiedsvisie.

Gebiedsvisie

De gebiedsvisie is een richtinggevend document dat de basis vormt voor toekomstig handelen in de Weidse Polders. Het biedt een langetermijnperspectief van ca. 50 jaar. Vanuit de verschillende thema's is richting gegeven aan het invullen van de opgaven die er liggen op het gebied van water, natuur, landbouw, recreatie en cultuurhistorie. Niet alles wordt direct gerealiseerd. De volgende fase, de planvormingsfase, zal voor het ene deel van de Weidse Polders sneller komen dan voor het andere deel. Dit is afhankelijk van verschillende factoren. Beschikbaarheid van het budget is er een, maar ook urgentie en de initiatiefnemer voor een plan spelen een rol.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de noodzaak voor een toekomstbestendige Weidse Polders. In hoofdstuk 3 wordt het gebied geanalyseerd. Vanuit deze analyse zijn de kwaliteiten van het gebied in kaart gebracht en is een ruimtelijke vertaling gemaakt van de opgaven die er voor de Weidse Polders liggen. Vervolgens zijn er voor de thema's natuur, water en bodem, landbouw, recreatie en cultuurhistorie visiekaarten ontwikkeld. De integratie hiervan heeft geleid tot de integrale gebiedsvisie. De visie is te vinden in hoofdstuk 4.

Meer informatie over het proces, de gebiedsanalyse en het participatieverslag, is te vinden in de bijlagen.

2 › Aanleiding

Alkmaar aangewezen als locatie voor grootschalige woningbouw

Nieuws
vr 11 jul, 09:54

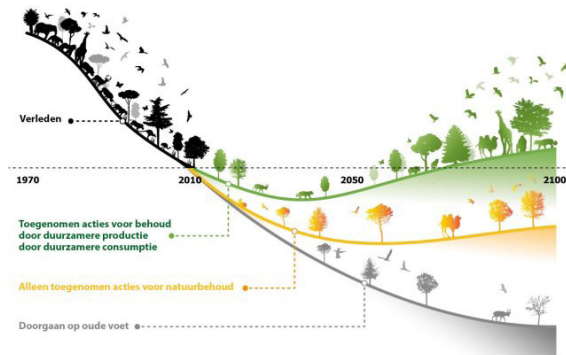
ALKMAAR – In de regio Alkmaar moeten de komende jaren minstens 3500 nieuwe woningen vrijrijzen. Dat staat in de nieuwe Nota Ruimte van het kabinet, waarin de toekomstvisie op de ruimtelijke inrichting van Nederland uiteen wordt gezet, aldus RTL Nieuws.

<https://www.rod.nl/alkmaar/nieuws/454304/>

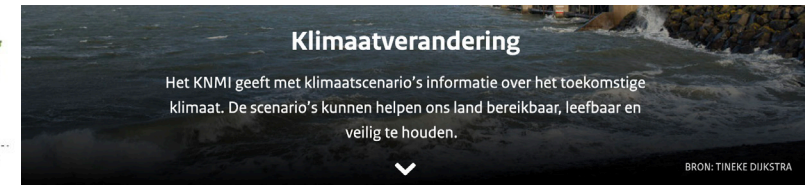
alkmaar-aangewezen-als-locatie-voor-grootschalige-woningbouw

NOS Nieuws • Woensdag 22 mei 2024, 19:35 •
Aangepast donderdag 23 mei 2024, 15:11

Nederland kampioen biodiversiteitsverlies, 'de natuur staat er dramatisch voor'

credit Adam Islaam <https://iiasa.ac.at/news/sep-2020/bending-curve-of-biodiversity-loss>

In 2085 stijgt de zeespiegel met 25 tot
80 cm
aan onze kust

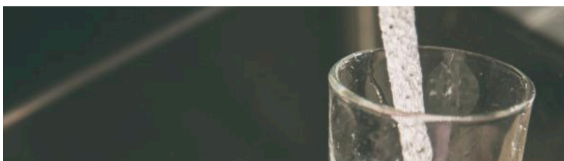
Laatste drie decennia warmste in
1400
jaar

In 2050 nog maar 2.0 tot
0.2 %
kans op een Elfstedentocht, in tegenstelling tot 15% kans nu

<https://www.knmi.nl/producten-en-diensten/klimaatverandering>

Snel actie nodig om drinkwatertekort in 2030 te voorkomen

Publicatiedatum 03-04-2023 | 07:00

<https://www.rivm.nl/nieuws/snel-actie-nodig-om-drinkwatertekort-in-2030-te-voorkomen>

+ Ondergelopen wegen, een tunnel als zwemparadijs en de rioolinhoud die de straat bevuilt; Alkmaar pompt miljoenen in maatregelen om wateroverlast te voorkomen

bron: Noord-Hollands Dagblad 21-09-21, 12:50 | update: 21-09-21, 16:05

Tussenevaluatie: KRW-doelen dreigen buiten bereik te blijven

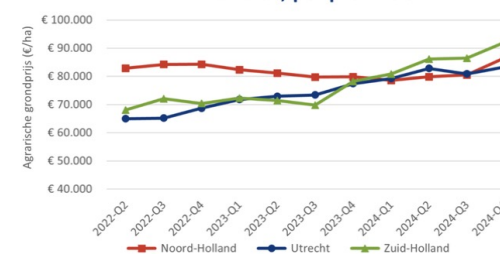
© 27 december 2024

<https://www.drinkwaterplatform.nl/>

tussenevaluatie-krw-doelen-dreigen-buiten-bereik-te-blijven/

Grondprijsontwikkeling Utrecht, Noord-Holland en Zuid-Holland

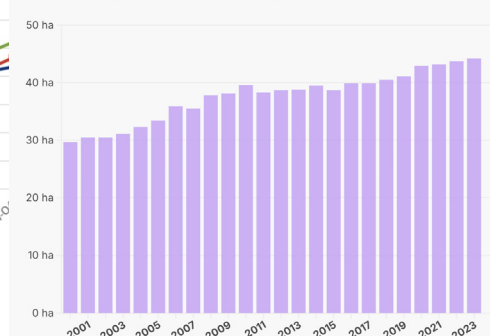
Agrarische grondprijs (€/ha), gemiddelde 4 kwartalen, per provincie

Figuur 6 Grondprijsontwikkeling provincies Utrecht, Noord-Holland en Zuid-Holland
Bron: Kadaster en Wageningen Social & Economic Research

Boerderijen worden steeds groter

Gemiddelde oppervlakte van een boerderij in hectare

<https://www.clo.nl/indicatoren/nl212214-bedrijfs-grootte-en-economische-omvang-landbouwbedrijven-2000-2024>

Het gebied is niet meer toekomstbestendig door een aantal ontwikkelingen.

Bevolkingsgroei

De verwachting is dat de bevolking in de gemeente Bergen met 1,9% groeit tussen 2021 en 2035 en 5-10% tussen 2035 en 2050. Voor de gemeenten Alkmaar en Heiloo is de verwachting dat deze groeien met 5-10% tussen 2021 tot 2035 en 2,5-5% tussen 2035 tot 2050. Met deze groei neemt de vraag naar woningen toe en daarmee ook de druk op de openbare ruimte. Onder andere door een groeiende recreatiebehoefte. *(Bron: PBL/CBS)*

Klimaatverandering

Het Nederlandse zeeklimaat verandert naar een klimaat waarin het warmer wordt, de winters natter zijn en de zomers droger. Lang aanhoudende droogtes worden afgewisseld met zware piekbuien. In de Weidse Polders is er een reëel risico op wateroverlast bij een piekbui. Er kan slechts 0-50 mm water in de bodem worden geborgen totdat het boven het maaiveld uitkomt. Dit staat in relatie tot het grondwaterpeil, welke hier al hoog staat ten opzichte van het maaiveld.

Sommige natuurtypen zijn afhankelijk van grondwater, de mate van deze grondwaterafhankelijkheid bepaalt de potentiële kwetsbaarheid bij droge omstandigheden. De grondwaterafhankelijke natuur in de Weidse Polders is 'gevoelig' tot 'zeer gevoelig' voor droogte. Het risico op de afname van biodiversiteit, met de toenemende natte en droge periodes is hier dus groot.

(Bron: Onderzoeksresultaat PWN, 2024)

Waterkwaliteit en drinkwaterbehoefte

De Bergermeer en omringende polders vormen één van de prioritaire gebieden voor de Kader Richtlijn Water (KRW) in het beheergebied van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

Het doel is om hier in 2027 een situatie met helder water van goede ecologische en chemische kwaliteit te bereiken. In de Weidse Polders lopen meerdere KRW-watergangen die scoren als 'ontoereikend'. Enkele delen worden zelfs als 'slecht' gedefinieerd.

In de ondergrond van de duinen ligt een zoetwaterbel die van groot belang is voor de drinkwatervoorziening, de kwelafhankelijke natuur en de achterliggende polders. Door klimaatverandering wordt de druk op de zoetwaterbel steeds groter. In combinatie met het groeiende bevolkingsaantal neemt de vraag naar drinkwater alleen maar toe. Er zal meer drinkwater beschikbaar moeten komen in de toekomst, terwijl de trend nu is dat deze hoeveelheid afneemt. *(Bron: Onderzoeksresultaat PWN, 2024)*

Bodem

Het merendeel van de Weidse Polders heeft een groot risico op ondergrondverdichting als gevolg van grond bewerking. Het resultaat is dat er meer kans is op wateroverlast, afspoeling van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen en dat gewassen minder diep kunnen wortelen en zo minder goed bij voedingsstoffen kunnen komen.

Bodemdaling komt in een groot deel van Noord-Holland voor, het gaat hierbij meestal om veengebieden waarin de bodem oxideert. In de Weidse Polders komt er enkel veen op een zandige ondergrond voor. Deze dunne laag veen kan bij een hoog klimaatscenario oxideren en tot een beperkte bodemdaling van 3 tot 10 cm zorgen. Ten zuidwesten van Bergen is het veenpakket dikker, welke kan zorgen voor een sterkere bodemdaling tot 60 cm.

Ontwikkeling van de landbouw

Aan het begin van de eeuwwisseling was er een grote diversiteit aan agrarische bedrijven, waarvan de tuinbouw- en graasdierbedrijven in de ruime meerderheid waren. Er zijn tegenwoordig nog enkele akkerbouwbedrijven, bollenbedrijven en gewas-vee combinaties aanwezig in de gemeente Bergen. Naast de afname van het aantal bedrijven en de diversiteit in bedrijfstypen is het areaal landbouwgrond in de gehele gemeente Bergen tussen 2010-2021 afgenomen met ongeveer 240 ha.

De landelijke trend is dat het merendeel van de landbouwproducten uit deze sectoren wordt geëxporteerd naar omliggende landen. De vraag naar duurzamere producten met meer aandacht voor dierenwelzijn en biologische productiemethoden neemt wel toe, maar het marktaandeel daarvan blijft nog zeer beperkt. Voor beide marktvragen is meer ruimte nodig.

(Bron: Landbouwkundig onderzoek Weidse Polders, SWECO, 2023)

Natuur en biodiversiteit

Het verlies aan biodiversiteit is op wereldwijde schaal een groot probleem. Voor de provincie Noord-Holland is er sinds de oorspronkelijke gemeten situatie rond 1700 een biodiversiteits-afname van 85% waargenomen.

(Bron: Omgevingsvisie NH2050, 2018)

In het Noordhollands Duinreservaat zijn er verschillende habitattypen. Daaronder vallen een aantal stikstofgevoelige typen, zoals de grijze duinen, die op basis van de Vogel- en Habitatrichtlijn worden beschermd. Per habitatype kan het verschillen wat het natuurtype aan maximale stikstofdepositie aan kan. Dit wordt de kritische depositie waarde (KDW) genoemd. Vrijwel het hele duingebied langs de Weidse Polders heeft te maken met een stikstofdepositie die de KDW overschrijdt.

Meer ondersteunend beeld- en leesmateriaal is te vinden in bijlage 2: Gebiedsanalyse

Wat als we niets doen?

o-scenario

De binnenstedelijke ontwikkeling van de stad Alkmaar neemt in de komende 10-15 jaar een grote vlucht. Het toenemend aantal

woningen in de stad legt meer druk op de stadsrand. De rand bij de Weidse Polder verrommelt verder en de grondprijzen stijgen.

Door het toenemende aantal inwoners in de stad neemt ook de recreatiedruk in het gebied toe. De Noord-Hollandse kust is een steeds aantrekkelijker wordend

recreatiegebied. De recreatiebehoefte vraagt om meer luxe en de recreatieparken breiden verder uit. Het aantal (vakantie)woningen op voormalige boeren erven neemt toe, met een toename van verkeer tot gevolg. Het landschap verrommelt en verliest zijn karakteristieke openheid.

De agrariërs die nog in het gebied zitten, voelen van alle kanten druk. Dit speelt zowel in het verkeer als tussen de percelen als vanuit de regelgeving. De

weersextremen zorgen vaak voor mislukte oogsten of hoge voerprijzen.

Het watersysteem staat onder druk. Het is vaker extreem nat en extreem droog. De piekberging moet zeer regelmatig worden

ingezet, maar alsnog is er veel

wateroverlast op het maaiveld in de diepe delen van de polders. De waterkwaliteit is ook nog steeds niet op

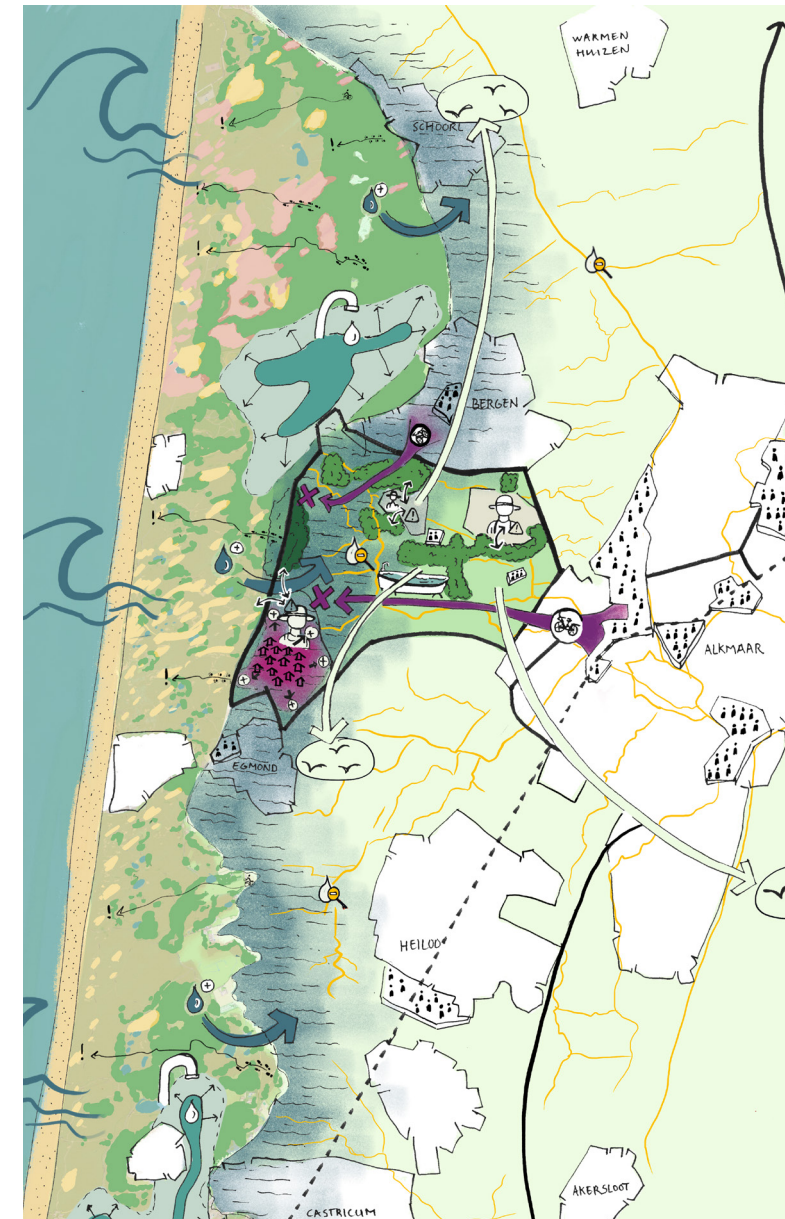
orde. De natuur heeft veel te lijden onder de weersomstandigheden en het tekort aan water doordat de waterlopen en het

watersysteem niet zijn ingesteld op het vasthouden van water.

Zonder visie voor dit gebied is er een reëel risico dat:

- » De urgente keuzes te lang worden uitgesteld;
- » De helderwater doelen (KRW) niet worden gehaald;
- » De drinkwatervoorziening niet toereikend is;
- » De huidige functies veel vaker met wateroverlast en -tekort te maken krijgen;
- » De landbouw geen toekomstperspectief heeft;
- » De biodiversiteits- en de natuurkwaliteit gaat verder achteruit;
- » Vergunningen voor ontwikkelingen niet worden verleend.

En daarmee het gebied op slot komt te zitten en de kwaliteiten onvoldoende worden benut.

Verbeelding o-scenario

3 › Gebiedsanalyse

3.1 Ligging en context

Een uniek landschap in Noord-Holland

De provincie Noord-Holland is voor een groot deel omgeven door water. Van west naar oost liggen kust-landschappen met duinen en strandwallen, de polders in lagergelegen strandwalvlaktes, de droogmakerijen en polders op de veen- en kleigronden, waarna ten slotte de oevers van het IJsselmeer worden bereikt.

De Weidse Polders ligt ten oosten van het Noordhollands Duinreservaat, tussen Bergen, Alkmaar en Egmond aan den Hoef. Het gebied bevindt zich deels in de duinzoom en vooral in het landschap van strandwallen en strandvlaktes. Binnen dit gebied ligt ook de droogmakerij Bergermeer.

Het gebied van de duinzoom en de strandvlaktes wordt de binnenduinrand genoemd. Het behouden en het versterken van het landschap is van groot belang voor de leefbaarheid in de provincie. De sterke verwevenheid tussen stad en landschap is zichtbaar in de Weidse Polders 'het groene buitengebied tussen de kernen van Egmond, Bergen en Alkmaar'.

Regionale context

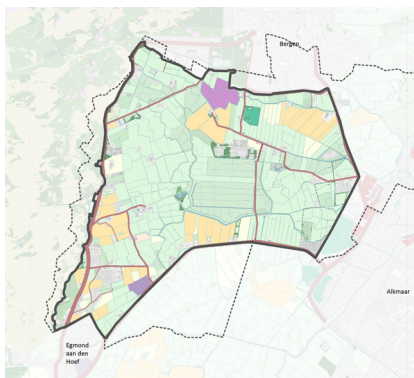
De Weidse Polders heeft een unieke kwaliteit door de ligging in en aan de binnenduinrand. Ingeklemd tussen de stedelijke band van Heiloo en Alkmaar en het Noordhollands Duinreservaat. Met in de directe omgeving verschillende economische concentratiegebieden, Natura 2000-gebied, NNN-gebieden, provinciaal Beschermde landschap, recreatieve knooppunten en grootschalige woningbouwlocaties. Daarmee ligt de Weidse Polders zowel in een regio met veel ontwikkelingen in de economie, wonen, natuur, recreatie en landbouw.

Gebiedsafbakening

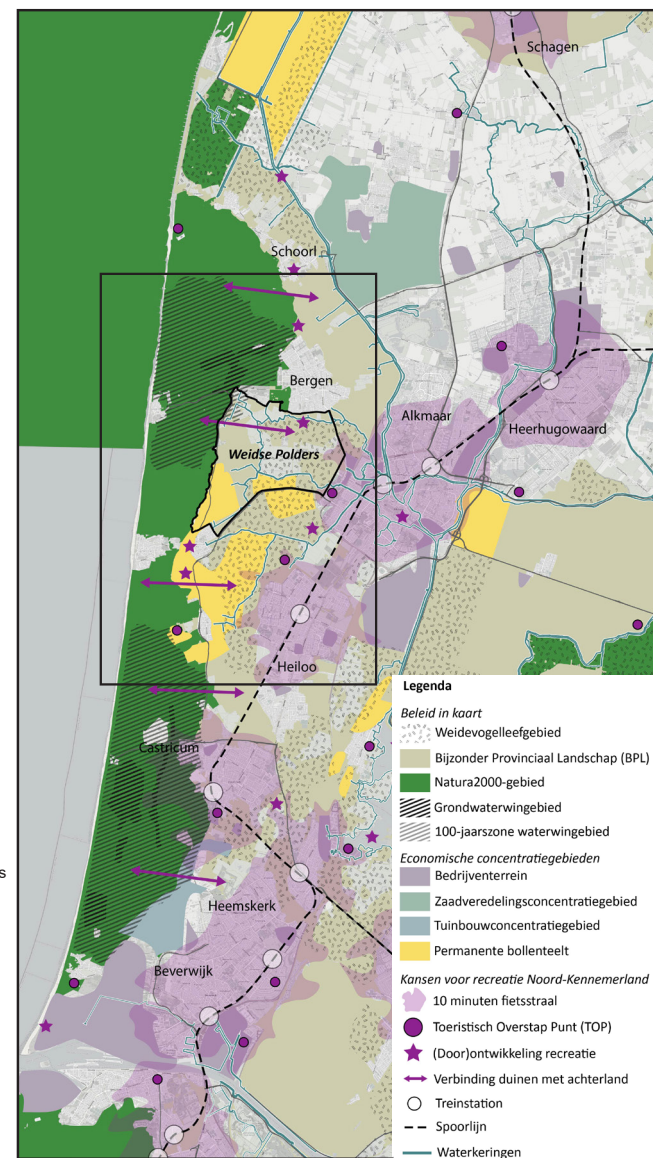
De Weidse Polders is 1 van de 24 door de provincie benoemde deelgebieden (2019) met als speerpunt het realiseren van de NNN. De Weidse Polders is een verzamelaar voor de volgende gebieden:

- » de Damlanderpolder
- » de Philisteinse polder
- » de Bergermeerpolder
- » de Wimmenummerpolder
- » een deel van de Egmondermeer
- » een deel vrij afwaterend gebied langs de duinen.

Na de start van het PPLG (later het PLG) is de begrenzing uit 2019 aangepast. Er is beter naar de afgrenzing met de duinen gekeken en de relatie met het watersysteem is gelegd. De definitieve begrenzing is bepaald door de gebiedspartners. Er is een afbakening voor het gebied Weidse Polders in relatie tot de opgaven voor natuur, landbouw, recreatie en cultuurhistorie en een iets bredere afbakening voor het effectgebied voor water. Dit is te zien in de figuur hieronder.

< Gebiedsafbakening

^ De Weidse Polders in regionale context

3.2 Kwaliteiten van het gebied

Aan het begin van het proces is bestaande informatie geïnventariseerd en zijn aanvullende onderzoeken uitgevoerd, namelijk een Landschap ecologische systeemanalyse, een landbouwkundig onderzoek en een recreatie-analyse. Meer informatie hierover is te vinden in bijlage 2: gebiedsanalyse. Uit de inventarisatie, de onderzoeken, een openbare informatiemarkt, verschillende bijeenkomsten en gesprekken met eigenaren en partners uit het gebied zijn meerdere (kern)kwaliteiten van de Weidse Polders naar voren gekomen. Niet alles hoeft zo te blijven zoals het is, maar het vormt de basis om op door te ontwikkelen en kansen te grijpen.

De Weidse Polders ligt op een unieke plek te midden van een **diverse en drukke regio**. Richting het westen ligt het Natura-2000 gebied het **Noordhollands Duinreservaat**, een uniek en aantrekkelijk natuurgebied. Ten oosten van de polder ligt een stedelijke band met Alkmaar als grootste kern, waarna de lagere natte klei- en veenpolders liggen.

In het gebied ligt de **binnenduintrand** met zijn **bijzondere gradiënten** en een verscheidenheid aan bodemsoorten en hoogteverschillen en waterkwaliteit. Daarnaast zijn hier unieke **natuurwaarden**, zoals de **duinrellen** en de **grondwater gevoede graslanden** waar weidevogels op afkomen. Grote aaneengesloten natuurgebieden worden afgewisseld met kleinere natuur-stapstenen. Op **Europese schaal** zijn de duinen langs de kust die overgaan in een onbebouwde binnenduintrand zeldzaam en daarom bijzonder.

In de polders is vooral de beleving van de **weidsheid** een veel genoemde kwaliteit. De vlakke gras-, akker- en bollenvelden bieden **vergezichten** helemaal tot aan de glooiende duinen in het westen of tot aan de stads- en dorpsranden van Bergen, Alkmaar en Egmond aan den Hoef. Deze weidsheid is te danken aan de combinatie van het bodem- en watersysteem en het landgebruik.

Het polderzicht over het landschap met zijn **unieke blokverkaveling**, met lage vegetatie en gewassen, waar de weilanden worden afgewisseld met kleurrijke bollenvelden. Het gebied herbergt een verscheidenheid aan functies, waarbij **natuur** en **landbouw** beeldbepalend zijn.

Het gebied heeft een eeuwenoude traditie van het geschikt maken van land voor landbouw. De **oude geestgronden** en polderstructuren met kenmerkende **molens** en een **grillig boezemsysteem** laten deze geschiedenis nog altijd zien. Net als andere cultuurhistorische elementen, zoals **relicten** van landgoederen, bosschages, het voormalig 'Militair Vliegveld Bergen' en bunkers.

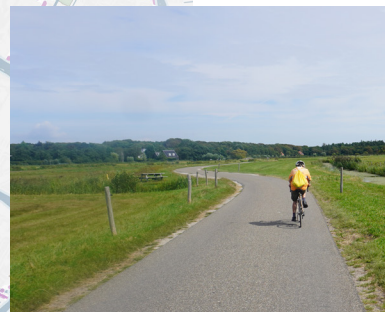
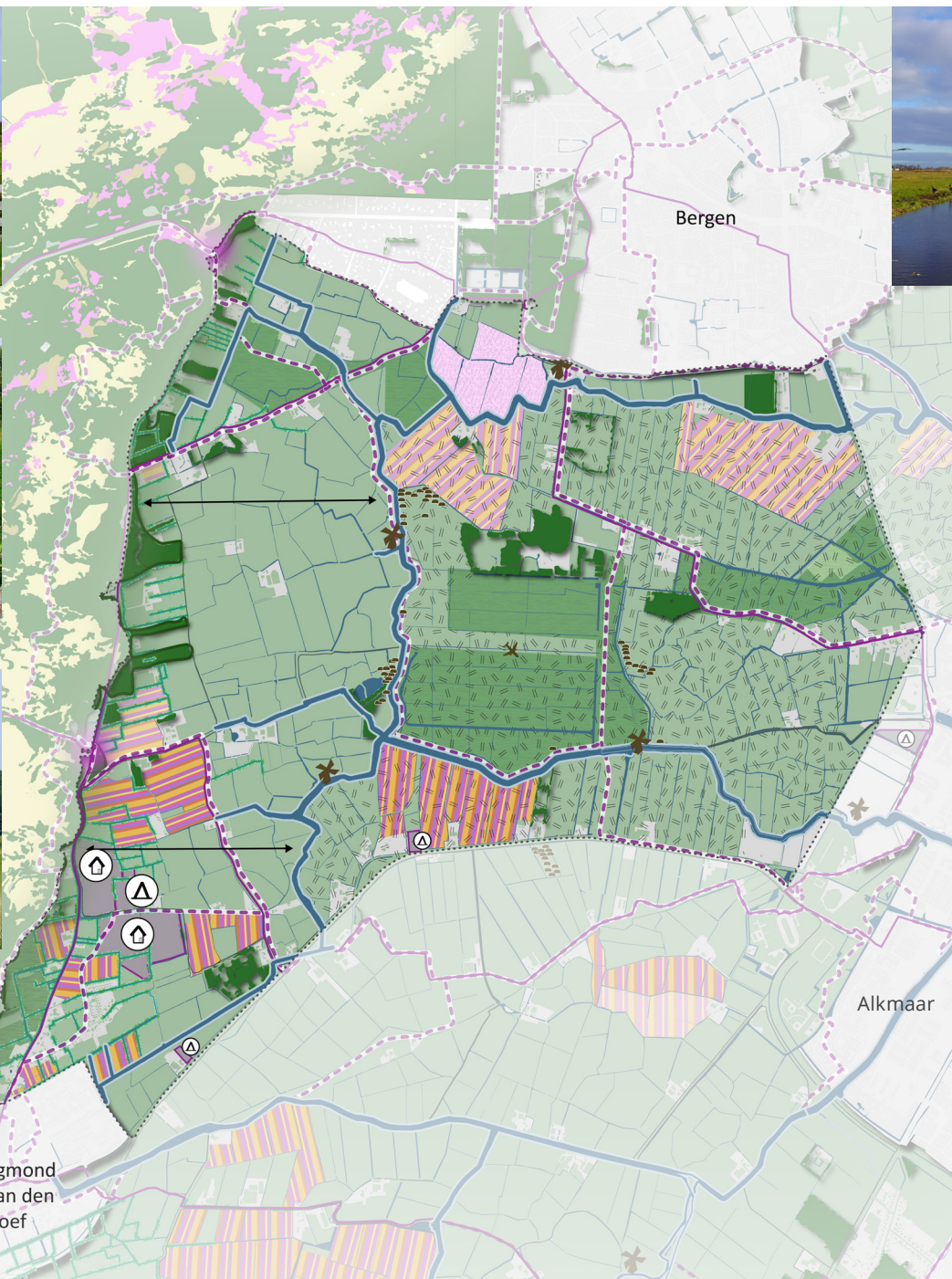
'Voormalig Vliegveld Bergen ligt in het hart van de Weidse Polders. Dit is van 1937 tot 1944 in gebruik geweest. Sommige onderdelen van dit vliegveld zijn nog steeds aanwezig en zichtbaar in het open veld, zoals de bunkers, een hangar en restanten van de startbaan, daarnaast is het zuidelijk deel ingericht als boezem- en polderberging en geeft het op een andere manier bescherming aan het gebied.'

De weidsheid van de polders is vanaf het water goed te beleven door een **aantrekkelijke vaarroute** die over het unieke boezemsysteem loopt. Het naastgelegen duingebieden de polder zelf trekt **verschillende soorten recreanten** aan. In het gebied vind je zowel dagrecreanten, zoals bezoekers voor een ommetje, aan kano- of fietstocht, als verblijfsrecreanten op campings of in B&B's. Het is daarmee een belangrijke recreatieve bestemming voor bewoners uit de omgeving en toeristen.

De polder wordt 'omlijst' door de **duidelijke randen** met de bebouwde kernen en de duingebieden.

Op de kaart op de volgende pagina zijn de kenmerken van de Weidse Polders te zien. De foto's laten de verschillende aanwezige kwaliteiten zien.

3.3 De opgaven

Voor de Weidse Polders zijn verschillende opgaven te onderscheiden. Het realiseren van het NNN, het toekomstbestendig maken van het watersysteem, het ontwikkelen van een toekomstbestendige landbouw, het behalen van de helderwaterdoelen voor de Kaderrichtlijn water, het behouden en versterken van het bijzondere landschap en de cultuurhistorische waarden en het omgaan met de recreatiedruk op het gebied.

De impressie op de kaart op pagina 31 laat zien dat er veel verschillende opgaven en ruimtevragers zijn binnen het gebied. Duidelijk is dat het niet allemaal past in de beschikbare ruimte. Op de volgende pagina's worden de huidige situatie en de opgaven, potenties en dilemma's per thema omschreven.

Foto met zicht op de Groeneweg met zowel recreatief als landbouwverkeer rechts de loterijlanden (natuur), de waterlopen, Op de achtergrond de duinen.

3.3.1 Beleid

De volgende beleidsdoelen gelden in de Weidse Polders:

Beschermde landschap

Een provinciaal beschermingsregime welke de waardevolle landschappelijke structuren beschermt.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Doel van de NNN is het vergroten van de hoeveelheid natuur, het versterken van de kwaliteit van de bestaande natuur en het verbinden van natuurgebieden en moet in 2029 gerealiseerd zijn.

Natura 2000

Het Noordhollands Duinreservaat is een Natura 2000-natuurgebied en ligt buiten de Weidse Polders. Om de gunstige staat van instandhouding van het natuurgebied te waarborgen, is in de Weidse Polders een overgangszone ingericht waar de stikstofbelasting moet worden verminderd.

Kaderrichtlijn Water

Voor een aantal polders zijn op basis van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) helderwaterdoelen vastgesteld voor 2027. Door de natuurlijke ligging, met aanvoer van voedselarm water van goede kwaliteit uit de duinen, is dit een prioritair gebied voor de KRW.

Grondwaterbescherming

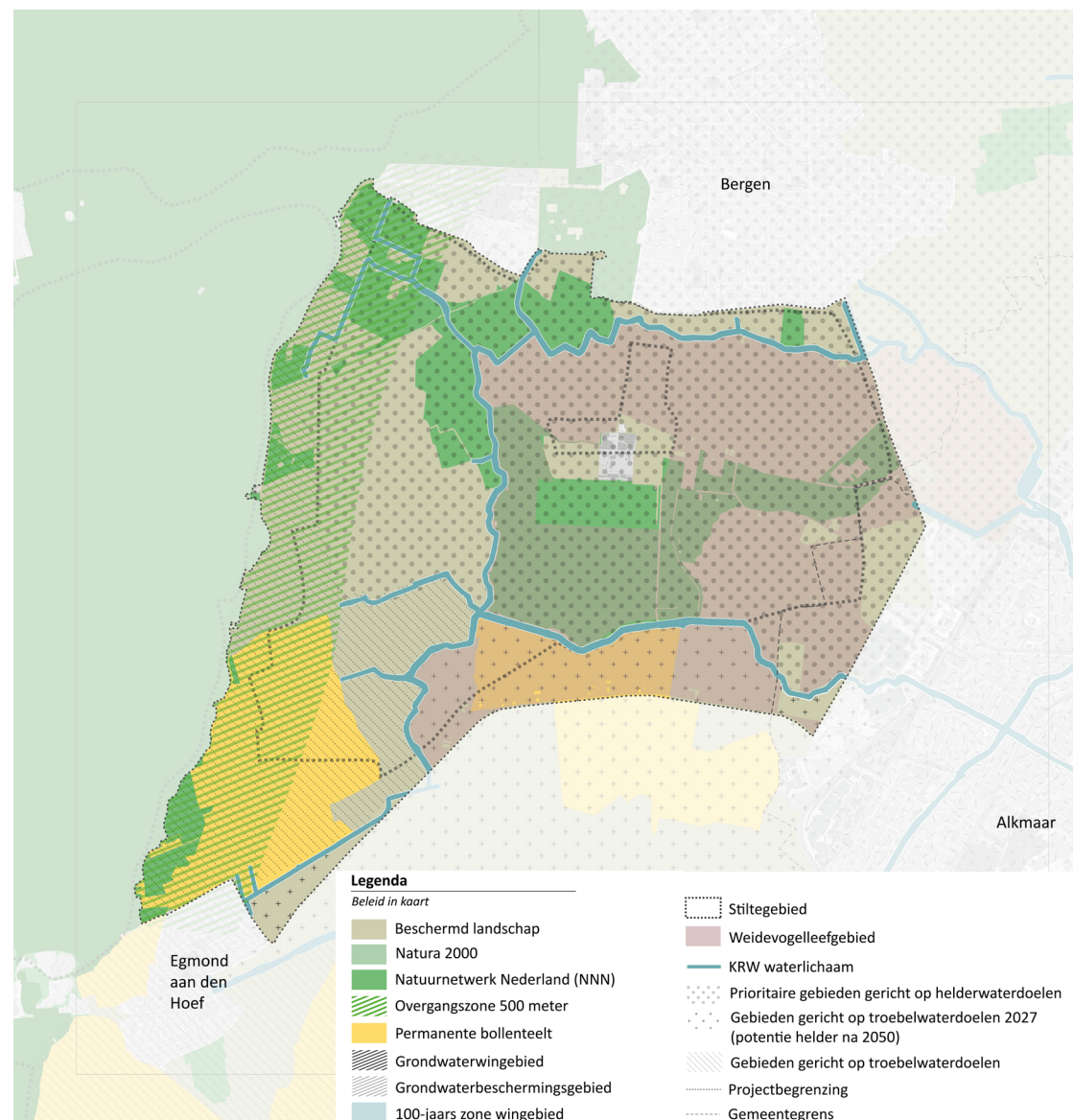
De grondwaterbeschermingsgebieden rondom de waterwinning in de duinen zijn aangewezen om de grondwaterkwaliteit te beschermen. Dit houdt in dat het landgebruik en activiteiten die plaatsvinden in deze gebieden de kwaliteit van het grondwater niet mogen aantasten.

Permanente bollenteelt

Binnen de Weidse Polder liggen gebieden met in de provinciale verordening de aanwijzing permanente bollenteelt. Dit houdt in dat binnen deze gebieden het toegestaan is om omwille van bollenteelt grondbewerkingen uit te voeren zoals bezanden, omzetten en opspuiten. Deze gebieden bevinden zich voornamelijk aan de zuidzijde.

Weidevogelleefgebied

De provincie wil het leefgebied van bedreigde weidevogels beschermen. Onder deze bescherming zijn principes opgesteld om de impact op het gebied te verkleinen. Het weidevogelleefgebied ligt in de Bergermeerpolder en Egmondermeerpolder.

3.3.2 Bodem- en watersysteem

Huidige situatie

(Grond)watersysteem

Door mariene afzettingen is er veel brak en zout grondwater aanwezig in de ondergrond. Onder de jonge duinen bevindt zich een zoetwaterbel die redelijk dicht onder het maaiveld ligt. Op de lage plekken treedt daardoor kalkrijke kwel op. Het grondwater bestaat uit zeer zoet water. Ook in de droogmakerij (Bergermeerpolder) komt er kwel voor. De Bergermeerpolder is natter dan de omliggende polders.

Bodem

In de poldergebieden overheersen matig fijne zandbodems met een klei- en/of veendek. De toplaag is kalkarm en bestaat uit klei met daaronder zand. De Philisteinse & Wimmenumer Polder, liggen in een strandvlakte. Deze bestaan uit vlaktes en welvingen waardoor er lokaal kleine hoogteverschillen zijn.

Bron: Landschap ecologische systeem analyse (LESA, 2024)

Waterberging

Bij extreme wateroverlast kan de waterberging op het voormalig vliegveld Bergen worden benut als boezemberging. Water vanuit de boezem wordt ingelaten bij de Kolonel Sneepweg.

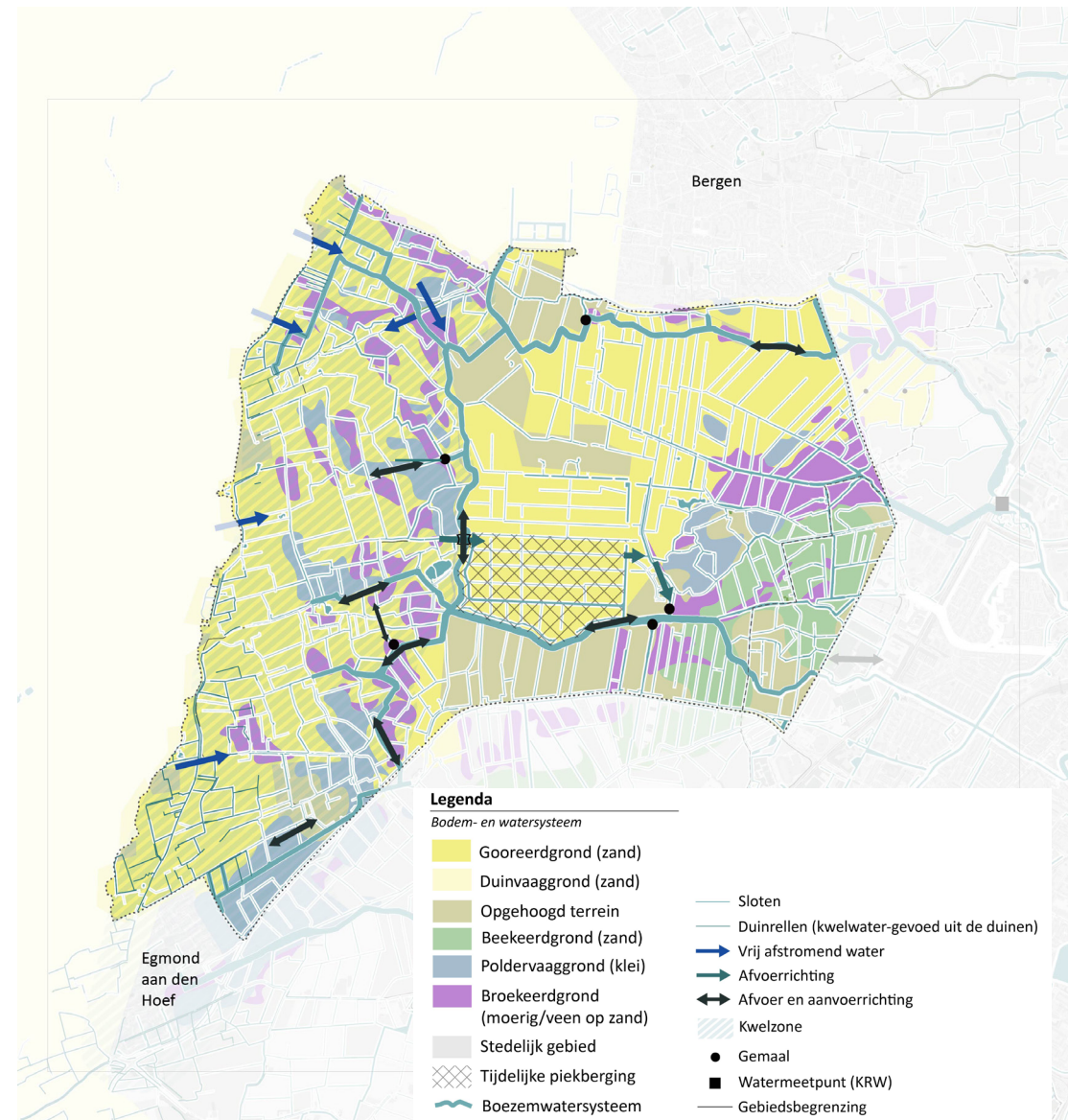
Boezemsysteem

De Weidse Polders is onderdeel van een groter systeem ten westen van Alkmaar van ongeveer 5.000 hectare poldergebieden en boezemlanden. In dat systeem voeren twee niet verbonden boezemtakken al het overtollig water door of langs Alkmaar af.

De ringvaart rondom de Bergermeer voert het water uit het noordelijk deel van het gebied af. De Hoevertvaart voert het water voor het zuidelijk deel van het systeem af. Het noordelijk en zuidelijk deel zijn momenteel niet verbonden met elkaar. Wel beginnen ze beiden bij Egmond aan de Hoef.

Waterstanden

Gebieden met van oudsher hoge grondwaterstanden en kwel tot aan het maaiveld, die overgingen in poldergebied met schoon water, zijn nu veranderd in drogere gebieden met weinig grondwater-rinvloed en water van mindere kwaliteit. In de meeste gebieden van de Weidse Polders is de gemiddelde grondwaterstand is 20-40 cm onder het maaiveld. De oppervlaktepeilen worden strak gereguleerd. Er wordt voor zowel de winter- als zomertijd vrijwel hetzelfde peil gehanteerd. Het waterbergingsgebied in het zuiden van het voormalig vliegveld Bergen heeft een flexibel peilbeheer.

Kaart met het huidige water- en bodemsysteem

Opgaven, potenties en dilemma's

Omgaan met weersextremen

Een van de opgaven is het ontwikkelen van een robuust watersysteem dat om kan gaan met grote extremen; het zoveel mogelijk beperken van wateroverlast en watertekorten. Het systeem moet in staat zijn om grote hoeveelheden neerslag op te vangen en af te voeren, en waar mogelijk water langer vast te houden.

Zorgen voor voldoende drinkwater

De vraag naar geschikt drinkwater neemt in de toekomst alleen nog maar toe. Het bestendigen en handhaven van het grondwaterbeschermingsgebied en de bufferzone voor grondwaterreservering is dan ook van groot belang om zo de grond- en drinkwaterkwaliteit te borgen. Hieronder valt ook het vergroten en het versterken van de zoetwaterbel als strategische grondwaterreserve in de binnenduinstrand.

Zorgen voor goede waterkwaliteit

De ecologische en chemische waterkwaliteit moet voor 2027 verbeterd zijn zodat de doelen van de KRW worden behaald. In de kaart zijn de zogenaamde prioritair gebieden voor de KRW zichtbaar. In deze gebieden geldt het doel om helder oppervlaktewater van een goede ecologische waterkwaliteit te realiseren. Los van de watergangen ligt er op een groot gedeelte van de Weidse Polders een beschermde status vanuit KRW voor de drinkwaterwinning. (Bron: KRW)

Werken aan systeemherstel

In de binnenduinstrand zijn er van nature hoge grondwaterstanden en kwel tot in

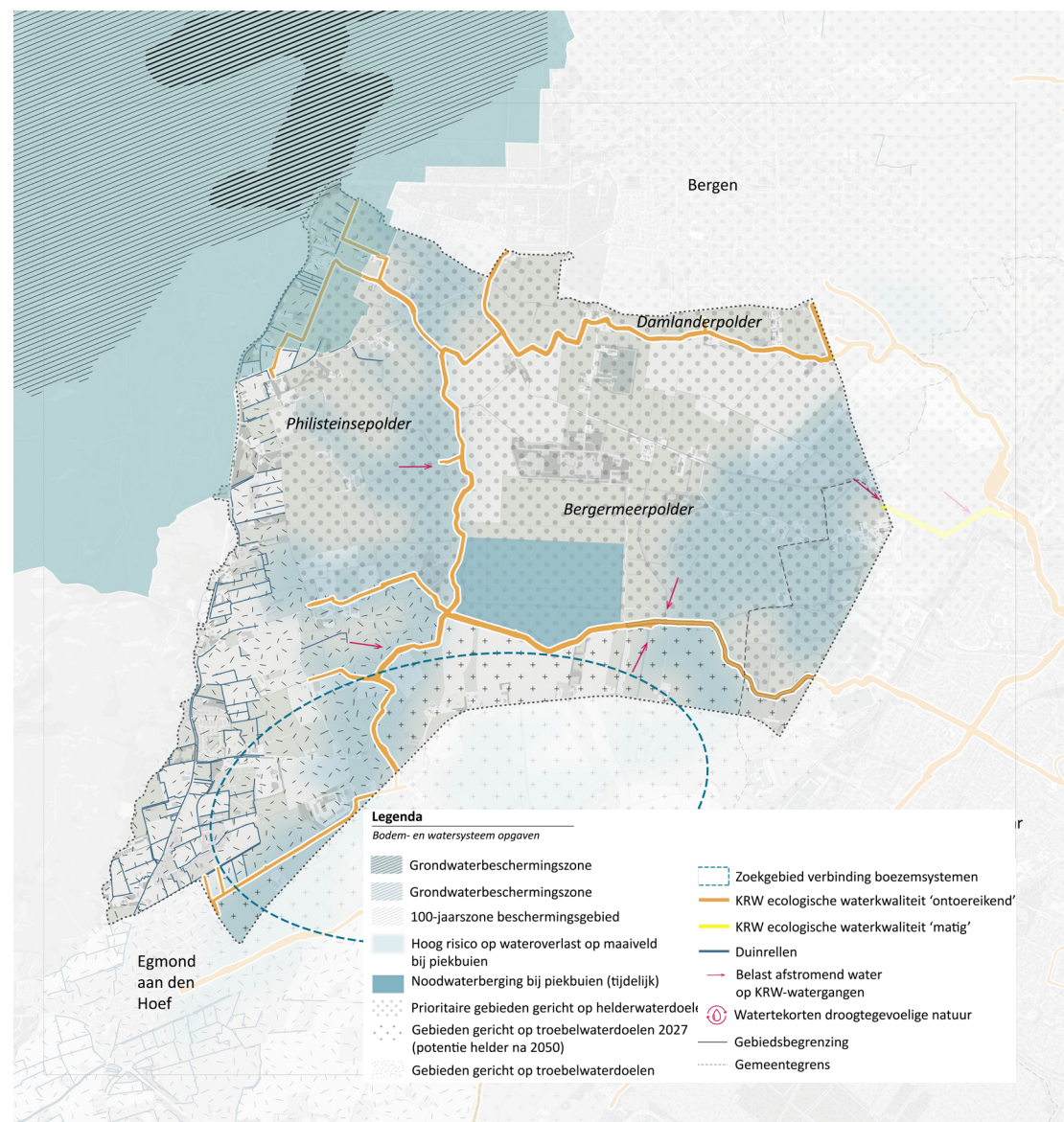
het maaiveld, met een overgang naar een poldergebied met schoon water. Door menselijk ingrijpen en het huidige grondgebruik zijn de gebieden droger geworden met weinig grondwaterinvloed en te veel nutriënten in het water. Vanuit het principe 'Water en bodem sturend' is de vraag hoe houdbaar het huidige systeem nog is. Hydrologisch gezien is het wenselijk om hier meer water vast te houden en weer naar een dynamisch en kwelgevoed watersysteem te gaan.

Kwelwater benutten

De historische duinrellen en plekken waar het kwelwater naar boven komt, zijn plekken met een potentieel hoge natuurwaarde. Gezien de opgave voor het ontwikkelen van de NNN én van groenblauwe dooradering, loont het om deze locatie nader te onderzoeken.

Vergroten van het watersysteem

Maatregelen om de capaciteit van het boezemsysteem te vergroten zorgen voor een verbetering van het watersysteem. Dit kan door de twee boezemtakken ter hoogte van Egmond aan de Hoef (zie kaart) te verbinden. Dan ontstaat een twee keer zo robuust boezemsysteem ten westen van Alkmaar dat zeker bij lokaal gevallen clusterbuien leidt tot een forse verbetering in klimaatbestendigheid. De bergings- en afvoercapaciteit van beide boezemdelen kan dan namelijk ingezet worden voor het gehele gebied. Door die grotere robuustheid ontstaat dan ook meer flexibiliteit om in droge omstandigheden water aan te voeren en niet direct bij een zomerbui te hoeven afvoeren.

Kaart met de opgaven, potentie en dilemma's voor het water en bodemsysteem

3.3.3 Natuurlijk systeem

Huidige situatie

Natura 2000

Ten westen van de Weidse Polders ligt het Natura 2000-gebied het Noordhollands Duinreservaat. Dit reliëfrijke landschap bestaat uit loofbossen en duinbossen afgewisseld met open duinen, vochtige duinvalleien en duinheide. Gelegen naast een groot aaneengesloten natuurgebied heeft de polder een belangrijke functie om het droge milieu van het duinlandschap te verbinden met het natte karakter van de laaggelegen polder.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

In de Weidse Polders liggen de verbonden natuurgebieden van de duinen tot in de Bergermeerpolder. Gezamenlijk vormen ze een uniek natuurgebied dat de gradiënt van de binnenduintrand benut en in de toekomst nog meer kan benutten, als onderdeel van het NNN. Nog niet het gehele NNN is gerealiseerd waardoor de verbinding nog gaten bevat. Daarnaast is het mogelijk dat extra hectares NNN in de binnenduintrand worden gelegd, zoals verwoord in de realisatiestrategie van de provincie.

De binnenduintrand

Het strandvlaktelandchap in de binnenduintrand dat staat onder invloed van kwel, is een ecologische kernkwaliteit. De gradiënten die aanwezig zijn tussen de duinen en de natte polders, zorgen voor waardevolle natuur en zeer bijzondere habitats die alleen in de binnenduintrand voorkomen. In de grotendeels open polders liggen met name vochtige graslanden en kruiden- en faunarijke graslanden met enkele bosschages van loofbos.

Soorten

De bijzondere (natte en voedselarme) omstandigheden zorgen voor vegetatie als blauwe knoop, brede orchis, veenmos en koningsvaren. Op de drogere gronden komen soorten voor als vleugeltjesbloem, duindoorn en galigaan. Zeker rondom de duinrellen komen waardevolle en specifieke plant- en diersoorten voor. In de duinen die grenzen aan de Weidse Polders komen belangrijke amfibieënpopulaties voor, die ook de natte omstandigheden van de polders opzoeken. Om de over en weer bewegingen van deze dieren te bevorderen zijn er meerdere faunatunnels aangelegd.

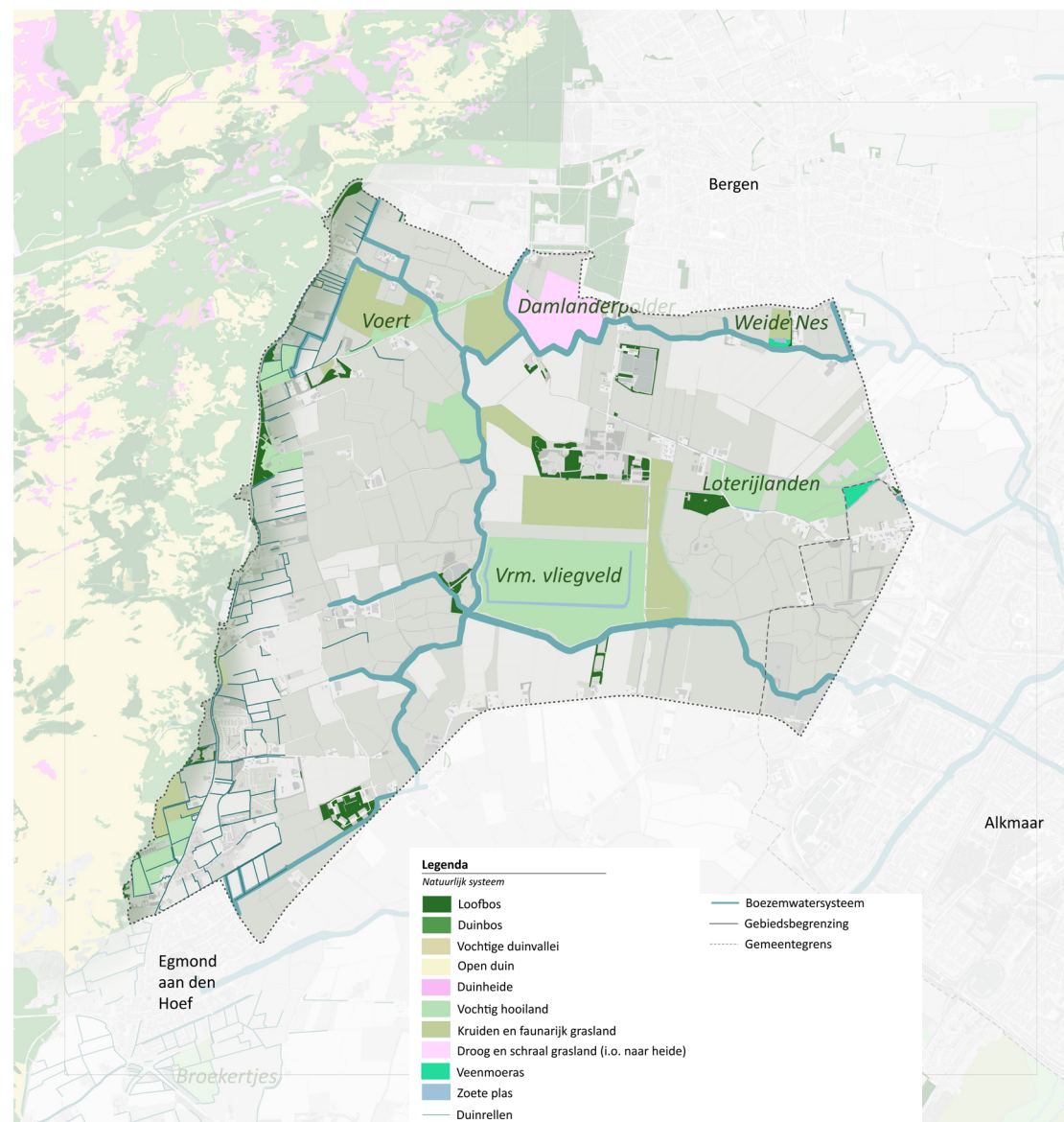
Unieke gebieden

Langs de Voert liggen schrale hooilandjes met o.a. brede orchis en gewone dotterbloem. Deze graslanden zijn in beheer bij Natuurmonumenten. PWN heeft hier ook gronden in eigendom, waarvan de voedselrijke bovenlaag is afgegraven en reliëf aangebracht in de Damlanderpolder ligt een uniek duinheidegebied, dat door omzetting van de grond (t.b.v. de bollenteelt) is ontstaan. Er zijn hier soorten als kraai- en struikheide, gevlekte orchis, korstmossen en zeldzame paddenstoelen als vuurzwammetje en heideknotszwam te vinden.

Het is het enige hei schraal grasland in de polders van Kennemerland. Langs de Groeneweg liggen de Loterijlanden. Dit zijn soortenrijke natte graslanden, die al heel lang niet worden bemest.

Weidevogels

Een groot gedeelte van de Weidse Polders is aangewezen als weidevogelleefgebied.

Kaart met het huidige natuursysteem

Opgaven, potenties en dilemma's

Weidevogels

Het leefgebied wordt beschermd voor activiteiten en elementen die tot verstoring kunnen leiden van weidevogels. Het in stand houden en het verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied is een landelijke en provinciale opgave.

Systeemherstel

Bij systeemherstel gaat het om het herstel van de biodiversiteit en het hydrologische systeem. Inzet is het verbeteren van de natuurlijke relaties tussen het bodem- en watersysteem, welke hier van origine voorkomt. Daarmee gaat het over het hydrologisch verbinden van de duinen en de polder door het herstellen van natuurlijke gradiënten en overgangen. Hierbij is het belangrijk dat verdroging wordt tegengegaan door het instellen van hogere water-peilen, het vasthouden van water en het herstellen van de invloed van grondwater in de wortelzone van graslanden. Als dit systeemherstel wordt gerealiseerd in de binnenduintrand wordt aan de voorwaarden voor kwel gevoede natuur voldaan.

Versterken biodiversiteit

Naast de aangewezen natuurgebieden biedt het landelijk gebied met landbouwpercelen ook een plek voor andere natuurwaarden. Zo zijn er verschillende akker- en weidevogels te vinden. De graslanden waren vroeger zeer aantrekkelijk voor weidevogels. Vandaag de dag is er meer opgaande vegetatie, is het droger en is het landgebruik minder divers. Vanuit het provinciaal Masterplan Biodiver-

siteit worden bronaanpak maatregelen genoemd.

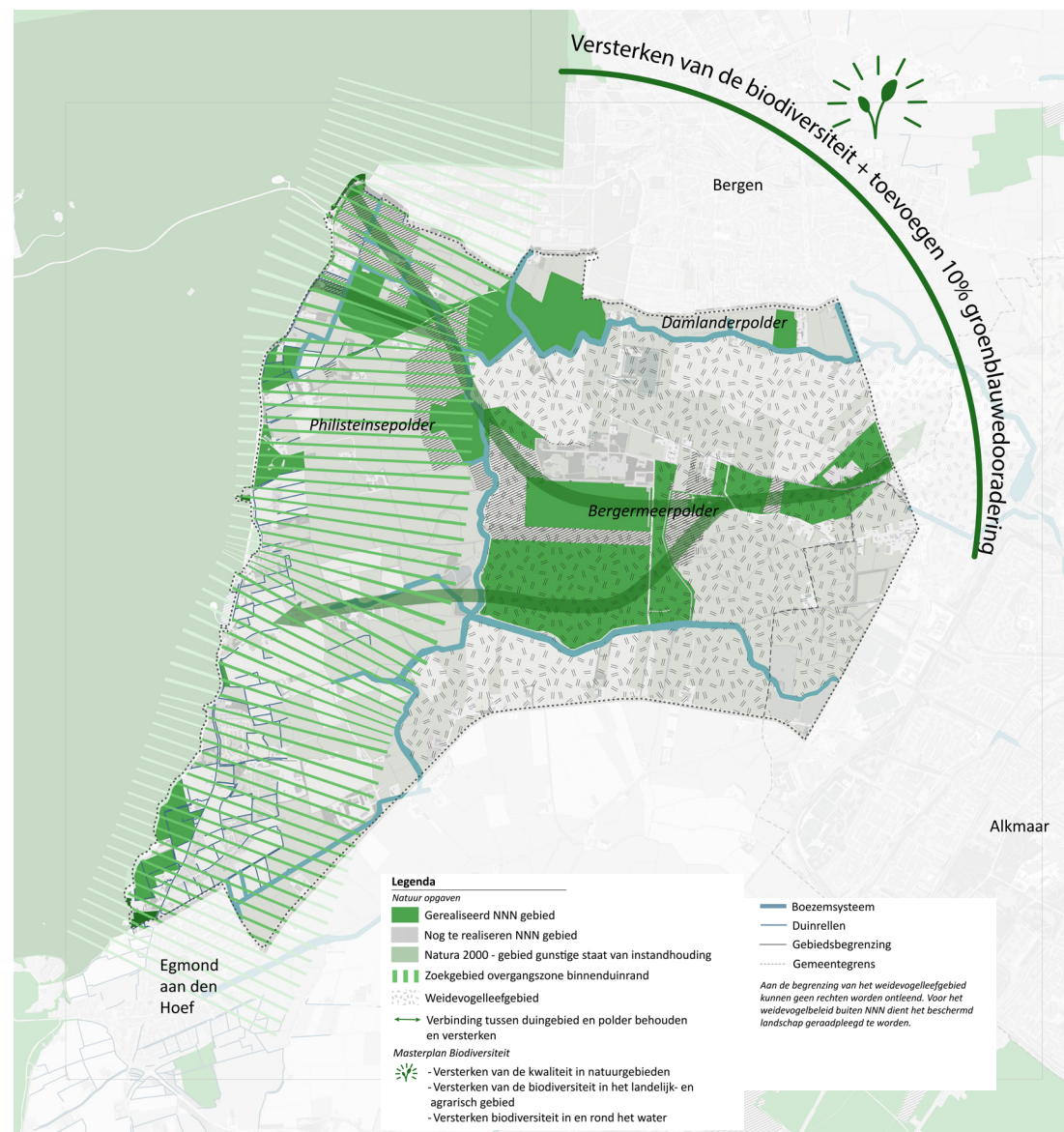
Deze opgaven zijn het versterken van de kwaliteit in natuurgebieden, versterken van de biodiversiteit in het landelijke en agrarisch gebied, versterken van biodiversiteit in en rond het water en het beschermen van kwetsbare soorten en het bestrijden van invasieve exoten.

NNN

Er liggen in de Weidse Polders NNN-opgaven waarin behoud, versterken maar ook het ontwikkelen van nieuwe natuur een opgave is. Binnen de huidige NNN-begrenzing gaat het nog om 88 ha te realiseren natuur. Daarnaast is in de realisatiestrategie NNN opgenomen dat de natuur in de hele binnenduintrand in Noord-Holland moet worden versterkt. Daarvoor is 300 ha aangewezen. Een deel hiervan kan mogelijk in de Weidse polders worden gerealiseerd.

Natura 2000

Voor het Natura 2000-gebied ten westen van de Weidse Polders ligt de verplichting van de gunstige staat van instandhouding. Er zijn verschillende habitattypen in het gebied aanwezig die lijden onder een te hoge stikstofdepositie. In juli 2025 is een overeenkomst gesloten tussen de provincie en de agrarische sector om generiek bij alle (melkvee)bedrijven te komen tot een gemiddelde 30% reductie van stikstofuitstoot in 2030 (t.o.v. 2019). Meer informatie over het stikstofbeleid is te vinden in bijlage 2: gebiedsanalyse.

Kaart met de opgaven, potentie en dilemma's voor het natuursysteem

3.3.4 Landschap & Cultuurhistorie

Huidige situatie

Beschermd landschap

De Weidse Polders is een uniek gebied waarin het eeuwenoude open landschap nog grotendeels in oorspronkelijke staat aanwezig is. De afwisseling van kleinere zandige afzettingen, laaggelegen graslanden en kleine droogmakerijen, zoals het Egmondermeer en Bergermeer. Het heeft een hoge cultuur-historische waarde door de duinrellen en kronkelende kreek, de kaden en dijken, de onregelmatige en kleinschalige blokverdeling en de vele molens. Het oorspronkelijke laatmiddeleeuwse verkavelingspatroon is hier nog vrijwel geheel intact. De kleine droogmakerijen hebben een strokenverdeling die loodrecht op de weg staat.

Polders en droogmakerijen

Tot aan het einde van de middeleeuwen bestond dit gebied voornamelijk uit ondiepe meren afgewisseld met opgehoogde akkercomplexen: 'geestgronden'. Regelmatig overstromde de zee het laaggelegen land. Midden 16e eeuw is besloten deze meren droog te gaan leggen. Dit deed men door aanleg van een stelsel van dijken en afvoerkanalen rondom de meren. Vervolgens werden op strategische plekken molens gebouwd die het water vanuit de meren in de kanalen pompten. De Bergermeer is een van de oudste droogmakerijen in Nederland. Deze polder is in 1565 drooggemalen om de sterk groeiende bevolking van Alkmaar van voldoende voedsel te kunnen voorzien.

Molens

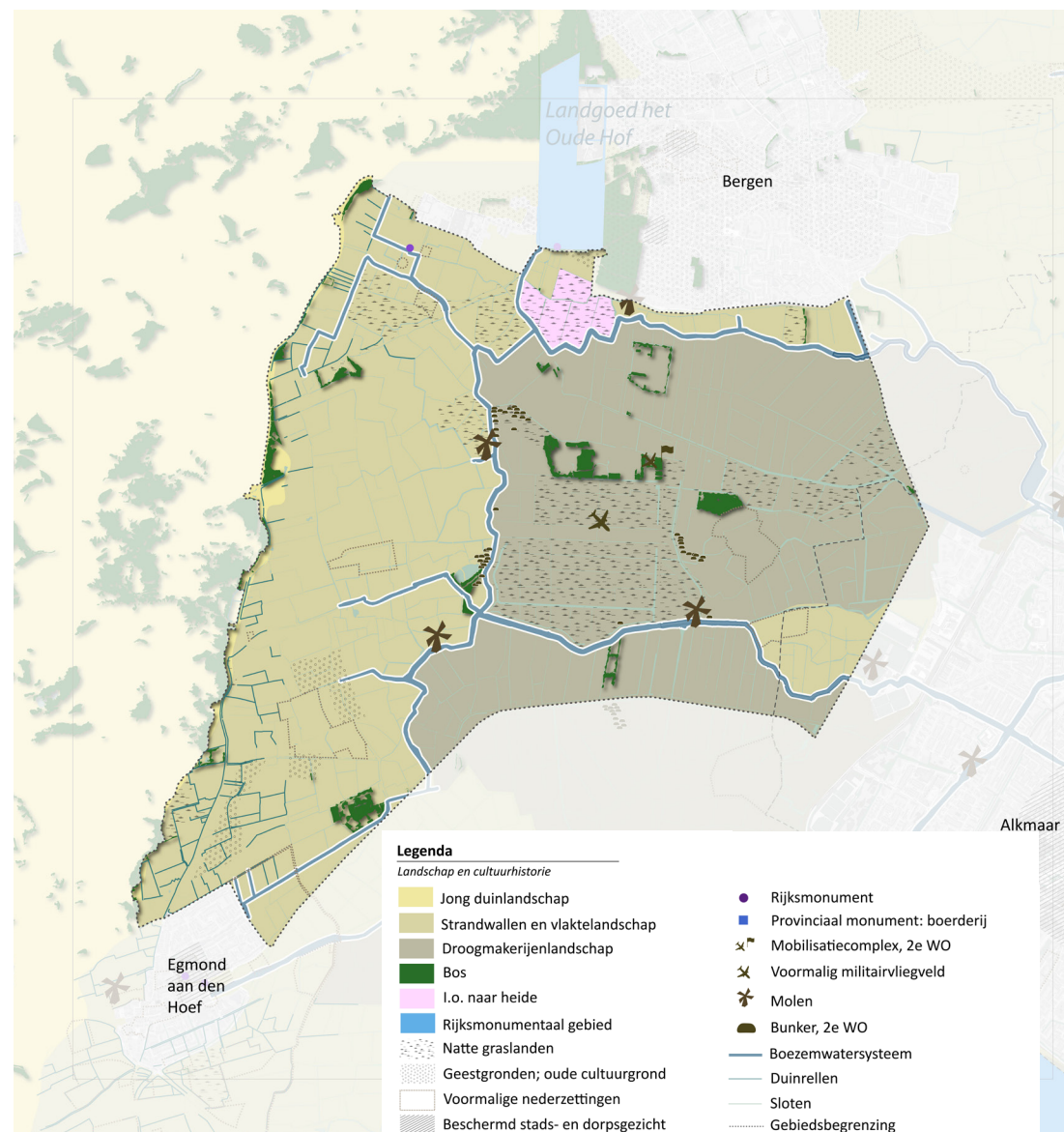
De cultuurhistorische elementen en oude cultuurlandschappen zijn bijzondere bezienswaardigheden. De vier molens laten zien hoe dit landschap ooit ontgonnen is.

Monumenten

In dit gebied staan meerdere stolpboerderijen, welke kenmerkend zijn voor het Noord-Hollandse platteland en geven uiting aan de Noord-Hollandse agrarische geschiedenis. De stolp was het karakteristieke bouwtype voor boerderijen vanaf halverwege de 16e eeuw en is toegepast tot ca. 1950 en zijn veelal rijks- of provinciaal monument. Op plekken waar meer dan zes stolpboerderijen bij elkaar in de buurt staan, vormen deze door hun ruimtelijke samenhang een zogenaamde 'stolpenstructuur'; de visuele relatie tussen de stolpen onderling en tussen de stolp, het erf en het landschap eromheen.

Militaire geschiedenis

In het hart van het gebied ligt het voormalig militair vliegveld Bergen. Welke van 1937 tot 1944 in gebruik is geweest. Sommige onderdelen van dit vliegveld zijn nog steeds aanwezig en zichtbaar in het open veld, zoals de bunkers, een hangar en restanten van de startbaan. Door de aanleg van de waterberging is het gebied in tweeën gedeeld. De aanwezige bunkercomplexen zijn ook een onderdeel van de militaire geschiedenis, net als de aanwezige tankmuur en de drakentanden langs de Groeneweg.

Kaart met de huidige landschappelijke en cultuurhistorische waarden

Opgaven, potenties en dilemma's

Behouden, versterken, ontwikkelen

De opgave is het behouden, versterken en ontwikkelen van de landschappelijke- en erfgoedwaarden.

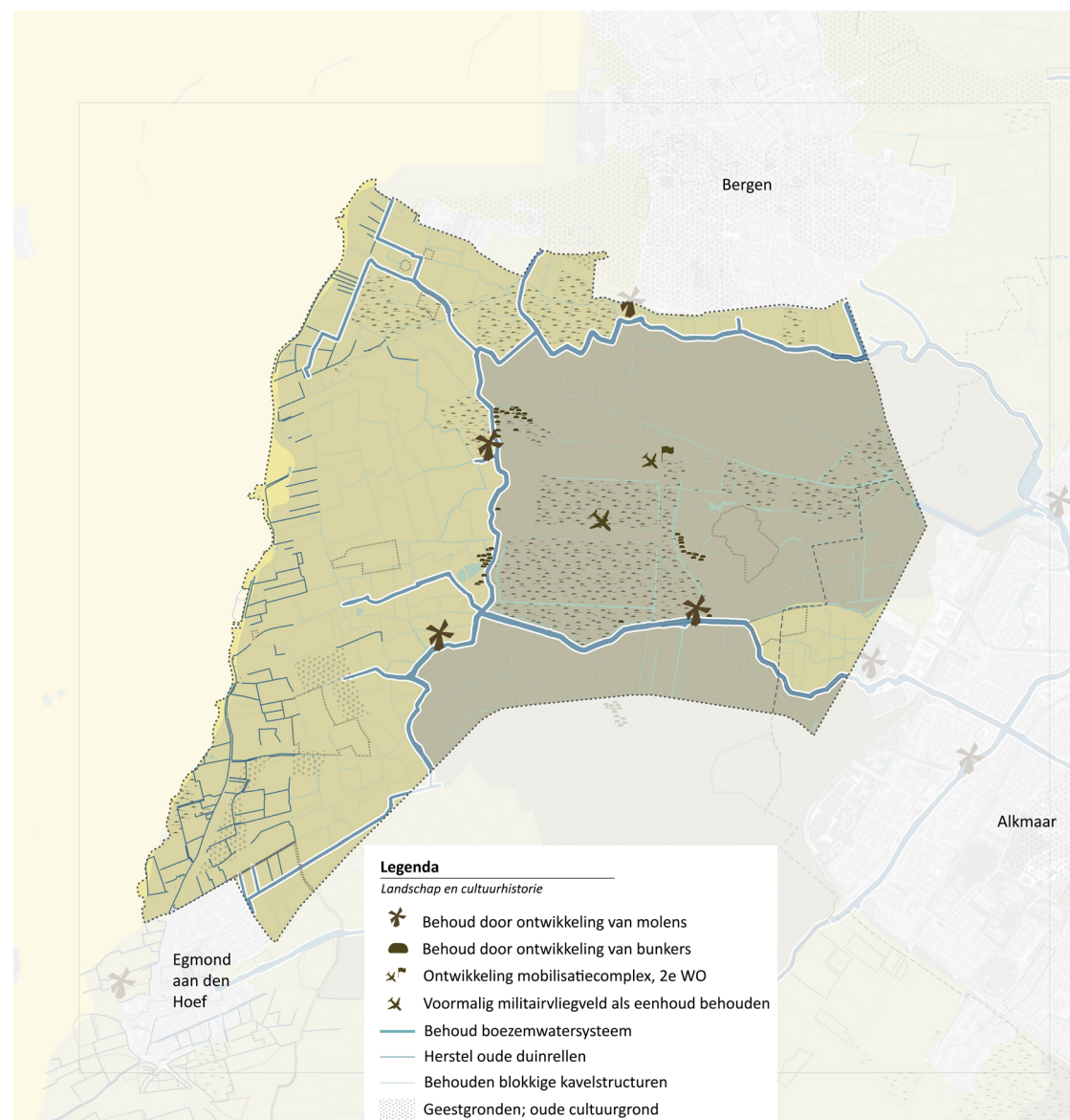
Belangrijke aandachtspunten bij de landschappelijke waarden zijn: het behouden van de weidsheid en openheid, de grillige en blokkige structuren van de kavels, het unieke verloop van het boezemwater, waterlopen, dijken en het kleinschalige karakter van de binnenduinrand. Een van de zogenaamde kernkwaliteiten van het gebied.

Ook gaat het om het behoud van het kleinschalige en bosrijke karakter met bebouwing en vrij veel beplanting met zijn afwisseling van open en beboste ruimte. Voorkom inbreuken op het kleinschalige en bosrijke karakter. Dit is de overgang van strandwal naar strandvlakte.

Door andere opgaven, zoals verbeteringen aan het watersysteem, verbetering van de landbouwstructuur en ontwikkeling van recreatie en natuur, die een ruimteclaim op het gebied vormen, komt het bestaande landschap onder druk te staan. Het bestaande landschap maar ook de cultuurhistorie, de identiteit van de plek, mag niet uit het oog worden verloren.

Het verhaal

De Weidse Polders heeft een uniek landschap en watersysteem met daarin nog duidelijk herkenbare historische objecten, zoals molens, de mobilisatiecomplexen van de Tweede Wereldoorlog en het militaire vliegveld. Samen visualiseert dit de gelaagdheid en historie van het gebied, het verhaal van de Weidse Polders. Door toekomstige ontwikkelingen mag niet verhaal niet verloren gaan.

Kaart met de opgaven, potentie en dilemma's voor de cultuurhistorie

3.3.5 Landbouw

Huidige situatie

Gewassen en grasland

Het merendeel van de Weidse Polders bestaat uit agrarisch grasland, afgewisseld met velden met bloembollen en tuin- en akkerbouw. Het gebied ziet er niet ieder jaar hetzelfde uit. Op de bollenpercelen vindt vruchtwisseling plaats. Naast bollen worden hier andere gewassen geteeld.

Op de percelen bouwland vindt soms ook bollenteelt plaats. Op een deel van de graslanden zijn ANLb (agrarisch natuurbeheer) contracten afgesloten. Naast weidegronden zijn er ook natuurgraslanden aanwezig, welke in eigendom zijn bij natuurorganisaties en ook wel worden beheerd door agrarische bedrijven.

Agrarische bedrijven

In de Weidse Polders zitten een twintigtal agrarische bedrijven. De bedrijven in het gebied bestaan uit grondgebonden extensieve (melk)veehouderijen, gemengde bedrijven met tuin-, akkerbouw en veeteelt, paardenhouderijen en bollenteelt. Er zijn verschillende agrarische ondernemers met nevenfuncties en/of agrarische natuurbeheerpakketten in de Weidse Polders.

De bedrijven hebben over het algemeen een goede huiskavel en relatief weinig veldkavels.

Verkaveling

De percelen hebben twee typerende structuren, namelijk de strokenverkaveling in de droogmakerijen en de onregelmatige blokverkaveling in de andere gebiedsdelen.

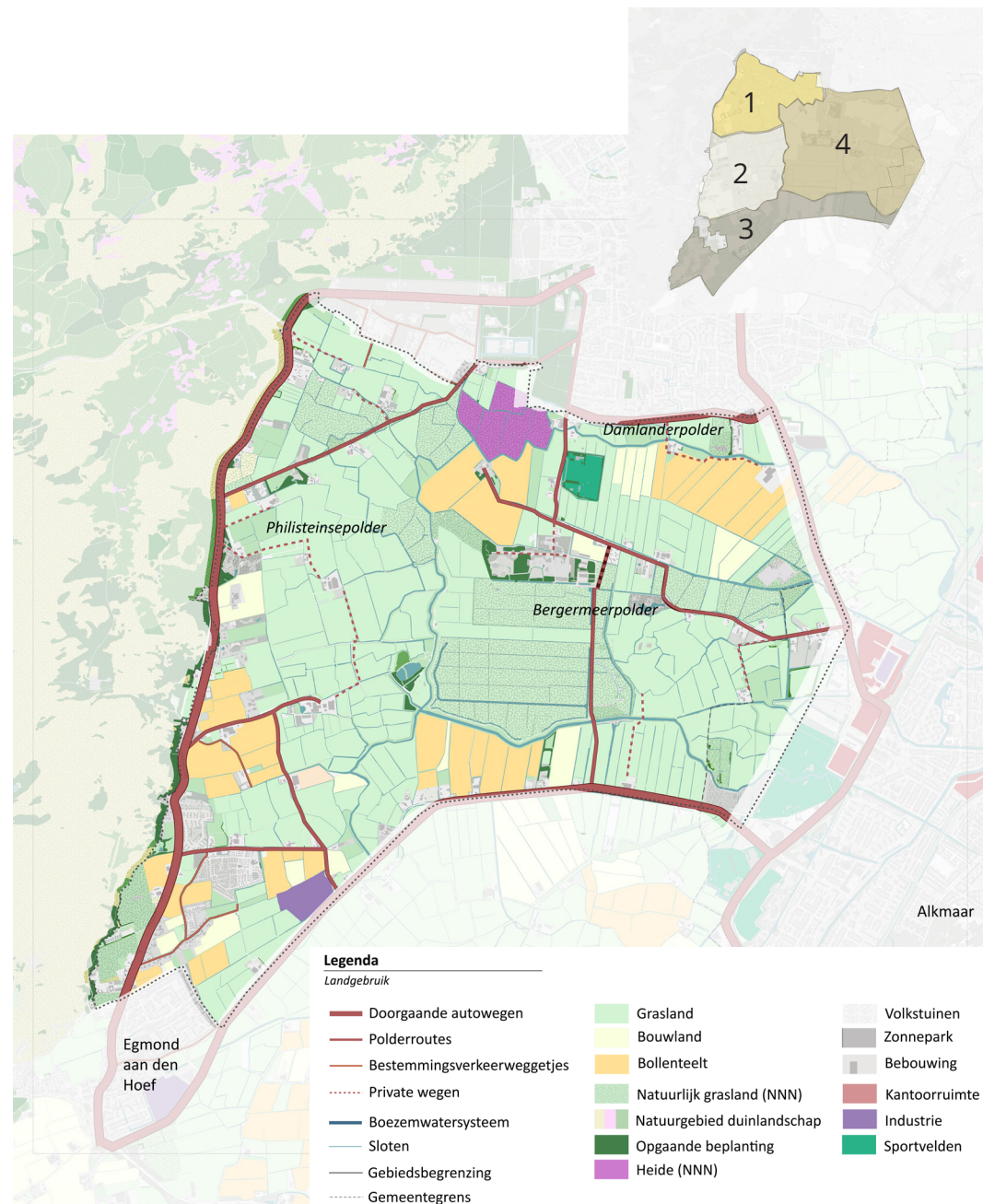
Agrarische gebieden & ontsluiting

Bij agrarische ontsluiting gaat het om de toegang tot landbouwpercelen en -bedrijven via wegen en infrastructuur. In de Weidse Polders vormt de Herenweg, Hoeverweg, Bergerweg en Nesdijk een 'ringweg' voor de agrarische ontsluiting waarbij de Herenweg en Bergerweg verweven met het doorgaande verkeer en belangrijk voor de hoofdontsluiting met betrekking tot bevoorrading en melkwagens. De Voert, de Krommedijk, de Groeneweg en de Nesdijk zijn belangrijk voor de verplaatsing binnen het gebied. Vanzelfsprekend wordt daarnaast gebruik gemaakt van het onderliggende wegennet om naar aanliggende percelen te gaan.

Vanuit de landbouwkundige bereikbaarheid is de Weidse Polders te verdelen in vier deelgebieden.

1. *Het Noordwesten*; Omsloten door de Herenweg en Bergen, met de Voert als belangrijkste route door het gebied.
2. *De Wimmenumer- en Philisteinsepolder*; Hier gaat de hoofdroute langs de Krommedijk en Driehuizerweg
3. *De Egmondermeer*; ten noorden van de N512. Hier bevinden agrarische erven zich direct aan de Hoeverweg.
4. *De Bergermeer en Damlanderpolder*; Hier is de Groeneweg de belangrijkste ontsluitingsweg.

De toegangswegen en bijbehorende gebiedsindeling zijn op de kaart hiernaast aangegeven.

Kaart met het huidige landgebruik

Opgaven, potenties en dilemma's

Structuurverbetering

Er zijn verschillende opgaven voor de ontwikkeling van een economisch duurzame landbouw, zowel voor de (melk)veehouderij, de tuin- en akkerbouw als de bollenteelt. Voor het verbeteren van de agrarische structuur zijn verschillende onderdelen van belang. Het gaat om de waterhuishouding, bodemkwaliteit, bodemstructuur, passende opstallen, verkaveling en de toegankelijkheid van bedrijfsserven en percelen. Deze onderdelen moeten goed aansluiten bij de bedrijfsvoering.

Hoge gronddruk

Zoals in heel Nederland is de druk op een grondpositie hoog. Weidse Polders is een aantrekkelijk gebied om grond te bezitten, ook voor niet agrarische grondeigenaren en ontwikkelaars. Dat terwijl de verdere extensivering van de veehouderij ook vraagt om meer ruimte, vooral voor grasland. Maar ook de verduurzaming van de open teelten vraagt extra ruimte door o.a. bufferstroken, ruimere vruchtwisseling en bijdrage aan biodiversiteit. Ook is ruimte nodig voor eigen energievoorziening en voorzien in de waterbehoefte.

Verduurzaming

Er ligt een opgave voor verdere verduurzaming van de agrarische bedrijven en hun gronden om duurzame ketens, circulariteit en duurzaamheid te bevorderen. Het verduurzamen van agrarische sector vraagt om ruimte voor productie, technische innovaties, akkerranden en groenblauwe dooradering, energievoorzieningen en mogelijke extensivering.

Bereikbaarheid onder druk

Middels de bestaande infrastructuur zijn er slechts enkele routes door het gebied. Het is alleen mogelijk om via de kernen van Bergen, Egmond en Alkmaar, van het oosten naar het westen van het gebied te komen. En op deze wegen, m.u.v. eigen wegen, bevinden zich zowel recreatief, bestemmings- als landbouwverkeer. Met een verdere toename van het verkeer kan dit tot onveilige situaties leiden.

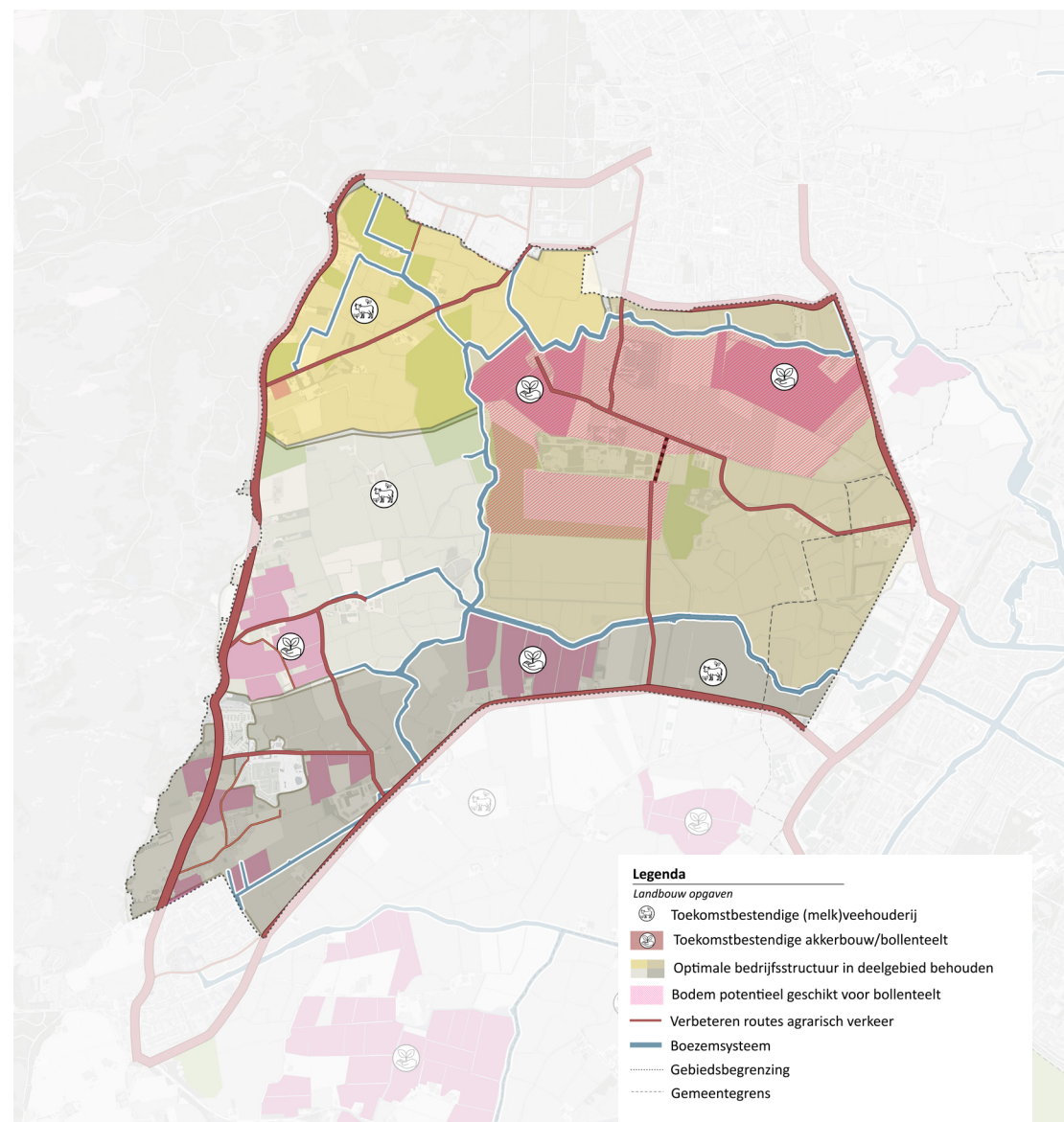
Toekomstbestendig watersysteem

De landbouw is afhankelijk van de kwaliteit van de grond en het water, alsook van de beschikbaarheid van water. Het omgaan met toenemende weersextremen en voorkomen van schade door deze extremen is een uitdaging. De beschikbaarheid van voldoende zoet water staat onder druk. Nagedacht zal moeten worden over hoe hier mee omgegaan wordt voor de landbouw.

Toekomstbestendig verdienmodel

Voor iedere agrarische ondernemer is een (financieel) gezond bedrijf en een goede boterham verdienen van het grootste belang. In de zoektocht naar een toekomstbestendig verdienmodel moet de agrariër zelf keuzes maken. Eén van de ontwikkelingen is het inzetten op nevenactiviteiten en daarmee spreiding van de inkomstenbronnen.

Deze nevenactiviteiten kunnen bijvoorbeeld bestaan uit: het inzetten op ecosysteemdiensten, lokale energieopwekking en (uitbreiding van) recreatiemogelijkheden. Daarvoor mist nu een planologisch kader dat duidelijkheid geeft voor de mogelijkheden van verbreding.

Kaart met de opgaven, potentie en dilemma's voor de landbouw

3.3.6 Recreatie

Huidige situatie

Wandel-, fiets- en vaarroutes

Vanuit de kernen zijn er een aantal wandel- en fietsroutes te nemen door het gebied. Vanuit Alkmaar loopt een deel van het fietsknooppuntennetwerk ten zuiden van de N-weg naar Egmond aan den Hoef, van daaruit is het mogelijk om voor een deel langs het agrarisch landschap van de Weidse Polders te fietsen middels het fietspad van de duinrandroute. De duinrandroute ligt langs de doorgaande weg en zorgt voor de fietsverbinding naar Bergen. Vanuit Bergen ligt er een fietsroute langs sportvelden en een museum door de agrarische polder naar Alkmaar. Er kan ook langs het voormalig vliegveld Bergen naar het zuiden door worden gefietst.

Het is voor wandelaars mogelijk om iets meer in het hart van de Weidse Polders te komen. Langs een deel van de boezem is het mogelijk om vanuit Alkmaar naar Bergen te wandelen, namelijk ten zuiden van het waterbergingsgebied en ten westen van het voormalig vliegveld. Er is een gemarkeerd wandelnetwerk uitgezet in de Weidse Polders. In het gebied is momenteel slechts de mogelijkheid voor stationaire recreatie in de vorm van een bankje, een picknickplek of een informatiebord over de cultuurhistorie. Het boezemsysteem is bevaarbaar er kan vanuit Alkmaar een rondje over de primaire watergang gevaren worden.

(Bron: Omgevingsvisie gemeente Bergen, 2023)

Bestemmingen

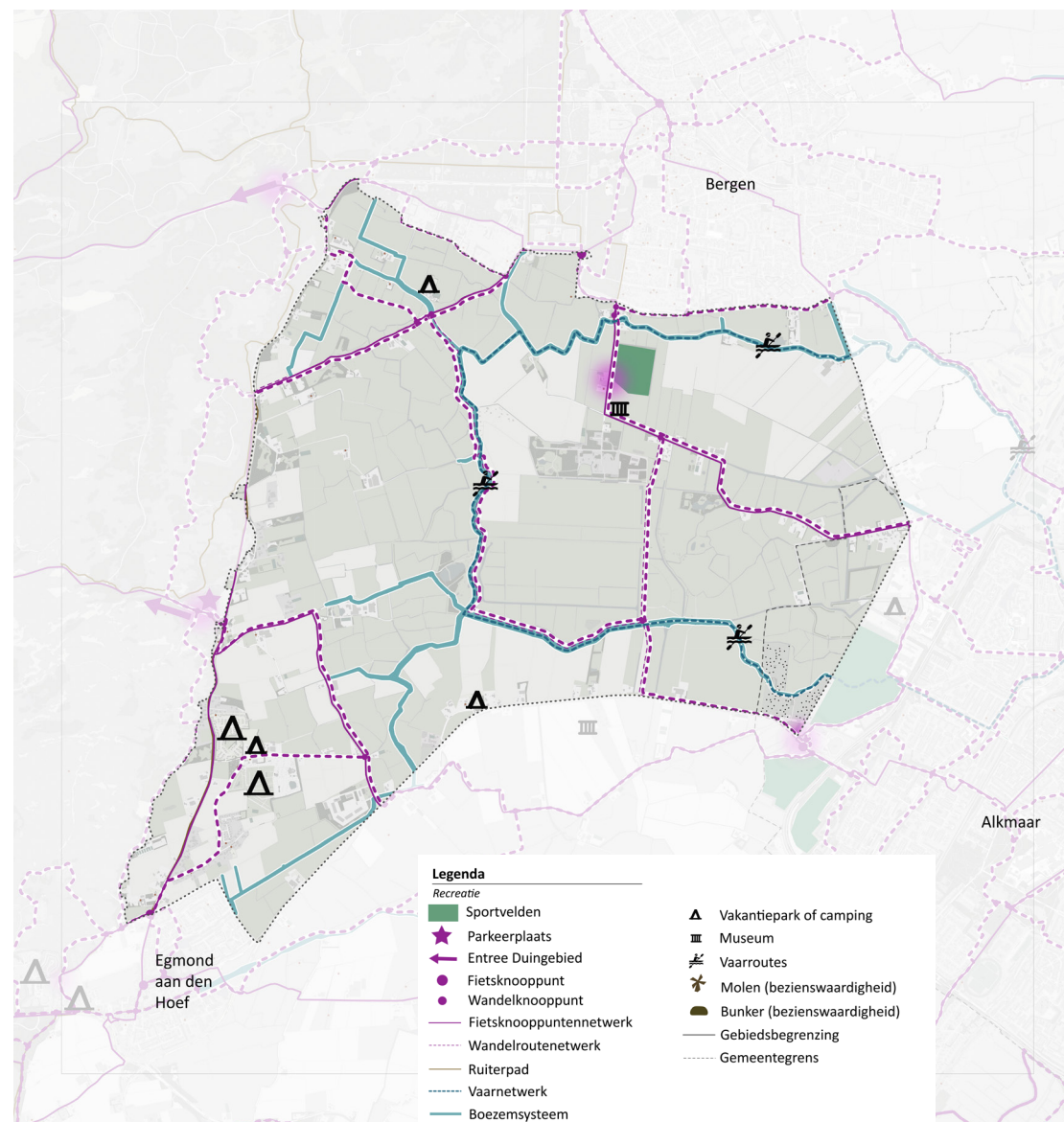
De unieke landschappelijke- en natuurwaarden van de Weidse Polders en het Noordhollands Duinreservaat trekken verschillende vormen van recreatie. Zo zijn er ten noorden van Egmond aan den Hoef meerdere vakantieparken en campings te vinden.

Ten westen van de Weidse Polders ligt het grote natuurgebied van het Noordhollands Duinreservaat. Met verschillende ingangen zijn dit de hoofdentrees van het natuurgebied. In de randzone van Bergen en Alkmaar liggen meerdere sportvelden.

Verblijven

Voor de recreanten is het naast de dagrecreatie ook mogelijk om langer te verblijven in het gebied. Zo zijn er meerdere vakantieparken en campings in de Weidse Polders.

(Bron: Natuur- en recreatiegebieden Noord-Holland, Bureau BUITEN, 2022)

Kaart met de huidige recreatiemogelijkheden

Opgaven, potenties en dilemma's

Toegankelijkheid

Er ligt een opgave in het creëren van meer ruimte voor dagrecreatie in de Weidse Polders door bijvoorbeeld het wandel- en fietspadennetwerk uit te breiden. Daarnaast speelt ook de uitdaging om dagrecreatie in kwaliteit te verbeteren, middels het plaatsen van een bankje, een picknickplek of een informatiebord. Deze opgave voor kwaliteitsverbetering geldt ook voor het aanbod voor toerisme.

De verbinding van de boezemtakken kan tevens ingezet worden voor een recreatief vaarondje rond de Egmondermeer. Daarvoor zou een duiker bij de Hoeverweg aangepast moeten worden.

Er zijn verschillende Toeristische Overstap-punten (TOP) en grote entrees die naar het natuurgebied van het Noordhollands Duinreservaat toe gaan. Echter, de herkenbaarheid van de entree in de Weidse Polders is nog een aandachtspunt.

Omgaan met de recreatiedruk

De Weidse Polders is de achtertuin van Alkmaar en Bergen. Met het toenemende aantal inwoners in met name Alkmaar, zal de hoeveelheid recreanten in dit gebied toenemen. Niet alleen de lange routes, maar ook de vraag voor korte wandelommetjes is daarbij van belang.

Landschapswaarde behouden

Veel recreanten komen voor de bijzondere landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten van de polder en zijn onderweg door de polder naar of van het dungebied. De opgave is om natuur en recreatie in balans te brengen en de groeiende recreatiebehoefte goed op te vangen.

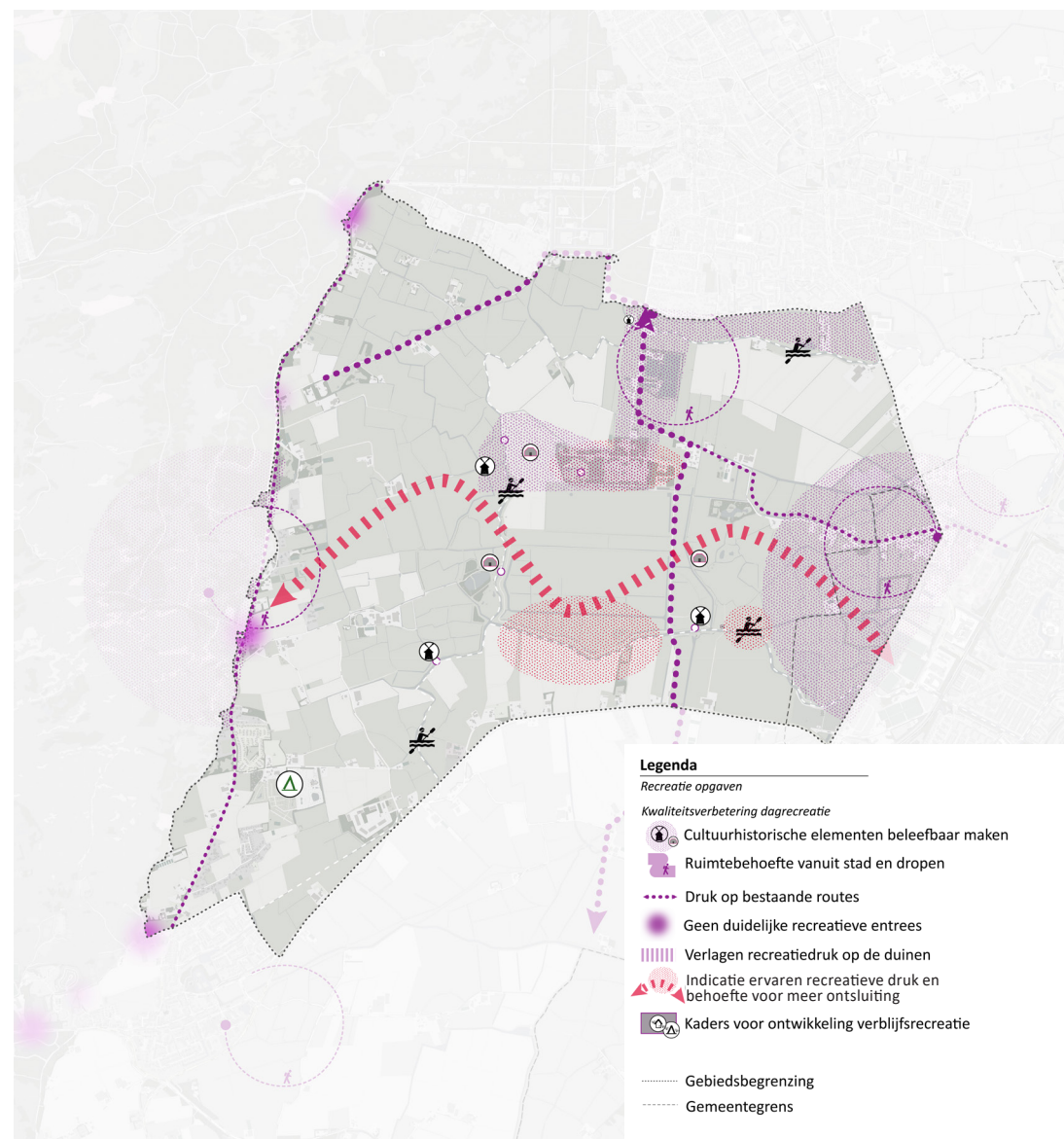
Inzetten op spreiding

Er ligt een kans om een verbinding te leggen tussen recreatie en landbouw. Dit zou de belevingswaarde van het gebied kunnen verhogen en de toegankelijkheid van het landschap verbeteren. Hierbij is het belangrijk dat er een duidelijke scheiding is tussen enerzijds een meer toegankelijk landelijk gebied voor recreatief gebruik en anderzijds het eigen niet-toegankelijke werkterrein van de agrarische ondernemers.

Cultuurhistorische elementen kunnen ook een recreatieve bestemming krijgen, waarmee recreatie kan worden verspreid.

Druk vanuit specifieke groepen

Twee specifieke gebruiksvormen van het gebied die nu veel voorkomen en die een grote impact hebben zijn de paardenhouderij en de hondenuitlaat. Een thema dat zeer specifiek is, maar wel een grote impact op het gebied heeft en kan leiden tot conflicten met ander gebruik en opgaven zoals landbouw, natuur en waterkwaliteit.

Kaart met de opgaven, potentie en dilemma's voor recreatie

4 › Visie

4.1 Stapeling van opgaven

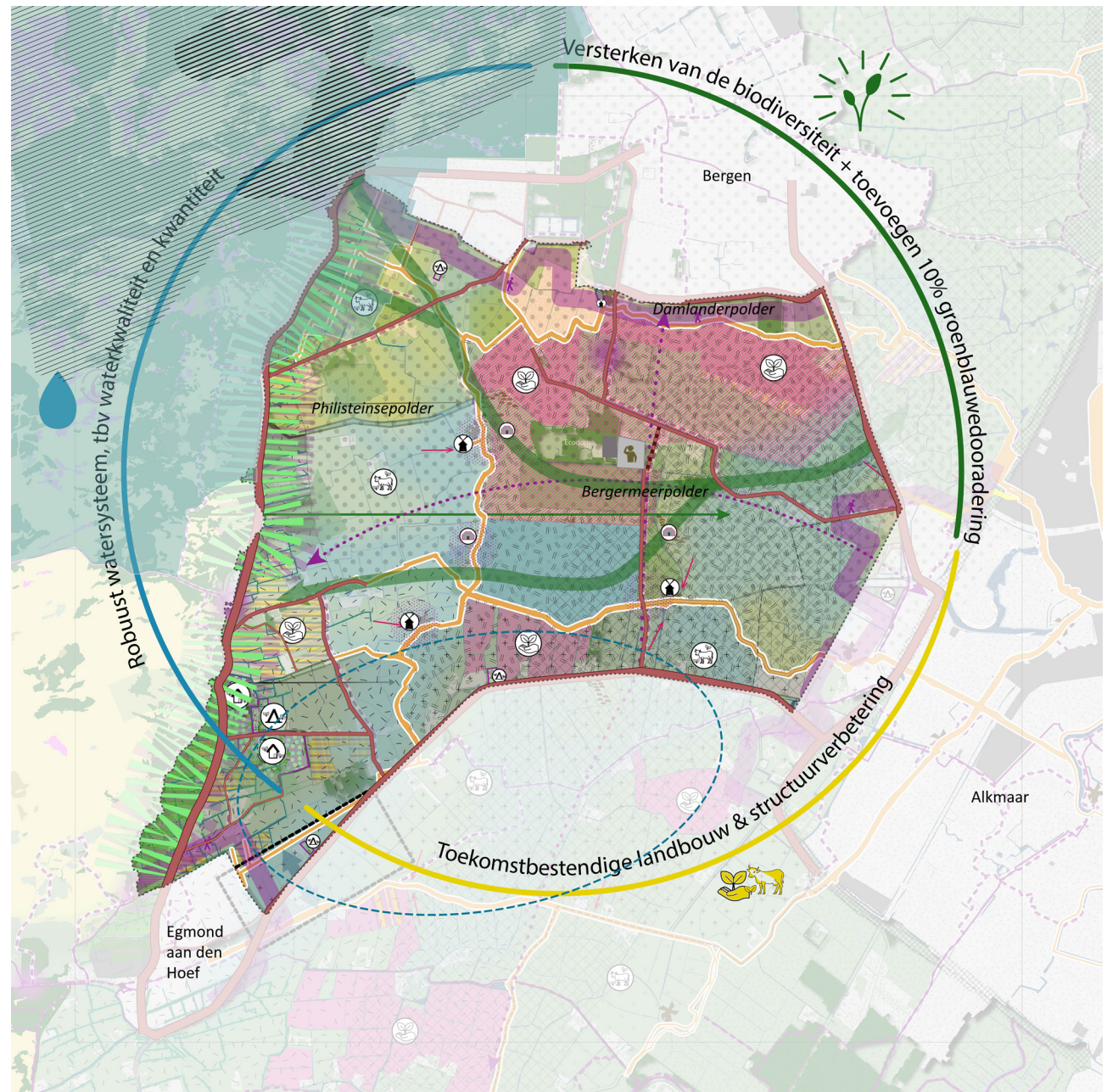
In het voorgaande hoofdstuk zijn veel opgaven voorbijgekomen, maar ze zijn nog onvoldoende op elkaar afgestemd. De impressiekaart van de opgaven laat dat zien.

Uit alle opgaven over elkaar zijn vier belangrijke opgaven te halen:

1. Het inrichten van een robuust watersysteem dat bestand is tegen weersextremen, een goede waterkwaliteit heeft en zorgt voor de bescherming van de zoetwatervoorraad.
2. Het versterken van de biodiversiteit, het behalen van de natuurdoelen en het ontwikkelen van 10% groenblauwe dooradering.
3. Het ontwikkelen van een vitaal en toekomstbestendig platteland met een economisch duurzame landbouw.
4. Een herkenbaar en gelaagd landschap, waarin de historie zichtbaar is en waar binnen de capaciteit van de plek ruimte is voor de recreant.

Ook wordt door de kaart duidelijk dat de ruimte schaars is. Er moet daarom een goede afweging worden gemaakt om de juiste balans tussen de verschillende gebruiksfuncties in het gebied te vinden. Een ingewikkelde ruimtelijke puzzel want niet alle betrokkenen hebben dezelfde

Impressie van alle opgaven die op het gebied afkomen. Dit is geen coherent beeld en vraagt om keuzes en een visie op het gebied

- » De provincie zet in op het behalen van de gestelde doelen voor het behalen van de natuur- en biodiversiteitsdoelen, door realisatie van het NNN, verbeteren van de kwaliteit in de Natura 2000 gebieden, het stimuleren van de groenblauwe dooradering en de KRW-doelen te behalen.
- » De agrarische grondeigenaren willen een duurzaam en toekomstbestendig landschap, waarin ze kunnen blijven werken.
- » De stedeling wil fijn wonen in een stad met o.a. voldoende drinkwater, energie en een gezond landschap waar ze ook kunnen recreëren, verblijven en waar voedsel kan verbouwd worden.
- » De natuurorganisaties willen de biodiversiteit in de Weidse Polders en haar omgeving beschermen en verhogen, en de specifieke natuurwaarden van hun gebieden behouden en versterken.
- » PWN wil ervoor kunnen blijven zorgen dat we op een duurzame manier voldoende schoon drinkwater hebben, nu en in de toekomst.
- » Het waterschap zet zich in voor een toekomstbestendig watersysteem met voldoende water van een goede kwaliteit.
- » De gemeente Bergen zet zich in voor de leefbaarheid en behoud van het uniek landschap dat we hier terugvinden. In de gemeentelijke omgevingsvisie is aangegeven dat voor het buitengebied de inzet op natuur, landschap en cultuurhistorie wordt versterkt.

Speerpunten zijn daarbij:

1. ontwikkelen met respect voor de aanwezige waarden;
2. het buitengebied is vitaal en aantrekkelijk;
3. ondernemen in het buitengebied is toekomstbestendig én lonend;
4. het buitengebied is goed toegankelijk voor wandelen, fietsen, watersport en andere vormen van dagrecreatie;
5. de openbare ruimte in het buitengebied richten we zo in en beheren we zo dat onze maatschappelijke opgaven hier samen komen.

Hoe deze gezamenlijke toekomst het beste kan worden vormgegeven staat in deze visie.

Het doel van deze visie is om een eerste stap te zetten in het vormgeven van een gezamenlijke toekomst voor de Weidse Polders tot 2050. Om hiertoe te komen zijn op basis de landschapsanalyse, een scenariostudie (zie bijlage 2: gebiedsanalyse), de bijeenkomsten met gebiedspartners en de participatiesessies, eerst vier thematische visiekaarten ontwikkeld. Voor de vier structurerende opgaven zijn eerst losse visiekaarten ontwikkeld. Om te komen tot de integrale visie, is rekening gehouden met de volgende kaders en uitgangspunten:

- » Het water- en bodemsysteem is de basis. De ruimte die nodig is voor een robuust watersysteem, zowel het grondwater, drinkwater als het oppervlaktewater, is daarmee de basis voor de (on)mogelijkheden in het gebied.
- » De richting waarin de Weidse Polders zich ontwikkelt wordt mede bepaald door de dynamiek en ruimte die ontstaat door de keuzes en ambities van de ondernemers.
- » Het beleid van het rijk, de provincie, de gemeente en het waterschap is voorwaardenscheppend en soms richtinggevend. Voor de uitvoering en mogelijkheden in de toekomstige ontwikkeling van het gebied hebende gebiedspartners elkaar nodig.

4.2 Het watersysteem

Er zijn weinig gebieden in Noord-Holland waar de kansen om het natuurlijke watersysteem te herstellen nog zo groot zijn als in de Weidse Polders. Beschikbaarheid van schoon, nutriëntenarm water is van groot belang voor herstel van natuurwaarden. Het vasthouden van schoon regenwater in de binnenduinrand door een hoger waterpeil en flexibeler peilbeheer waar dat kan, draagt hier verder aan bij. Vervolgens is het belangrijk het voedselarm water zo lang mogelijk in het watersysteem vast te houden en te benutten in het gebied. Waar mogelijk vindt in het gebied scheiding van voedselarm en voedselrijk water plaats.

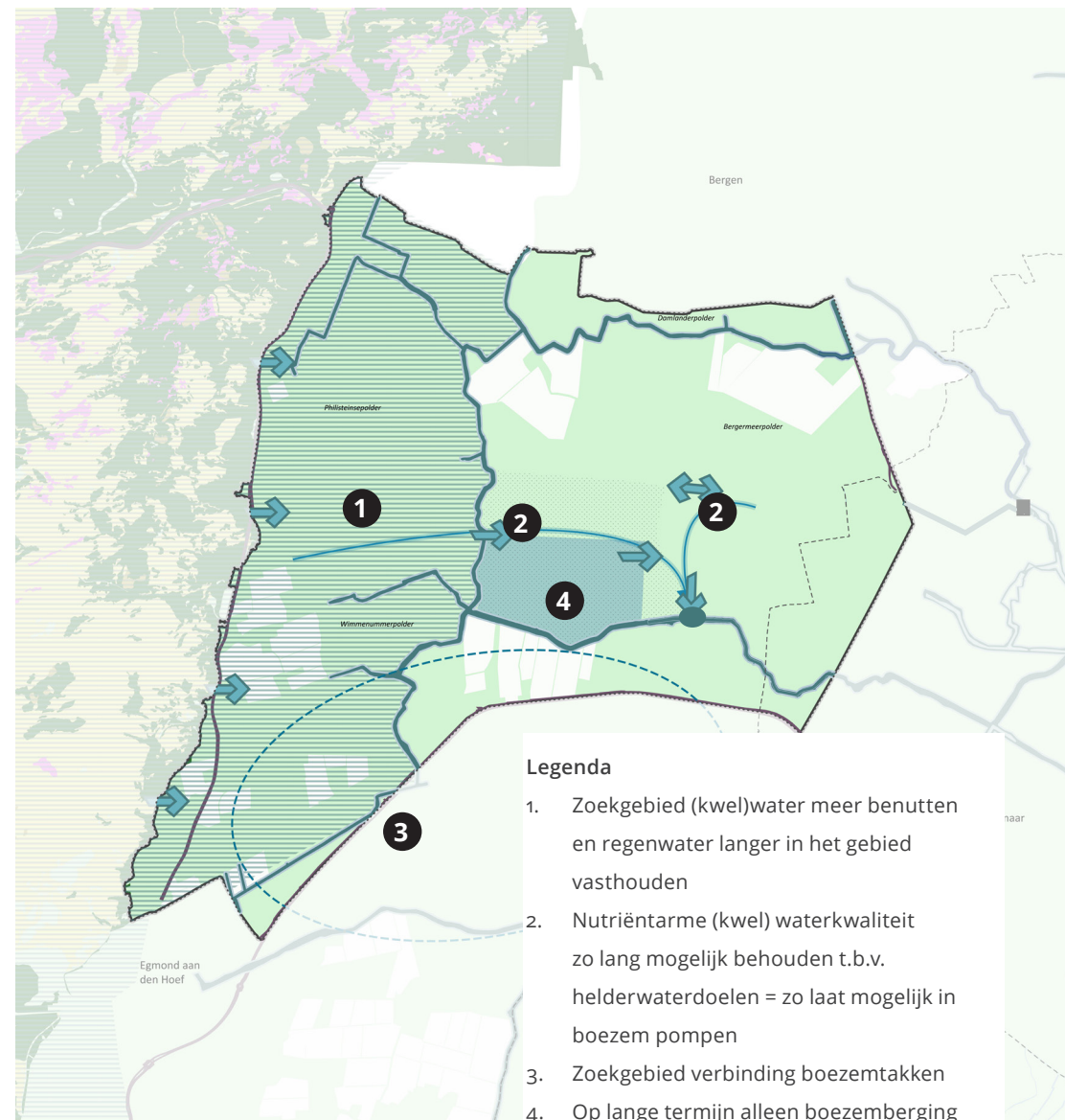
De manier waarop dit kan is divers. Hiervoor zijn wel systeeminterventies nodig: verbeteren van de bodemstructuur, vasthouden van het schone kwelwater in de binnenduinrand, voeden van het grondwater en/of het verminderen van de af- en aanvoer naar het lange boezemstelsel van HHNK. Daarmee kan het verloop in het watersysteem vanaf west naar oost, van voedselarme naar meer voedselrijke omstandigheden ook beter in stand gehouden worden. Dit levert potentie op voor de ecologische waterkwaliteit.

Voor de landbouw is beschikbaarheid van voldoende water van goede kwaliteit eveneens van belang. Meer opslag/buftering van water in het gebied verkleint de behoefte aan inlaat van water van voedselrijk, meer belast water vanuit de boezem.

Herstel van het watersysteem in de binnenduinrand heeft verder een positief effect op het tegengaan van de verdroging van het naastgelegen duingebied.

Een verbinding van de boezemtakken van de Bergermeer en Egmondermeer levert flexibiliteit op in de bergingsmogelijkheden van het watersysteem. Vliegveld Bergen blijft hierbij belangrijk als boezemberging en polderberging.

Wanneer op termijn het systeem in de binnenduinrand zodanig is hersteld dat de functie die het vliegveld heeft als polderberging kan komen te vervallen, kan het waterpeil op het voormalig Vliegveld Bergen omhoog. De functie van boezemberging blijft dan wel gehandhaafd. Dit levert kansen op voor verbetering van de natuurwaarden op het vliegveld.

Thematische visiekaart voor het watersysteem

4.3 Het ecologisch systeem

De zone tegen de duinen aan leent zich voor het ontwikkelen van hoogwaardige natuur. Het streven is het verkrijgen van een reeks van aaneengesloten natuurgebieden vanaf de duinen die de kansrijke gradiënt naar de polder benutten. Natuurtypen met grondwaterinvloed, schoon water, afstromend water in duin-rellen, sloten, poelen, moerasjes, graslanden maar ook struwelen en bosjes. Door de verschillende omstandigheden in de gradiënt kunnen dan karakteristieke soorten ontstaan.

Wanneer aaneengesloten gronden beschikbaar komen, ontstaat ruimte voor systeemherstel. Het waterpeil kan omhoog en mag meer fluctueren. Hiertoe worden watergangen deels gedempt of in profiel verkleind. Het beheer wordt afgestemd op vochtige vegetatietypen, die profiteren van de bijzondere kwel-omstandigheden. Natuurherstel in de binnenduinrand heeft ook een positief effect op de natuurwaarden van het naastgelegen duingebied, waar een natuurlijke buffer voor ontstaat.

Duinrellen vormen een belangrijk onderdeel van het ecologisch systeem. Ze hebben een hoge potentie voor het vergroten van de natuurwaarden. Enerzijds wordt ingezet op het herstel; het openmaken van de duinrellen. Door ze een verbreed stroombed te geven en het beheer af te stemmen op natuurwaarden, krijgt de karakteristieke natuur die hiermee samenhangt een kans om tot ontplooiing te komen. Anderzijds kan het ook zo zijn dat duinrellen en sloten worden gedempt om de grondwaterstand omhoog te krijgen (tot in de wortelzone van de graslanden).

Inspelen op natuurontwikkeling in de binnenduinrand gaat goed samen met andere veranderingen die daar noodzakelijk zijn zoals de drinkwatervoorziening, het beperken van wateroverlast, het verminderen van stikstofdepositie op de duinen en het reguleren van de recreatiedruk.

Voor de al gerealiseerde natuurterreinen staat kwaliteitsverbetering voorop. Het tegengaan van verdroging en instroom van een teveel aan nutriënten doet de natuurwaarden toenemen.

Voor de realisatie van de resterende 88 hectare NNN-opgave binnen de Weidse Polders wordt zowel gekeken naar de al begrensde gebieden als daarbuiten. Bij dit laatste gaat het om de verplaatsing van nog niet gerealiseerde NNN en de extra ha NNN, waarbij bij voorkeur op minnelijke wijze met de grondeigena(a)r(en) overeenstemming wordt bereikt. Voor meer informatie over de realisatie van NNN vanuit de provincie, kan via bijlage 2: gebiedsanalyse, de 'NNN-realisatiestrategie' geraadpleegd worden. Ook het verbeteren/behouden van de kwaliteit van gerealiseerde NNN-gebieden maakt een belangrijk onderdeel uit van de NNN-realisatie.

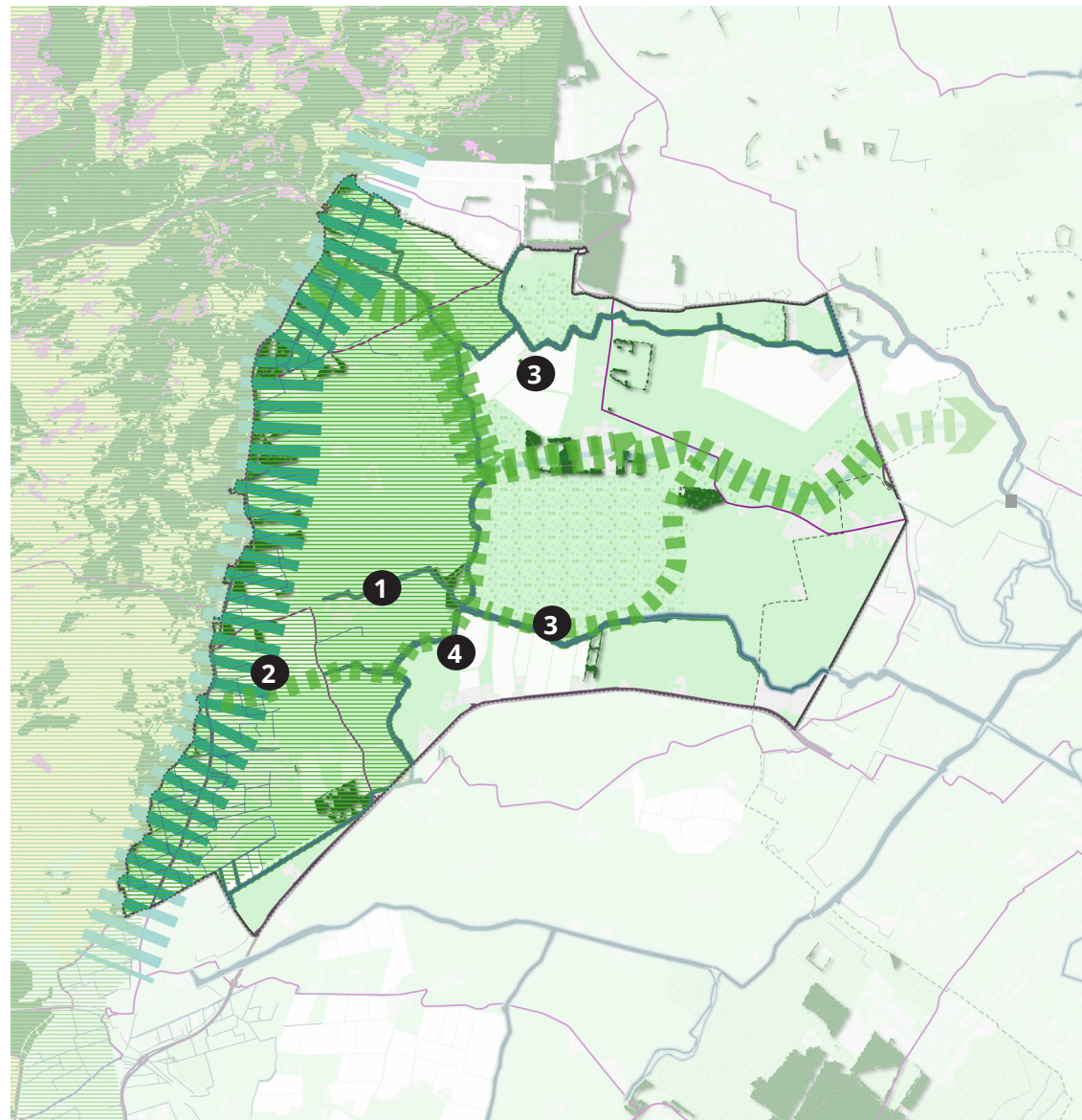
Groenblauwe dooradering van het poldergebied geeft een extra impuls aan herstel van de biodiversiteit en de waterkwaliteit. Natuurontwikkeling langs de hoofdwaterlopen, in combinatie met aanleg van natuuroevers die de structuur van de poldersloten volgen, is van betekenis voor de algemene flora en fauna van de polder.

De aantallen weidevogels zijn sterk achteruitgegaan in dit gebied, meer dan gemiddeld in Noord-Holland. Ze maken weinig kans bij de huidige ontwikkelingen, maar nader onderzoek moet uitwijzen of het kansrijk is om in te zetten op het behoud en ontwikkelen van weidevogels.

Daarvoor zijn maatregelen nodig als het vernatten van gronden, het open maken van het landschap, het tegengaan van verstoring en een aangepast en minder intensief graslandbeheer.

Legenda

1. Zoekgebied voor ontwikkelen van kwelgevoede unieke natuur in de binnenduinrand als onderdeel van de NNN gebieden
2. Duinrellen zijn een belangrijk onderdeel van dit zoekgebied, met hoge potentie voor vergroten van de natuurwaarden
3. Verbeteren/behouden kwaliteit gerealiseerde NNN gebieden
4. Aanvullende verbetering van de biodiversiteit door inrichten van groenblauwe dooradering vooral langs de vele waterlopen.

Thematische visiekaart voor het ecologische systeem

4.4 De landbouw

Er wordt ingezet op een vitaal landelijk gebied met economisch perspectief voor grondeigenaren en agrarische ondernemers in de Weidse Polders. Om agrarische bedrijven toekomstbestendig te maken, wordt ingezet op structuurverbetering en ruimte voor innovatie. Verdere extensivering en omschakeling naar een meer natuur inclusieve bedrijfsvoering brengt een extra ruimtebehoefte met zich mee.

Agrarische structuurverbetering

Verbetering van de uitgangspositie van agrarische bedrijven kan betekenen: het vergroten van de huiskavel, het vergroten en beter bereikbaar maken van veldkavels, het ruilen van gronden voor agrarische bedrijfsoptimalisatie, de inpassing van andere functies en het optimaal benutten van gronden van agrariërs die stoppen. De mogelijkheden tot kavelruil, ter verbetering van de ligging van kavels dragen bij aan het behalen van de integrale doelen en dient ook ter verbetering van de uitgangspositie van agrariërs voor hun beoogde bedrijfsontwikkeling. De waterhuishouding (ook kwaliteit, zoet-waterbeschikbaarheid, waterpeil), bewerkbaarheid, bodemkwaliteit, goede en toereikende opstallen, verkaveling en de toegankelijkheid van bedrijfsserven en percelen en bodemstructuur zijn op de bedrijfsvoering afgestemd.

Divers verdienmodel

De overgangszone van Natura 2000-gebieden krijgt (landelijk) prioriteit bij het werven van nieuwe deelnemers voor Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLB-subsidies). De komende jaren komt er fors meer budget beschikbaar. Hier ligt een opgave voor de agrarische natuurvereniging en de agrarische ondernemers in het gebied.

Onderdeel van de bedrijfsvoering kan verbreding van activiteiten zijn. Het gaat dan om activiteiten die in aard en omvang passen in het landelijk gebied. Het naastgelegen stedelijk gebied biedt kansen om diensten aan te bieden aan inwoners. Nieuwe passende vormen van verbreding kunnen planologisch worden vastgelegd ten behoeve van een duurzaam verdienmodel (toekomstbestendige bedrijfsvoering).

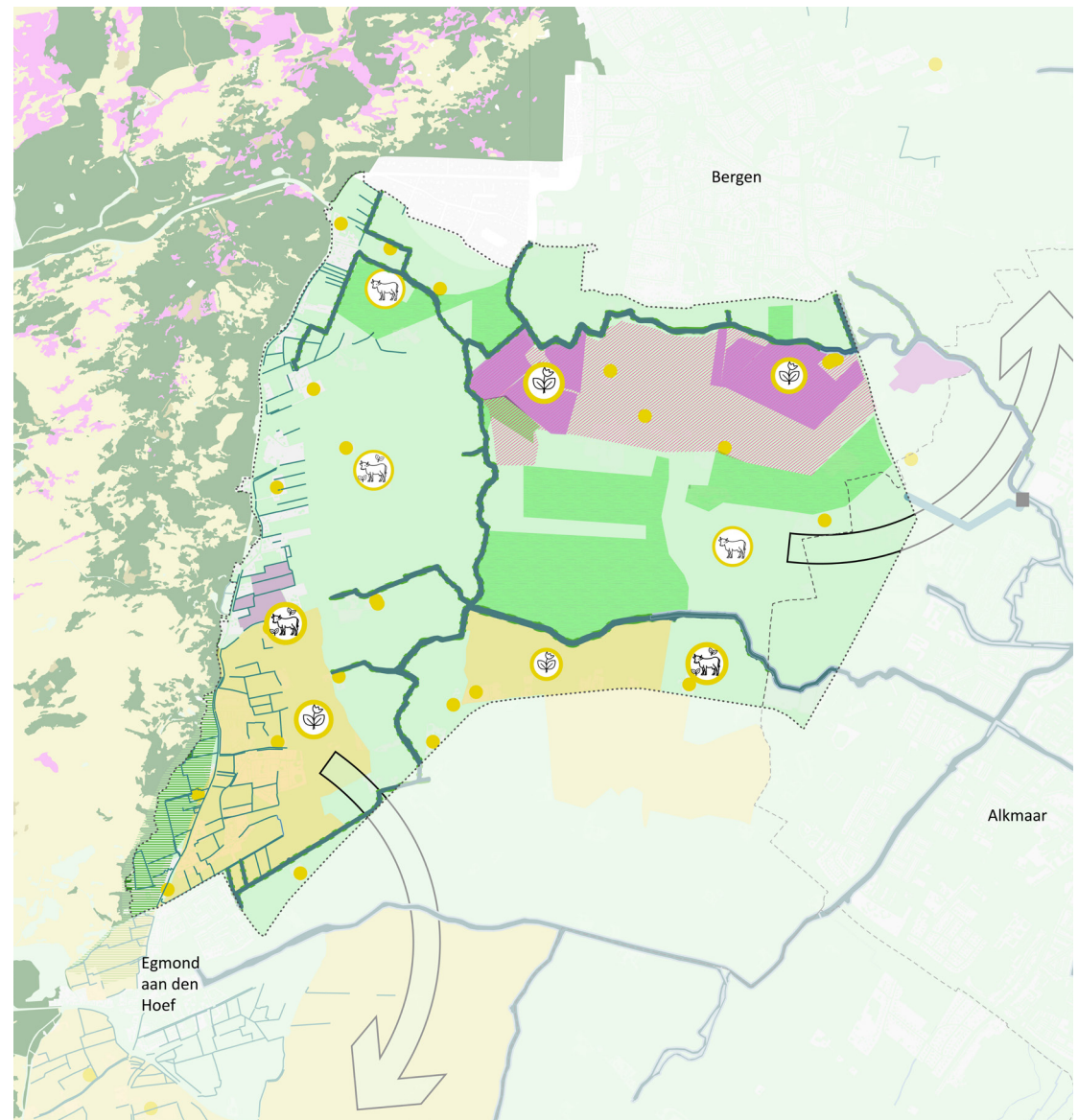
Ruimte voor bollenteelt

In een smalle zone aan de binnenduinrand zet de trend van omvorming van bollenteelt naar natuur zich door. Hiertoe is ondersteuning beschikbaar om vrijwillige verplaatsing te faciliteren en mogelijk te maken. Voor de overige bollenteelt geldt dat de door de sector ingezette weg naar weerbare planten en teeltsystemen en het ontwikkelen van een nagenoeg emissie-vrije teelt zich eveneens verder doorzet. Het uitgangspunt hierbij sluit aan bij de landelijke ambitie: Telen met een minimale impact op het milieu, nagenoeg geen emissies en positieve bijdragen aan natuur en landschap. Ook in de toekomst zullen deze bedrijven een plek hebben en een onderdeel van de toekomstbestendige Weidse Polders zijn. Op de visiekaart Landbouw is aangeduid waar in potentie gronden geschikt zijn (of geschikt te maken zijn) voor bollenteelt. In de volgende fase kan onderzocht worden of de bollenteelt hier in potentie planologisch inpasbaar is, met name op de milieuruimte (toetsing aan KRW-eisen, geen emissie-risico's van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten). Er gaat geen uitbreiding van het huidige aantal ha bollengrond in de Weidse Polders plaatsvinden.

Legenda

Visie landbouw

- Toekomstperspectief voor agrarisch ondernemer
- Ruimte voor agrarische structuurverbetering & verduurzaming (melk)vee- en gemengde bedrijven
- Ruimte voor structuurverbetering & verduurzaming bollenteelt binnen permanente bollenteelt gebied
- Ruimte voor structuurverbetering bestaande bollen buiten permanente bollenteelt gebied
- Bodem potentieel geschikt voor bollenteelt
- Perspectief landbouw in regionale context bepalen
- Ontwikkeling richting wonen en natuur
- Garantie goede waterhuishouding door robuust watersysteem
- NNN-gebieden
- Gebiedsbegrenzing
- Gemeentegrens

Thematische visiekaart voor de landbouw

4.5 De recreatie & cultuurhistorie

Voor de inwoners van Egmond aan de Hoef en de kern Bergen is de uitbreiding van de recreatieve verbindingen tussen het stedelijk en het landelijk gebied van belang, zodat het buitengebied beter toegankelijk en beleefbaar wordt. Nieuwe routes en paden maken het aantrekkelijk om direct vanaf de woonplek een ommetje te maken door de polder. Dit geldt ook voor de Westrand van Alkmaar. Door in te zetten op extra fietsroutes van noord naar zuid en van oost naar west wordt het fietsnetwerk fijnmaziger. De polderwegen worden door de betere scheiding van fietsverkeer, agrarisch verkeer en sluitverkeer veiliger.

De recreatieve entrees van het gebied bieden parkeergelegenheid en moeten uitnodigen om op pad te gaan. Meer tegen de duinen aan maken aanvullingen van het wandelpadennetwerk het mogelijk om een wandeling door de duinen te combineren met een wandeling door het poldergebied. Wanneer er meer natuur in de binnen-duinrand wordt gecreëerd, ontstaan er hier eveneens extra kansen voor recreatieve routes. Bijvoorbeeld door duinrellen, kades en overige groenblauwe dooradering te volgen.

Dijken, vaarten, molens, boerderijen, WOII-erfgoed en overige landschapselementen in het cultuurhistorische landschap maken het gebied aantrekkelijk en nodigen uit tot ontdekken. Samen met eigenaren en beheerders is een verdiepingsslag nodig waarbij onderzocht wordt hoe de recreatieve beleving en ontsluiting verder versterkt kan worden. Hoe worden de kwaliteiten van natuur, landschap, cultuur en ondernemerschap zo goed mogelijk ingezet voor duurzame toeristisch-recreatieve ontwikkeling.

Met betrekking tot verblijfsrecreatie wordt ingezet op kwaliteitsverbetering van bestaande voorzieningen (campings en huisjesterreinen) en minder op uitbreiding. De inzet op recreatieve ontwikkeling van het gebied heeft daarnaast effect op de toeristische mogelijkheden, wat positief is voor inwoners en recreatieondernemers.

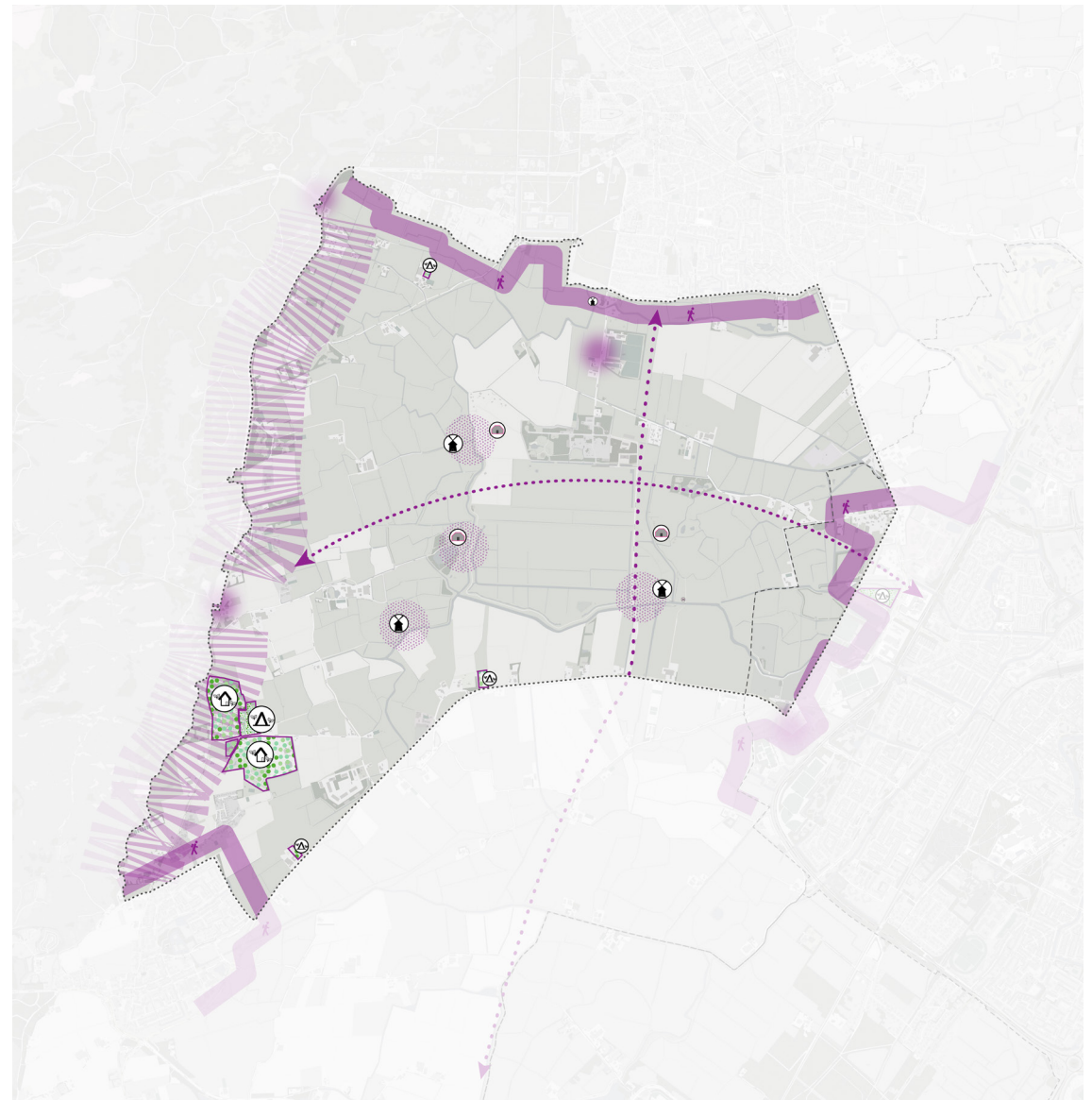
Door de verbinding van de boezemtakken ontstaat de mogelijkheid een recreatief vaarrondje Egmondermeer te ontwikkelen. Daarnaast is het ook mogelijk om de kades rondom die boezemverbinding in te richten als wandelroutes en daarmee bestaande wandelroutes aan elkaar te knopen.

Legenda

Recreatie visie

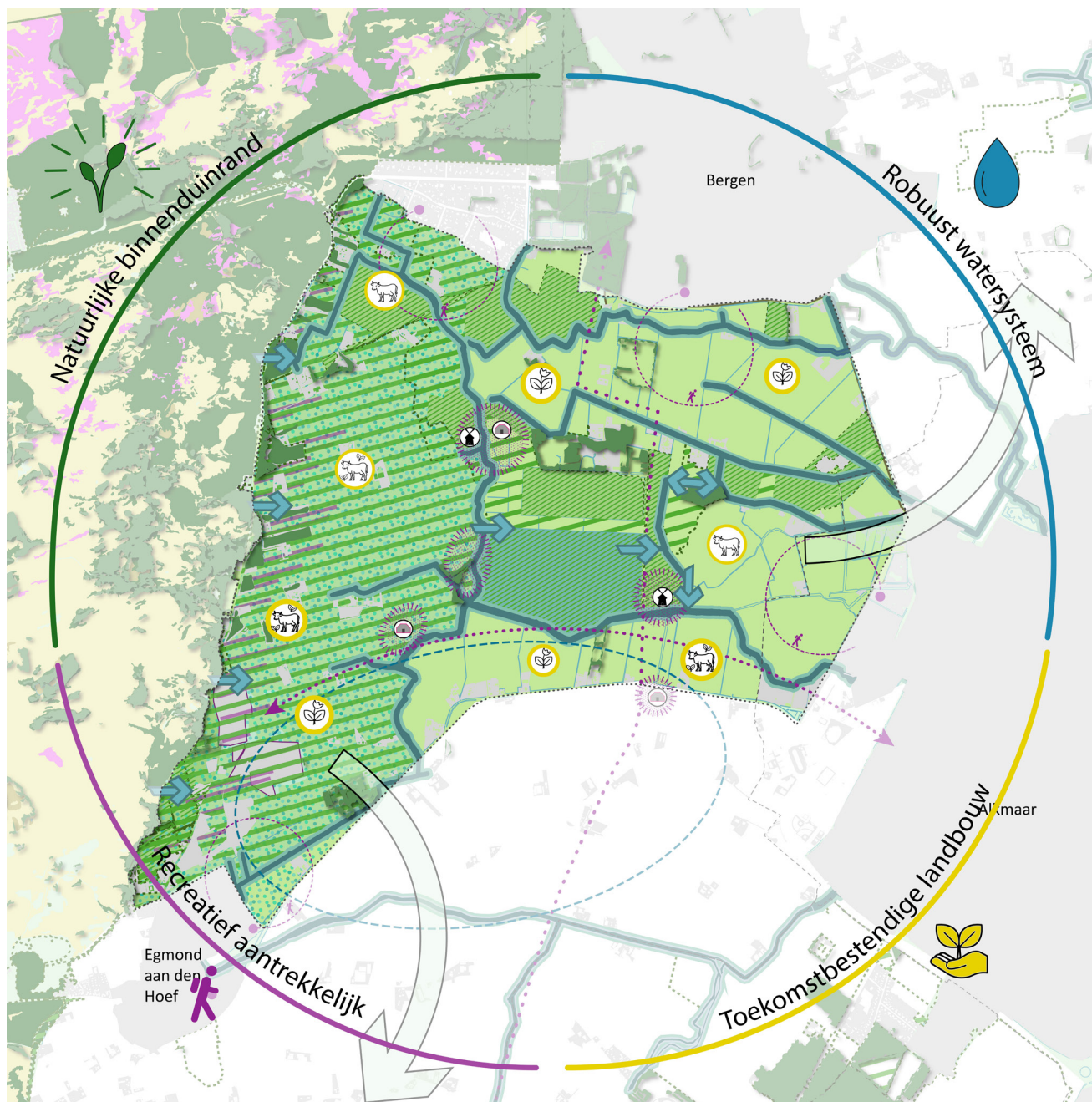
Kwaliteitsverbetering dagrecreatie

- Cultuurhistorische elementen beleefbaar maken
- Ommetjes vanuit de stads- en dopskernen
- extra fietsverbindingen noordzuid en oostwest
- Recreatieve entrees versterken
- Uitbreiding wandelpadennetwerk in binnenduinrand
- Kwaliteitsverbetering verblijfsrecreatie

Thematische visiekaart voor het ecologische systeem

4.6 De Integrale visie

Legenda

Integrale visie

- Zoekgebied natuurontwikkeling in combinatie met vertragend afvoeren van 'schoon' water, recreatieve verbindingen en landbouw
- Inrichten en verbeteren Natuur Netwerk Nederland
- 'Schoon' water scheiden ten behoeve van helder water doelen
- Zoekgebied verbinding boezemtakken
- Ruimte voor toekomstbestendige landbouw
- Perspectief landbouw in regionale context bepalen
- Zoekgebied recreatief uitlooptgebied kernen met veilige en aantrekkelijke wandelroutes
- Cultuurhistorische ensembles ontwikkelen, behouden en bereikbaar maken voor de recreant

De visiekaart laat verschillende bewegingen zien

Door alle thematische visiekaarten met elkaar te combineren, ontstaat een integrale visiekaart. De visiekaart laat verschillende ontwikkelingen zien.

Natuurlijke binnenduinrand

In de binnenduinrand zijn de potenties voor natuur en water het grootst. Hier wordt ingezet op herstel van het natuurlijk systeem. De geleidelijke overgang van het duingebied naar het polderland wordt daarbij optimaal ingezet. Waar kansen liggen voor recreatief medegebruik, worden deze benut. Deze geleidelijke overgang is in de kaart weergegeven als zoekgebied voor natuurontwikkeling in combinatie met een vertragende afvoer van schoon water, recreatieve verbindingen en landbouw. Om dit goed te kunnen realiseren zijn er robuuste oppervlaktes nodig die als hydrologische eenheid functioneren. Dit houdt in dat er grotere aaneengesloten brokken van 'donkergroene' natuur, zoals kwelgraslanden met duinrellen, zijn waarop het grondwaterpeil omhoog wordt gebracht. Deze natuurbrokken worden afgewisseld met grotere oppervlaktes aan landbouwgebied met 'lichtgroene' natuur in de vorm van groenblauwe dooradering. In de binnenduinrand wordt gewerkt aan systeemherstel waarbij het landgebruik beter in relatie wordt gebracht met het natuurlijke bodem- en watersysteem en er meer biodiversiteit wordt toegevoegd. De melkveehouderij blijft hier in de toekomst aanwezig, met goed geoutilleerde bedrijven, afgewisseld door akkerbouw, bollenteelt, ingebed in een aantrekkelijk landschap van vaarten, kades, natuurgebieden en een robuust watersysteem.

De zone waar meerdere kleuren strepen bij elkaar komen in dit zoekgebied duidt een gebied aan waar meerdere functies samenkomen. Het in stand houden van het huidige kavelpatroon is een vereiste voor deze ontwikkeling. Binnen het kader van dit zoekgebied is herbegrenzing van nog niet gerealiseerde NNN-gebieden mogelijk. Voor het gerealiseerde Natuurnetwerk Nederland geldt het verbeteren van de huidige kwaliteit.

Recreatief aantrekkelijk

Wandelaars en fietsers kunnen hier genieten. Langs de dorpsranden van Egmond

aan den Hoef en Bergen wordt ingezet op de verbinding tussen stedelijk gebied en buitengebied. De westrand van Alkmaar sluit hierop aan. Uitbreiding van de routenetwerken biedt extra recreatieve mogelijkheden en versterkt de betrokkenheid van inwoners bij het landelijk gebied. In het ontwikkelen van meer ruimte voor de recreant zijn er kansen om landschappelijke waarden te versterken en cultuurhistorische ensembles bereikbaar te maken voor de recreant.

Robuust watersysteem

Centraal in het gebied ligt het voormalige vliegveld Bergen, dat een belangrijke functie blijft houden in de waterhuishouding. In de toekomst worden boezemtakken met elkaar verbonden, waardoor er een gelijkwaardigere verdeling gaat plaatsvinden van het oppervlaktewater. Onderzoek moet aantonen wat functieverandering voor invloed heeft op de mogelijke veranderende functie van de waterberging van het voormalig vliegveld. In de toekomst zou het voormalig vliegveld een bergingsgebied kunnen worden waarin het waterpeil kan worden opgezet als de functie als polderberging kan vervallen. Verder blijft de natuurfunctie hier centraal staan.

Het bergingsgebied van het voormalig vliegveld is onderdeel van de overkoepelende visie voor een robuust watersysteem in de polders. Hieronder valt ook het versterken van de natuurwaarden van watergangen, het scheiden van 'schoon' kwelwater van 'meer belast' boezemwater en het vertraagd afvoeren van gebiedseigen water.

Toekomstbestendige landbouw

In de polder is er ruimte voor de agrarische ondernemer om zich te ontwikkelen naar een toekomstbestendig bedrijf. Er geldt een overkoepelende ambitie voor structuurverbetering in het landelijk gebied. Dit houdt in dat er kansen zijn om de huiskavel te vergroten en gronden zo dicht mogelijk bij het bedrijf te positioneren voor een efficiënter gebruik. Wanneer omwille van realisatie van niet-landbouwkundige functies, compenserende kavels verder van het bedrijf komen te liggen, is het van belang om de bereikbaarheid van de kavels in het oog te houden. Mogelijk ontstaan er kansen om tegelijkertijd te werken aan bereikbaarheid en veiligheid van (nieuwe) landbouwwegen. Waar mogelijk kan worden onderzocht of deze landbouwwegen ook ingezet kunnen worden als veilige recreatieve verbindingen.

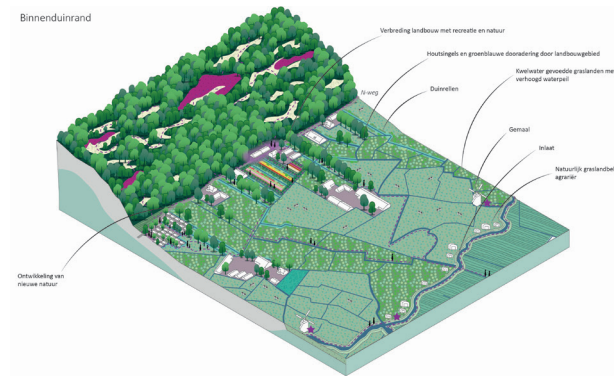
4.7 Impressies

Op basis van de integrale visiekaart zijn er landschappelijk impressies uitgewerkt van vier te onderscheiden deelgebieden. Deze impressies geven een beeld van hoe de visie er in de praktijk uit zou kunnen zien. Het geeft niet de werkelijke situatie weer, maar een beeld van de verschillende mogelijkheden en keuzes.

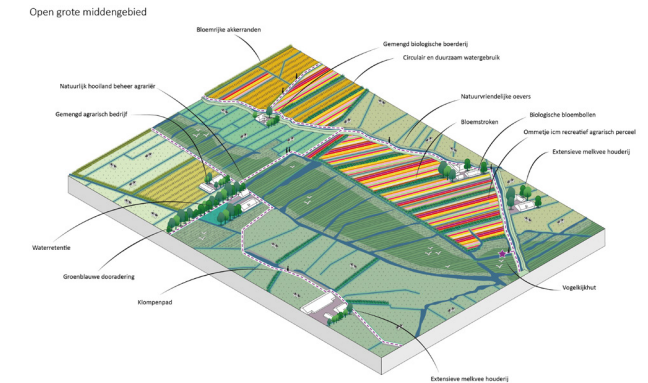
1. Het optimaal benutten van de gradiënt
2. Omarm de diversiteit van de open agrarische polder
3. Vergroot de mogelijkheden in de dorps- en stadsranden
4. Het voormalig vliegveld Bergen als sleutel in het systeem

Op de kaart hiernaast is ingetekend hoe de impressies op de kaart zouden kunnen landen als mogelijke deelgebieden. Deze zijn ruimtelijk verschillend en te onderscheiden van elkaar, maar er is geen harde rand tussen de deelgebieden, ze gaan in elkaar over. De deelgebieden zijn gedefinieerd op basis van de verschijningsvorm, het landgebruik en de opgaven die er spelen.

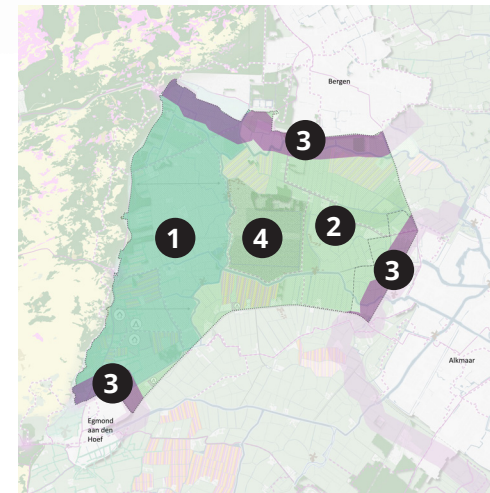
Voor ieder deelgebied is op de volgende pagina's een impressie van de mogelijkheden die deze visie biedt als een 3D-tegel weergegeven.

1. Optimaal benutten van de gradiënt

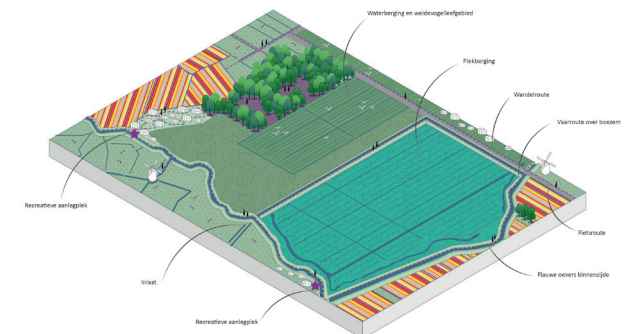
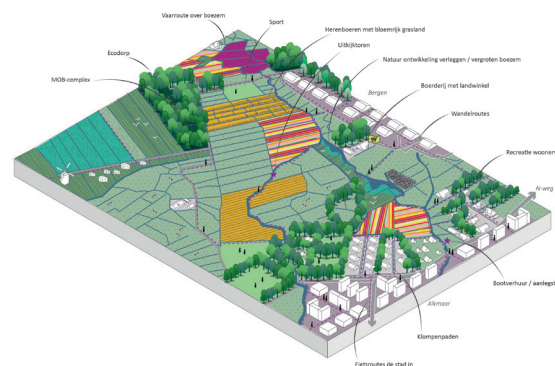

2. Omarm de diversiteit van de open agrarische polder

3. Vergroot de mogelijkheden in de dorps- en stadsranden

4. Voormalig vliegveld Bergen, als sleutel in het systeem

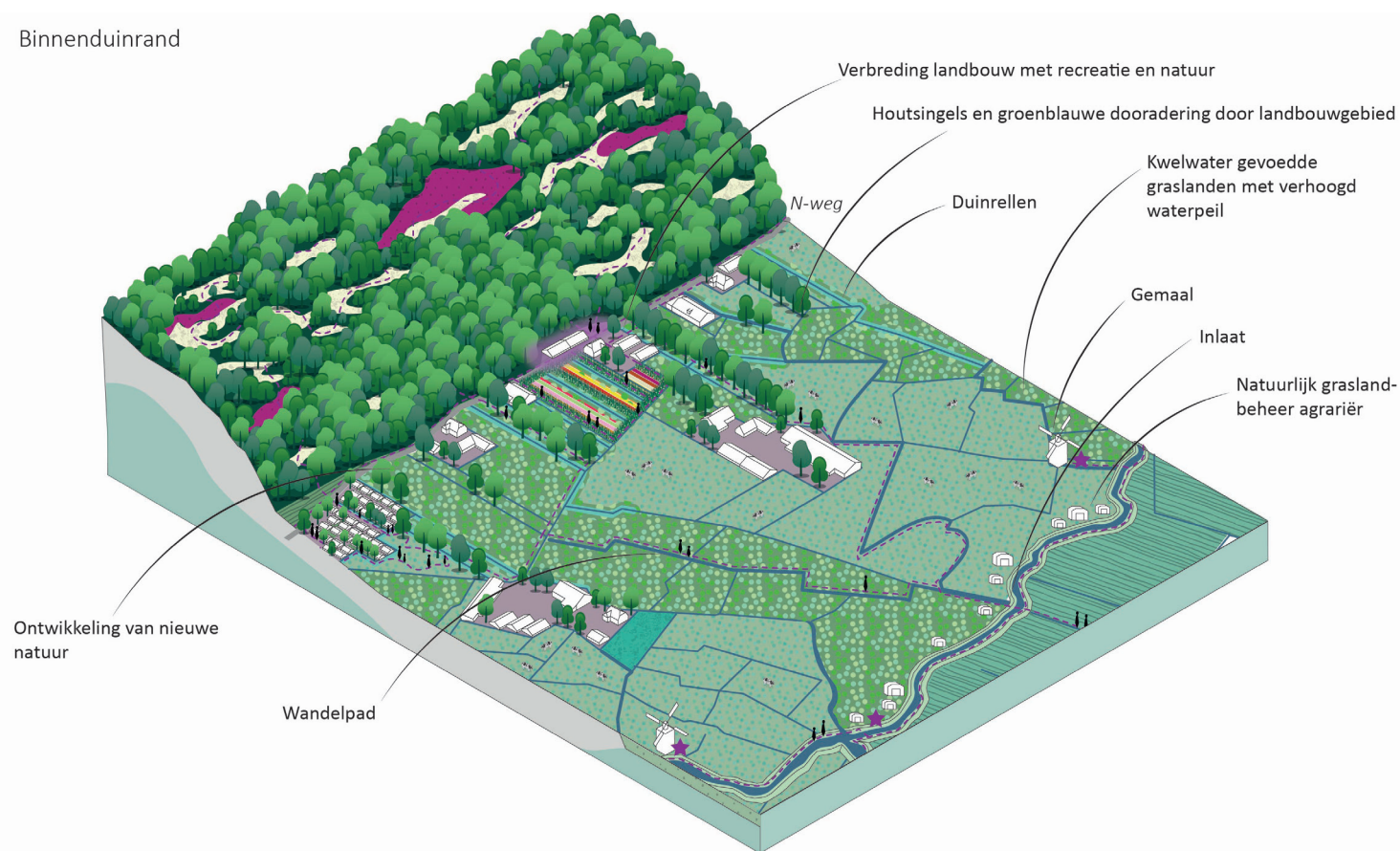
Het optimaal benutten van de gradiënt

In het deel tussen de duinen en de boezem wordt de natuurlijke gradiënt, het (kwel)watersysteem en de diversiteit van de ondergrond meer benut en zichtbaar. Het blijft een divers gebied, met veel verschillende gebruikers en grondeigenaren. Het meest afwisselende landschap van de Weidse Polders vind je hier.

De combinatie van de oudste bollenvelden, de extensieve melkveehouderij, de recreatieve voorzieningen in het duin en in de polders, het watersysteem met kwel vanuit de duinen en daarmee unieke natuur, de bijzondere blokverkaveling en cultuurhistorische objecten, maken dit een divers gebied dat zich heel goed kan doorontwikkelen in de loop der tijd.

De tegel geeft een impressie van de manier waarop dit gebied zich kan doorontwikkelen en welke onderdelen hierbij horen.

1. Natuurlijke zones. Met daarin ook ruimte voor ontwikkeling van nieuwe percelen natuur, verbreding van de landbouwbedrijven met recreatie en /of natuurbeheer, herstel van duinrellen en aanleg van groenblauwe dooradering.
2. Agrarisch grasland. Met extensieve melkveehouderij, groenblauwe dooradering en ruimte voor kleinschalige waterberging.
3. Kwelgraslanden. De plekken waar de meeste kwel naar boven komt, benutten voor het vasthouden van water en realiseren van kwelwater gevoede graslanden.

Omarm de diversiteit van de open agrarische polder

De Weidse Polders herbergt een diverse groep aan agrarische ondernemingen. Ook in de toekomst is er ruimte voor deze diverse bedrijven. De impressie laat de grote mogelijkheden voor de agrarische bedrijven in het landschap van de Weidse Polders zien.

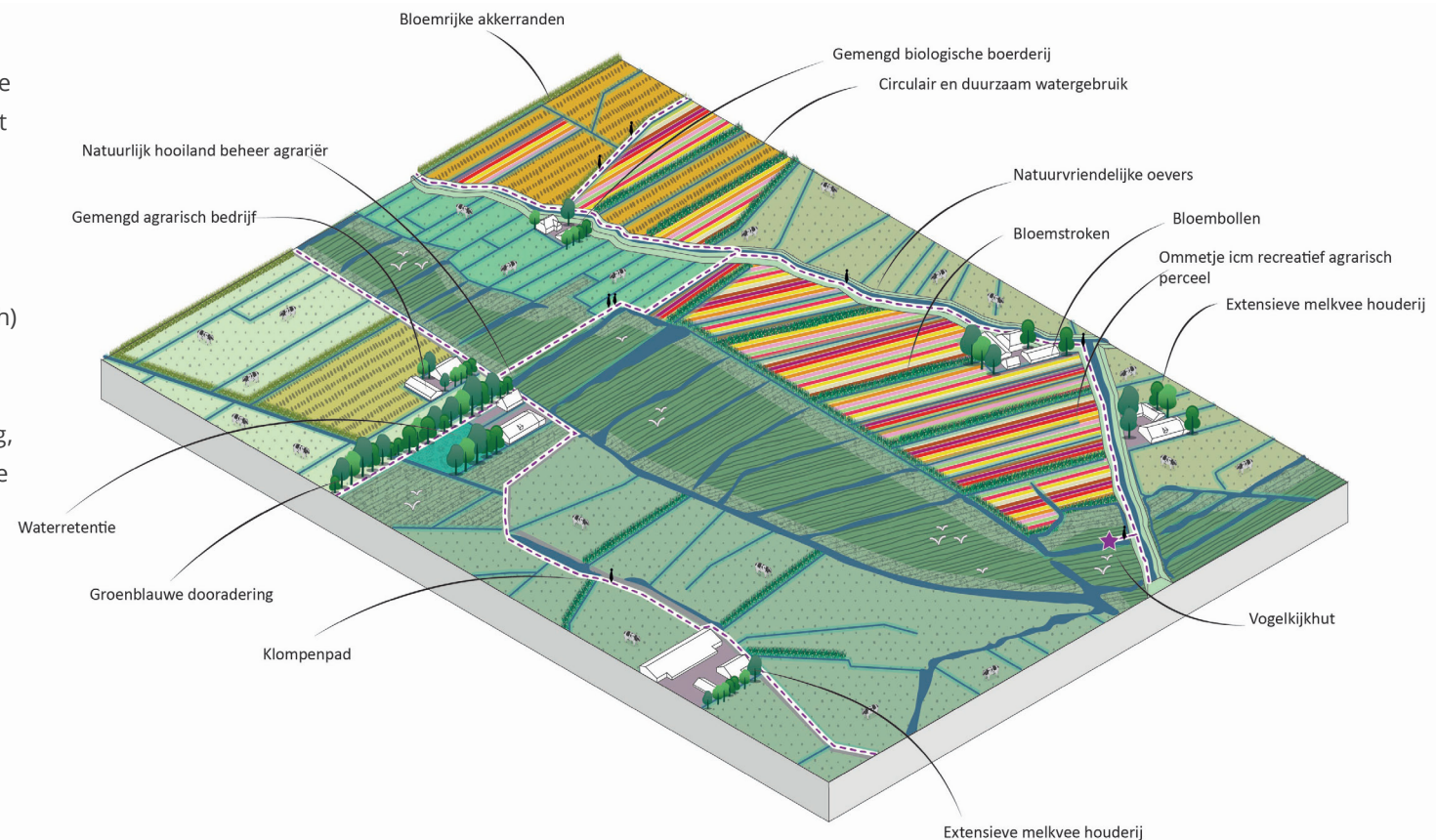
Op de tegel worden als voorbeeld zes verschillende bedrijven getoond. Een duurzaam bloembollen bedrijf, een gemengd biologisch agrarisch bedrijf, een (agrarisch) natuurbeheerder, twee extensieve melkveehouders en een gemengd duurzaam agrarisch bedrijf. Het is aan de ondernemer om in te zetten op het type bedrijfsvoering, maar deze tegel geeft een impressie van de diensten die de agrarische bedrijven aan kunnen bieden.

De impressie laat een toename van akkerranden, wisselteelten, bloemstroken, heggen en brede oeverzones zien. Dit alles zorgt voor een groenblauwe dooradering van het gebied.

Daar waar de ambitie er is wordt aangesloten op het NNN, door in de bedrijfsvoering het gebruik van een aantal percelen aan te passen ontstaat ruimte voor de natuur.

Er is ruimte voor waterretentie op eigen grond. Waardoor er wordt ingezet op circulair en duurzaam watergebruik.

De intensiever gebruikte recreatieroutes liggen langs de boezem en worden benut om de agrarische toegangswegen te verbeteren. Daarnaast is er ruimte

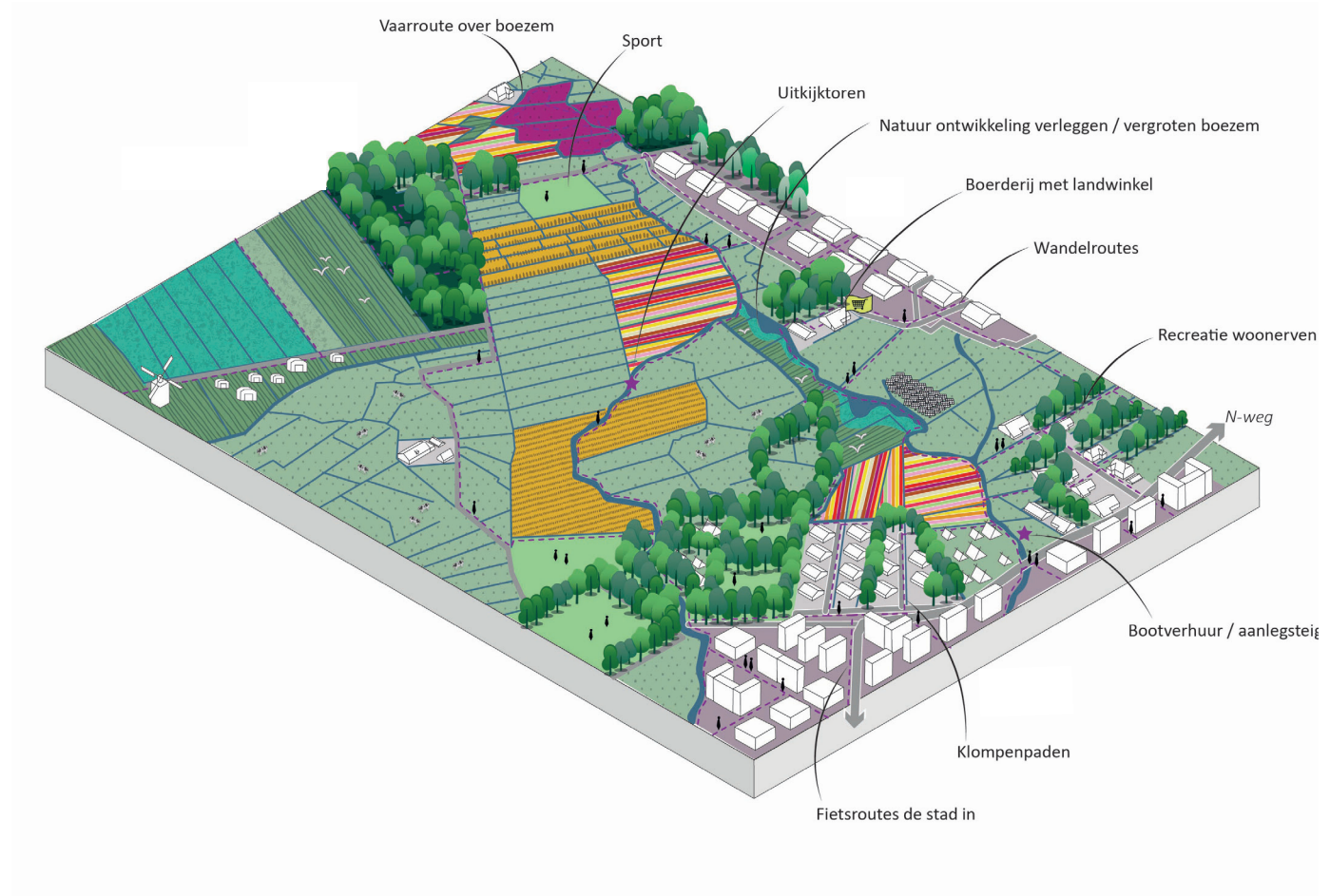
voor klompepad, als dit past bij de agrarische bedrijfsvoering.

Vergroot de mogelijkheden in de de stad- en dorpsranden

Aan de stedelijke randen is er behoefte aan korte ommetjes voor inwoners uit de aangrenzende wijken. Hier kan verder ruimte worden geboden aan initiatieven die passen bij het landelijk gebied en de recreatiebehoefte van de stedelingen en daarmee de verbinding tussen stad en land verbeteren. Het zichtbaar en beleefbaar maken van de (voedsel) productie, ruimte voor ommetjes en waardering van dit weidse landschap, zonder daarmee de kwaliteiten van het landschap te verliezen.

De randen worden daarmee drukker en diverser. Door slimme keuzes in de mogelijke routes en aanleg van stedelijke voorzieningen in de randen, zoals hondenuitlaatvelden, sportvelden, landwinkels en bootverhuur wordt ingezet op een logische zonering. Vanaf Bergen loopt er langs de sportvelden, via de Herenboeren naar het Ecodorp een recreatieve as. Waarlangs sport, lokale voedselproductie en natuureducatie een plek krijgt. Ook is er ruimte voor verbreding van de agrarische bedrijven met een landwinkel en activiteiten.

De vrij 'harde' rand van Egmond aan den Hoef vraagt om een landschappelijke verzachting, waarbij inpassing voor woningbouw niet onmogelijk wordt gemaakt. Ook hier is behoefte aan ruimte voor ommetjes, waarmee verbinding ontstaat tussen het stedelijk en landelijk gebied.

In de randzone van Alkmaar kunnen recreatie en natuur een plek krijgen. Langs de boezem en andere waterlopen is ruimte voor verbindende paden en routes.

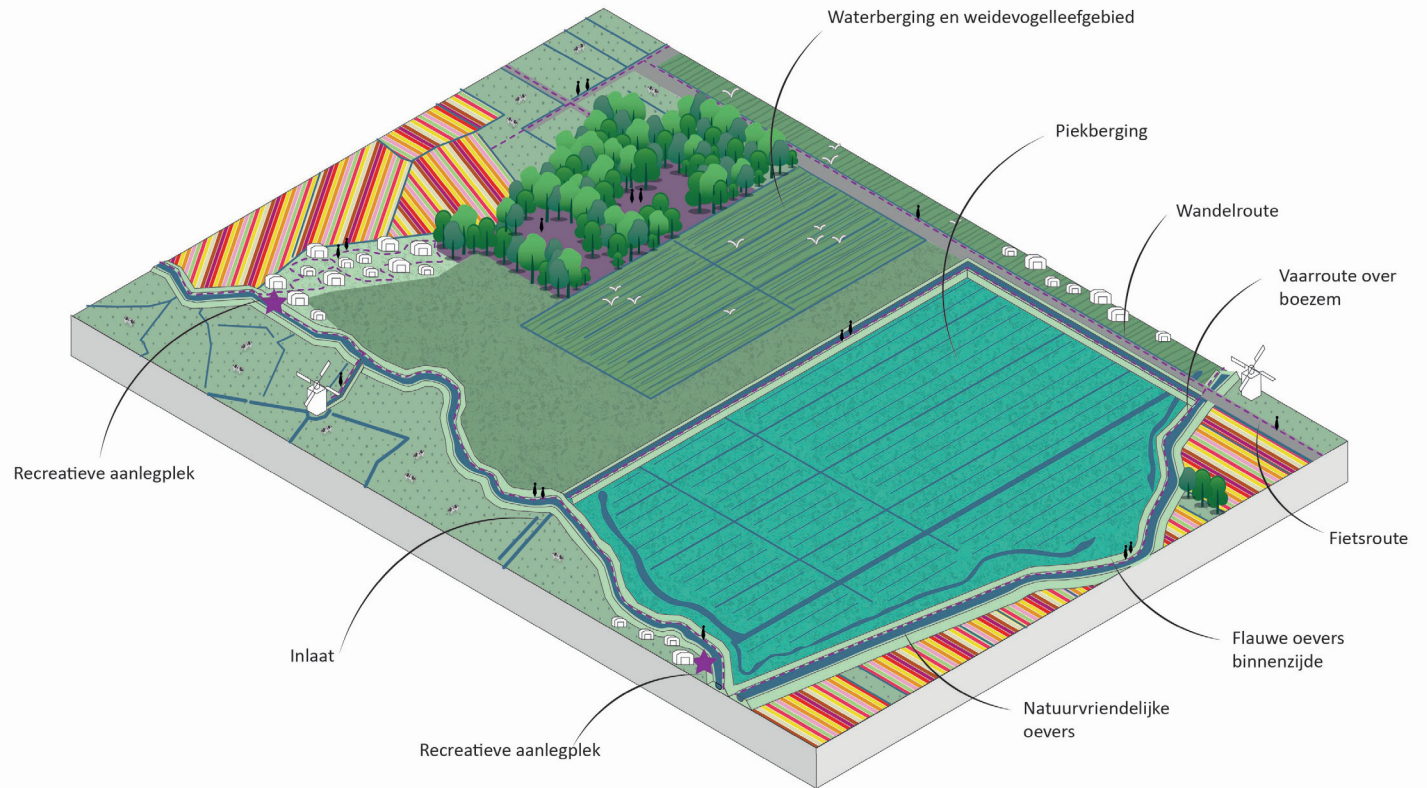
Het voormalig vliegveld Bergen als sleutel in het systeem

Het voormalig vliegveld Bergen is een plek waar nu al veel samenkomt. Om de natuurpotentie van de plek te realiseren moeten er duidelijkere keuzes worden gemaakt.

Het zuidelijk deel functioneert op termijn alleen nog als boezemerging en kan een meer fluctuerend waterpeil krijgen. Een hoger en fluctuerend waterpeil is een voorwaarde om de beoogde natuurwaarde te realiseren van vochtig hooiland. Door de systeemingrepen in de binnenduinrand komt er water met minder nutriënten het gebied in, wat een positieve impact heeft op de natuurontwikkeling.

Alleen langs het natuurgebied is ruimte voor recreatie, met het bunkercomplex en Ecodorp als een recreatieve plek inclusief faciliteiten. Het gaat hier om extensieve recreatie.

Door de herinrichting van de Kolonel Sneepweg als fietspad ontstaat een veiligere verbinding voor fietsers en wandelaars en minder verstoring voor de natuur.

5 › Vervolg

Als er één ding duidelijk is geworden tijdens het proces van de totstandkoming van de gebiedsvisie, is dat er een vorm van samenwerking nodig is om het gebied toekomstbestendig te maken. De opgaven die er liggen vragen om een lange adem. Het eindbeeld is een poldergebied dat tegen een stootje kan. Waar herstel van de biodiversiteit optreedt, waar schoon water de ruimte krijgt, waar agrariërs een goede boterham verdienen. Een gebied dat droge en natte perioden aan kan en waar recreanten nog meer mogelijkheden hebben om van het mooie landschap te genieten.

De realisatie hiervan vraagt om inzet van alle betrokkenen. Sommige bewegingen zijn al ingezet. Voor andere is meer tijd, geld en inzet nodig. De kaders zijn in deze visie geschetst. Nu is het tijd voor de inkleuring. Dat zal begrip vragen en geduld, want niet alles kan direct worden gerealiseerd. De volgende fase van dit gebiedsproces zal voor het ene deel van de Weidse Polders sneller komen dan voor het andere deel. Dit is afhankelijk van verschillende factoren. Beschikbaarheid van het budget is er een, maar ook urgentie en de initiatiefnemer voor een plan spelen een rol. Daarom is de eerste stap na vaststelling van de visie te kijken waar concrete plannen voor kunnen worden gemaakt. Dat doen we met elkaar.

Aanpak

Met de gebiedsvisie als basis ontstaan er mogelijkheden in het landelijke gebied van de Weidse Polders. Tot die mogelijkheden behoren de concrete stappen die in dit hoofdstuk benoemd staan. De integrale opzet, met de verschillende belangen van de betrokken partners in het gebied, zorgt ervoor dat de initiatieven een gedragen aanpak krijgen. Onlosmakelijk zijn de opgaven in het gebied met elkaar verbonden en zo zal dat ook geborgd worden richting planvorming en uitvoering. Een instrumentenkoffer is nog in ontwikkeling en volgt tezamen met het plan van aanpak voor de volgende fase.

Provinciale rol

Volgens de Leidraad gebiedsgerichte aanpak, opgesteld door de provincie Noord-Holland, dient zich de planvormingsfase aan. Voor de volgende fase neemt de provincie een meer faciliterende rol, waarbij de provincie zich richt op uitvoeringskansen van particulieren en water, naast de prioriteit van de provincie die gericht is op realiseren van NNN en de stikstof-maatregelen. Meer informatie is te vinden in bijlage 2: gebiedsanalyse.

Plan van Aanpak planvormingsfase

Het Plan van Aanpak vormt de verkenning naar en concretisering van de opgaven en wensen in de Weidse Polders. In de visie is gekozen voor een integrale benadering. In dit plan van aanpak wordt met de partners inzichtelijk gemaakt hoe we omgaan met:

- » De initiatieven en kansen in het gebied, zoals de inzet van het Vliegveld Bergen, verbinding boezemtakken, etc.
- » Aanvullend onderzoek, waarvan de resultaten nodig zijn om tot concrete plannen te kunnen komen, zoals een hydrologische modelstudie t.b.v. het waterpeil i.r.t. natuurontwikkeling, toekomst van de weidevogsels in de provincie, etc.
- » Een beschikbare en gezamenlijke instrumentenkoffer voor de Weidse Polders.
- » Meekoppelkansen, met de verschillende partners en de verschillende ambities die elkaar overlappen kunnen we met elkaar inventariseren waar de kansen liggen om samen op te trekken en wat dat betekent voor de planvorming.
- » Prioritering tussen de verschillende initiatieven en kansen.

6 › Begrippenlijst

Agrarische structuurverbetering

In de Weidse Polders draagt de provincie zorg voor de randvoorwaarden voor duurzaam agrarisch grondgebruik. De basis hiervoor zijn de doelen voor kringlooplandbouw vanuit de provincie: circulariteit, verbeteren van waterkwaliteit en -beheer, bodemkwaliteit, het tegengaan van en omgaan met klimaatverandering, het herstellen van biodiversiteit/natuur, plant- en diergezondheid, en het verbeteren van de sociaaleconomische positie van de agrariërs in de keten. Het is aan de ondernemer om binnen deze randvoorwaarden de bedrijfsstrategie te kiezen die bij hem of haar past. Agrariërs worden, waar mogelijk ondersteund, bij het toekomstbestendig maken van hun bedrijf door middel van het verbeteren van de agrarische structuur. Desondanks kan de situatie zich voordoen dat bedrijven met hun kavels in de NNN of in de toekomst in herbegrensde NNN terechtkomen. Dit kan effect hebben op deze bestaande bedrijven. Ook verplaatsing, financiële compensatie en dergelijke zijn daarom mogelijkheden om met dat effect om te gaan. Hiertoe wordt een gereedschapskist ingericht voor de Weidse Polders.

Een van de randvoorwaarden voor het verbeteren van de agrarische structuur is een goede verkavelingsstructuur. De mogelijkheden tot kavelruil worden verkend, ter verbetering van de ligging van

kavels om bij te dragen aan het behalen van de integrale doelen en ter verbetering van de uitgangspositie van agrariërs voor hun beoogde bedrijfsontwikkeling. Verbetering van de uitgangspositie van agrarische bedrijven kan betekenen: het vergroten van de huiskavel, het vergroten en beter bereikbaar maken van veldkavels, het ruilen van gronden voor agrarische bedrijfsoptimalisaties en de inpassing van andere functies alsmede het goed benutten van gronden van agrariërs die stoppen. De structuurverbetering is ondersteunend aan alle gebiedsopgaven.

Binnenduinrand

Het gebied van de duinzoom en de strandvlaktes wordt de binnenduinrand genoemd.

Extensivering

Bij extensivering wordt ingezet op een lagere veebezetting per hectare of minder intensieve teelten. Het verdienmodel richt zich op het stapelen van vergoedingen en beloningen voor natuur- en landschapsbeheer, verbredingsactiviteiten, eco-regelingen, het verlagen van de kosten en inzetten op schaalvergroting.

Groenblauwe dooradering

Onder groenblauwe dooradering (GBDA) verstaan we de 'kleine' natuurelementen die ons landschap in

belangrijke mate vormgeven. Als bovengrens wordt een omvang van maximaal 1,5 hectare genomen.

De GBDA bestaat uit verschillende kleine, droge en natte landschapselementen. De kracht van de GBDA is dat deze bijdraagt aan veel verschillende doelen en opgaven in het landelijk gebied, zoals versterking van de biodiversiteit, bestuiving en natuurlijke plaagbestrijding, verbeteren van de waterkwaliteit (KRW), behalen klimaatdoelen, verbeteren van bodem- en luchtkwaliteit, en een recreatief aantrekkelijk landschap.

Qua elementen moet de GBDA passen bij de bodem, de aanwezigheid van water en de gewenste natuurbeheertypen in een gebied. Voor de nadere uitwerking wordt zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande typologieën, waarbij die van Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) leidend zijn.

Natuurherstel-maatregelen

Dit zijn acties die nodig zijn voor het in stand houden, herstellen of verbeteren van habitattypen, populaties en leefgebieden van soorten, met als doel om het habitatype of de soort in gunstige staat van instandhouding te brengen. Ze zijn in eerste instantie voor de Natura 2000 gebieden.

KRW

De Kaderrichtlijn Water (afgekort: KRW) is een Europese richtlijn die ervoor moet zorgen dat in 2027 al het

grond- en oppervlaktewater schoon en gezond is zodat dieren, planten én mensen er goed van kunnen profiteren.

Kwel

Kwel is grondwater dat van nature uit de ondergrond naar de oppervlakte komt, meestal via een bron, beek of duinrel, maar het kan ook in percelen naar boeven komen. Kwelwater is mineraalrijk, heeft een constante temperatuur en is helder en voedselarm. Dit levert kansen op voor bijzondere natuur, bijvoorbeeld in de vorm van soortenrijke graslanden.

Landschapsecologische systeemanalyse (LESA)

Een LESA is een gebiedsdiagnose op maat. Patronen en trends van soorten en omgevingsfactoren zoals bodem en water worden geïntegreerd tot een samenhangend beeld van de ecologisch relevante sturende factoren in een gebied. Dat inzicht in sturende factoren wordt gebruikt voor oplossingsrichtingen voor problemen bij natuurbehoud-, beheer, of -herstel.

Natura 2000

Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. In deze Natura 2000-gebieden worden bepaalde dieren, planten en hun natuurlijke leefomgeving beschermd om de biodiversiteit

te behouden. Ze zijn aangewezen omdat ze op Europese schaal een belangrijke rol hebben voor de instandhouding van de soorten die erin voorkomen.

NNN

NNN staat voor Natuurnetwerk Nederland (tot 2013 heette het de ecologische hoofdstructuur - EHS) en is een samenhangend netwerk van bestaande en toekomstige natuurgebieden in Nederland. Het doel van het NNN is om de biodiversiteit te vergroten en karakteristieke natuur te behouden, natuurgebieden met elkaar te verbinden en dieren en planten voldoende ruimte te geven om te overleven en zich te verplaatsen.

7 › Literatuurlijst

Rijk

- » [Kamerbrief over rol Water en Bodem bij ruimtelijke ordening | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)
- » [Nationaal Deltaprogramma 2025](#)
- » [Kaderrichtlijn Water \(KRW\), Informatiepunt Leefomgeving](#)
- » [Natura 2000 gebieden | natura 2000 en Habitat Richtlijn, VHR \(Europees\)](#)

Provincie Noord-Holland

Beleid/visies

- » [Omgevingsverordening NH2022](#)
- » [Programma Landelijk Gebied \(PLG\)](#)
- » [Natuur beheerplan Provincie Noord-Holland](#)
- » [Natuurdoelanalyses Provincie Noord-Holland](#)
- » [Beschermd landschap](#) (voorheen Bijzonder Provinciaal Landschap)
- » [Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027](#)
- » [Masterplan biodiversiteit](#), Provincie Noord-Holland, 1 feb 2021
- » [Voedselvisie, Boer & Business in Balans 'naar een duurzaam voedselsysteem 2020-2030](#)
- » [Coalitieakkoord 2023 -2027](#)
- » Uitgangssituatie, opgaven en oplossingsrichtingen voor water en bodem in 3 PPLG-gebieden, provincie Noord-Holland (TAUW)

Onderzoeken

- » [Recreatieve kansen Noord-Kennemerland](#), Bureau BUITEN, Economie & Omgeving en Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd, 13 maart 2024
- » [Landbouwkundig onderzoek Weidse Polders](#), Sweco, 18 april 2024
- » [Landschapsecologische systeemanalyse Weidse Polders \(LESA\)](#), Witteveen + Bos, 13 december 2024
- » [Natuur en recreatiegebieden Noord-Holland Deel A: Bovenregionale analyse Eindrapportage](#), Bureau BUITEN en Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd, gecorrigeerde versie, augustus 2022

Gemeente Bergen

Beleid en visies

- » Omgevingsplan/visie (11 november 2023)
- » [Landschapsonwikkelingsplan Bergen](#) (2011)
- » [Structuurvisie Landelijk Gebied](#) (2010)
- » [Groenbeleidsplan 2021-2031](#)
- » [Fietsbeleidsplan](#) 2016
- » [Economische Visie Bergen 2016 -2030](#), 30 maart 2017
- » [Ambitiedocument Programma Klimaat](#) (2021)
- » [Visie Toerisme en Recreatie Regio Alkmaar 2025-2035](#), mei 2024

HHNK

- » [Waterplan 2022-2027](#), december 2021
- » Maatregelenpakket Kaderrichtlijn Water Gezond Water 2022-2027:

- * [Document HHNK - CHI Voorstel maatregelenpakket Kaderrichtlijn Water Gezond Water 2022-2027](#)
- * [Document HHNK - Bijlage 1 - Verantwoording en onderbouwing maatregelenpakket KRW Gezond Water 2022-2027](#)
- * [Handelingskader Wateroverlast Beperken](#) (2022)
- * [Strategie Waterverdeling HHNK](#) (2024)
- » [Grondwaterbeleidskader](#) (2015),
- » [Samen naar een klimaatbestendige toekomst, visie van HHNK op ruimtelijke adaptatie](#)

PWN

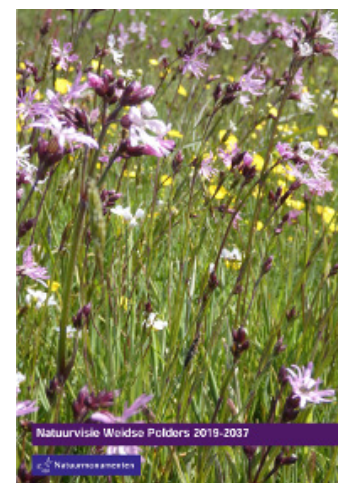
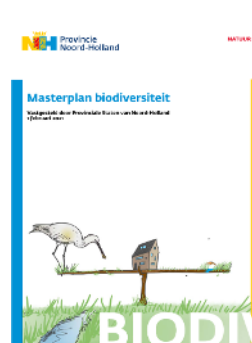
- » [Perspectief Binnenduinrand 2040](#)

Natuurmonumenten

- » [Natuurvisie van Natuurmonumenten van de Weidse Polders 2019 -2037](#)

LTO/KAVB

- » [Delta Agrarisch Water Beheer](#)
- » [Vitale teelt 2030. Visie van de bloembollensector](#)
- » [Samen werken aan water: Visie van de bloembollensector op waterkwaliteit en waterbeschikbaarheid](#)
- » [Toekomstvisie-2030 LTO Nederland](#)
- » [Strategische visie LTO Noord-afdeling Kennemerland-Zaanstreek](#)
- » [Position Paper Multifunctionele Landbouw LTO NL](#)

Bijlage 1: Gebiedsproces

Aanleiding

De totstandkoming van de gebiedsvisie kent een lange aanloop. In 2019 is begonnen met het verkennen van de landbouwkundige kansen in de Weidse Polders. In 2020 is de provincie in de binnenduinrand gestart met de opgave om het Natuur Netwerk Nederland (NNN) af te ronden. In juni 2022 heeft het rijk een startnotitie voor het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) vastgesteld, waarin de verschillende opgaven staan benoemd die in samenhang met elkaar opgepakt moeten worden binnen het landelijk gebied. Deze opgaven waren onderverdeeld in klimaat, water, stikstof en natuur. Het rijk vroeg de provincies om de opgaven verder uit te werken in provinciale programma's. De provincie Noord-Holland stelde op 27 juni 2023 een startversie voor het Provinciaal Programma voor het Landelijke Gebied (PPLG) vast als sturend beleidskader voor de opgaven in het landelijke gebied. Naast klimaat, water, stikstof en natuur omvatte het PPLG ook extra provinciale opgaven op het gebied van recreatie, landbouw en landschap en cultuurhistorie.

In september 2024 schrapte het kabinet het NPLG en het transitiefonds waarin de middelen voor uitvoering van het NPLG waren opgenomen. Provincie Noord-Holland heeft zich daarom in eerste instantie gericht op de doelen en projecten waar financiële middelen voor beschikbaar zijn. In de Korte Termijn Agenda staan deze maatregelen beschreven. Voor de middellange en lange termijn is het programma landelijk gebied

(PLG) opgesteld ter vervanging van het PPLG, waarin de provincie aangeeft welke doelen met voorrang worden aangepakt nu de rijksmiddelen grotendeels zijn weggevallen.

Het PLG is dus het meest recente beleidsstuk dat richting geeft aan het gebiedsproces in de Weidse Polders. De ambitie die in het PLG wordt uitgesproken is om toe te werken naar 'een landelijk gebied waarin natuur en landbouw met elkaar in balans zijn en mensen kunnen wonen, werken en recreëren. Waarin we samen met de waterschappen zorgen voor voldoende en kwalitatief goed water, de biodiversiteit versterken en zorg dragen voor de kwaliteit van het landschap. En waar we tegelijkertijd werken aan een leefbaar platteland met voldoende voorzieningen. Een landelijk gebied waar mensen toekomstperspectief hebben en een goede boterham kunnen verdienen.'

Ook wordt in het PLG de ambitie uitgesproken dat de hele agrarische sector in Noord-Holland in 2040 is omgeschakeld naar kringlooplandbouw, volgens de landelijke definitie. Dit gaat verder dan kringlopen sluiten: het richt zich ook op een beter verdienvermogen voor boeren, minder schadelijke emissies en meer biodiversiteit.

Deze opgave sluit aan bij de visie van de gemeente Bergen op het buitengebied, zoals die is verwoord in de Omgevingsvisie Bergen: "Specifiek voor het

buitengebied versterken we het beleid en de inzet op natuur, landschap en cultuurhistorie in samenwerking met ketenpartners, ondernemers en bewoners. De insteek is daarbij om de ontwikkeling naar kringlooplandbouw zoveel mogelijk te ondersteunen."

Scenario-analyse

Na de landschapsanalyses is samen met de partners in het gebied de scenario-analyse uitgevoerd. Hierbij zijn een viertal scenario's opgesteld, waarin alle thema's zijn meegenomen. Ieder scenario is anders en onderzoekt de invloed van de te maken keuzes op de verschillende thema's. Daarmee weerspiegelt ieder scenario zowel kansrijke onderdelen, alsook dilemma's. Met de scenario's worden uitersten onderzocht, maar deze verbeelden niet de werkelijke toekomst van de Weidse Polders. Het zijn extremen om het gesprek te kunnen voeren over wat wel en niet wenselijk is in de toekomst. De scenario's hebben tot de volgende inzichten geleid, welke de basis vormen voor de visie.

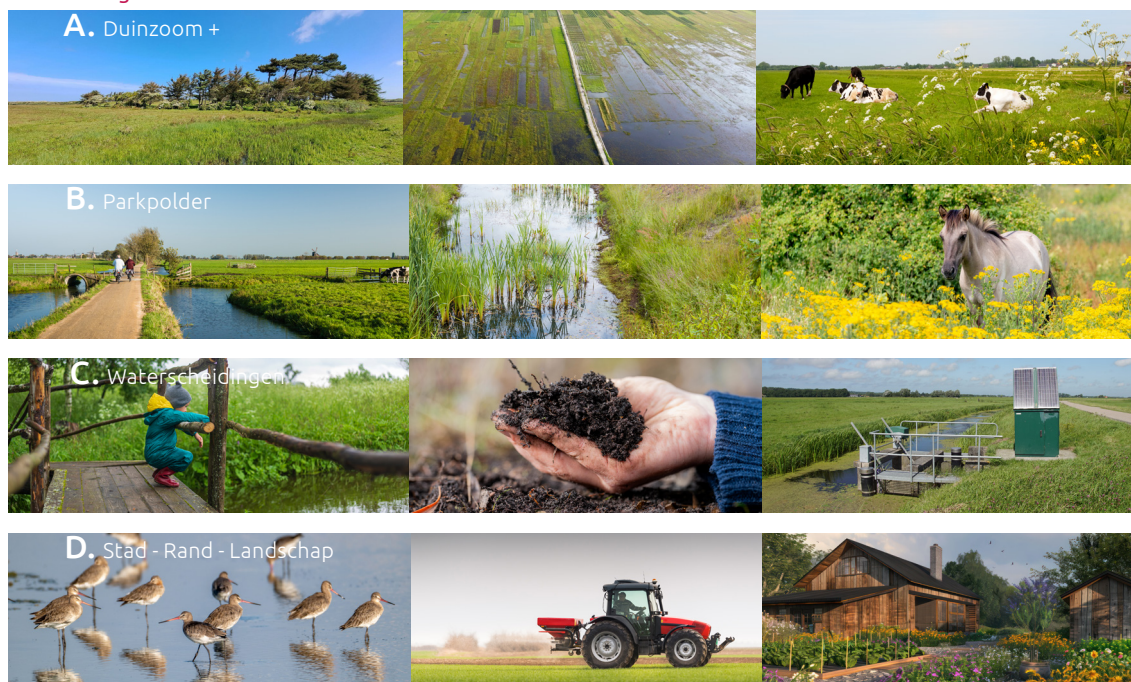
- » De binnenduinrand is een plek waar veel samen komt. Het is in een waardevol en kwetsbaar natuurgebied, herbergt bollenteelt, veeteelt, recreatie en er wordt gewoond. Dit is een belangrijk gebied om met elkaar een richting voor te bepalen.
- » Een robuust en gezond water- en bodemsysteem is voorwaardenscheppend voor alle gebruiksfuncties. Wel is er een groot verschil in de maatregelen die genomen kunnen worden om hiertoe te komen.
- » Inzicht in de draagkracht en kantelpunten van het watersysteem is noodzakelijk.
- » Het ontwikkelen van natuur buiten de

NNN-begrenzing, met groenblauwe dooradering, agrarisch natuurbeheer of het aanwijzen van locaties waar de natuur meerdere doelen kan dienen, is de moeite waard om verder te onderzoeken.

- » De landbouw heeft in alle scenario's een plek, maar in sommige scenario's treedt een verschuiving op, om meer natuur mogelijk te maken. De daarbij horende vraag is 'Hoe kan de agrarische sector zich toekomstbestendig ontwikkelen? Wat houdt structuurverbetering daarbij in?' In de volgende stap van het gebiedsproces wordt dit maatwerk.

- » Ontwikkelen met gevoel voor de plek, en onderzoeken zorgvuldig welke verandering past. Het gesprek over de toekomst van het gebied en wat daarbij past (functies, de mate van openheid, verstoring etc.) is een belangrijk gesprek dat gevoerd moet blijven worden.

Verbeelding scenario's

De vier scenario's

Scenario 1: Duinzoom+

Uitgangspunt. water en bodem zijn sturend, er wordt geproduceerd voor de regionale/landelijke markt. De overheden hebben een sturende en investerende rol en hanteren een actief grondbeleid. Functies worden gescheiden.

Hierbij stonden de volgende vragen/stellingen centraal:

- *De binnenduintrand inzetten op zo lang mogelijk vasthouden van het kwel- en regenwater.*
- *Dit gebied inzetten als regionale piekwaterberging voor het boezemwatersysteem?*
- *Inzetten op het ontwikkelen en herstellen van de karakteristieke natuur van de binnenduintrand; duinrellen en grondwatergevoede graslanden?*
- *Er een rendabele markt en behoefte is aan regionaal/ lokaal voedsel (coöperatieve agrarische bedrijven, diverse melkstromen)?*
- *De grootschalige bollenteelt concentreren in de kop van Noord-Holland*
- *De Weidse Polders inzetten op een toeristische en biologische bollenteelt?*
- *De bereikbaarheid van de duinen niet meer voorop zetten?*
- *Bijdragen aan de bossenstrategie door meer bomen te planten in de binnenduintrand?*

Dit scenario gaat daarmee uit van het uitbreiden van de duinzone en ligt de focus op het water- en bodemsturend principe. Er wordt geproduceerd voor

de regionale markt. De overheid stelt zich sturend en investerend op. Er is een actief grondbeleid waarin functies van elkaar worden gescheiden.

De binnenduintrand wordt ingezet voor het lang vasthouden van schoon, zoet water. Dit vraagt om een duidelijke scheiding van functies. Grootschalige bollenteelt concentreert zich in de kop van Noord-Holland of elders in de provincie. Bereikbaarheid van de duinen staat niet centraal, want de recreatiedruk is in het Natura 2000 gebied te groot.

Scenario 2: Parkpolder

Uitgangspunt: water en bodem sturend, er wordt geproduceerd voor de regionale/landelijke markt. De overheid faciliteert maar heeft geen actief grondbeleid. De functies worden met elkaar verworven.

Hier stonden de volgende vragen/stellingen centraal:

- *De bestemming in het buitengebied voor de regio Alkmaar en Bergen worden?*
- *Dit voor de stedeling de koele plek tijdens hitte is?*
- *Dit de recreatiebestemming voor ommetjes, voor verblijf en activiteiten die bij het landelijk gebied horen?*
- *Inzetten op uitbreiden en verbeteren van de recreatieroutes (wandelen, fiets en vaarroutes)?*
- *Inzetten op behoud van een divers landschap waar landschapsbeleving centraal staat?*
- *De landbouw zien als landschapsbeheerder en als basis*

voor recreatieve activiteiten?

Dit scenario zet in op het ontwikkelen van een kleinschalig en divers landschap. Ook hier geldt het water- en bodemsturend principe en wordt er geproduceerd voor de regionale markt. De overheid heeft echter geen actief grondbeleid en laat veel marktwerking toe. Er is ruimte voor verweving van functies. De stedeling staat centraal. Zo ontstaat een scenario waarbij de Weidse Polders als een recreatieve functie voor het omliggende stedelijk gebied wordt. Er is een sterke verwevenheid van functies die bijdragen aan deze recreatieve functies. Voor de landbouw zijn er kansen voor verdere verbreding. Recreatie en landbouw zijn hier sterk met elkaar verweven. Het landschapsbeeld verandert, onder andere door ontwikkeling van bos en recreatieve voorzieningen. Recreatieve routenetwerken en voorzieningen worden geïntensiveerd.

Scenario 3: Waterscheidingen

Uitgangspunt: water en bodem zijn de basis maar zijn technisch aanpasbaar waar nodig. Er wordt geproduceerd voor de wereldmarkt. De overheid heeft een sturende en investerende rol en hanteert een actief grondbeleid. Functies worden gescheiden.

Hier stonden de volgende vragen/stellingen centraal:

- *De hoge waterkwaliteit in de binnenduinrand als uitgangspunt voor het landgebruik nemen.*
- *Inzetten op het scheiden nutriëntenarm en nutriëntenrijk water?*
- *Een zo een efficiënt mogelijk watersysteem ontwikkelen?*
- *Het watersysteem de basis is voor de indeling van het landschap. Niet alleen het grondgebruik, maar ook de recreatieroutes?*
- *Inzetten op scheiden van functies, percelen voor landbouw functioneel ingericht naast grote natuurlijk ingerichte percelen, met slimme maatvoering?*
- *Openheid vooropzetten en weer inzetten op het open weidelandschap?*
- *Alleen aan de binnenduinrand langs de waterlopen meer vegetatie toestaan?*

Door zonering de rust te waarborgen en conserveren van wat er is, dat is in dit scenario belangrijk. Het water- en bodemsysteem dient als basis maar is technisch aanpasbaar. Er wordt geproduceerd voor de (inter) nationale markt. De overheid stelt zich sturend en investerend op en hanteert een actief grondbeleid. Een scenario met duidelijke scheiding van functies op basis

van het watersysteem. Door een duidelijke scheiding van functies ontstaat ruimte voor innovatieve, efficiënte landbouw en zones bestemd voor natuur. Recreatieve routes zijn volgend. Het landschap blijft open en weids.

Scenario 4: Stad - Rand - Landschap

Uitgangspunt: water en bodem zijn de basis maar zijn technisch aanpasbaar waar nodig. Er wordt geproduceerd voor de wereldmarkt. De overheid faciliteert maar hanteert geen actief grondbeleid. De functies worden verwerven.

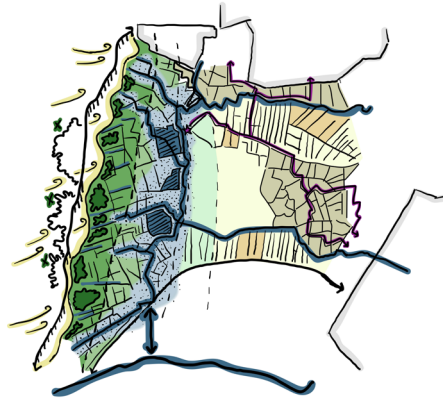
Hier stonden de volgende vragen/stellingen centraal:

- *Uitgaan van ondernemers die doen wat het beste is voor de bodem en het watersysteem?*
- *Aan de westzijde tot aan de boezem meer ruimte voor 'Recreatieboeren' met groenblauwe dooradering?*
- *Aan de oostzijde van de boezem ruimte voor innovatieve landbouw behouden (eventueel met uitruil van gronden)?*
- *Inzetten op ondergrondse opslag bij een neerslag overschot (duinen) en dit weer oppompen bij en neerslag te kort?*
- *Inzetten op een scheiding van recreatie en landbouwverkeer?*
- *De bestaande kwaliteit van de openheid van de Weidse Polders echt versterken en hiermee een weidevogelparadijs maken?*

Bij dit scenario staat efficiëntie en ruimte voor ondernemen centraal; water en bodem is de basis maar ook hier technisch aanpasbaar. Er wordt geproduceerd voor de (inter)nationale markt. De overheid faciliteert maar hanteert geen actief grondbeleid, de markt bepaald. Een scenario waarin verschillende soorten ondernemingen zich kunnen ontwikkelen. Zo ontstaat er in de binnenduinrand een besloten en kleinschalig, recreatief, natuurrijk verdienlandschap. Terwijl de overige polders zich verder ontwikkelen; door slimme grondruil, innovaties en een op de bedrijfsvoering aangepast watersysteem, tot een efficiënt en aaneengesloten landbouwgebied.

A.

Duinzoom +

B.

Parkpolder

C.

Waterscheidingen

D.

Stad - Rand - Landschap

De evaluatie van de scenario's

- » Evaluatie aan de hand van vijf perspectieven die horen bij een viaa

Dynamisch & verbonden met het verleden

A. Duinzoom +

- Natte gradiënt van de duinzoom versterken en omarmen, uniek landschap met hoge natuurwaarden (op Europese schaal) ontwikkelen.
- Duinrellen als historische waarde terug brengen.
- Inzetten op behoud van verkavelingsstructuur en vergroten beleving boezem.

B. Parkpolder

- Objecten/ relictten worden een bestemming, krijgen een recreatieve functie.
- Verbonden door recreatieve routes, incl. boot als vervoersmiddel.
- Loslaten van het open karakter, meer park, dan open landbouwgebied.

C. Waterscheidingen

- Herstel van de kwelwaterstromen
- Verandering van het karakter van de binnenduinrand.
- Meer ruimte voor natuur afname bollenteelt
- Het historische kavelpatroon in het gebied blijft behouden, maar krijgt deels andere invulling

D. Stad - rand - landschap

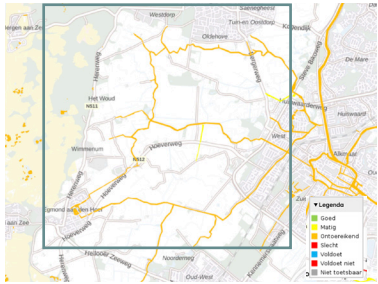
- Waardering van het landschap op basis van individuele betrokkenheid.
- Het behoud van kavel- en slootpatroon wordt op grote lijnen gehandhaafd maar er is ruimte voor aanpassingen

Klimaatbestendig	Gezond en biodivers	Economisch veerkrachtig	Van betekenis voor iedereen
A. Duinzoom +			
• Realiseren van de boezemaantakking • Vergroten infiltratiecapaciteit in de duinrand = vasthouden. • Vergroten van de piekwaterberging	• Landbouwgronden liggen dicht bij de stad, • Ontwikkeling van nieuwe natte natuur die aansluit bij de natuurlijke processen en die uniek is in Europa. • Gradiënt van bossen naar open weide, NNN loslaten, overal natuurwaarden, focus vooral op de binnenduinrand	• Maatschappelijke investering nodig om gewenste inrichting te behalen. • Nog geen financiële stabiele basis in huidige economie. • Markt voor biologische bollen & regeneratief boeren is onzeker • Andere financiële stromen nodig • Voor overige teelten voldoende areaal in oosten met kansen voor uitwisseling van gronden.	• Risico op barrières voor recreatie en daarmee ontoegankelijk voor stedeling. • Indien voldoende areaal dan van betekenis voor de voedselproductie in de regio. • Zet in op een verdeling voor natuur, werk, wonen en recreatie. Dus veel maatschappelijke waarden maar ook een verlies van bollenareaal
B. Parkpolder			
• Groene zones rondom wandelroutes en waterlopen voor beschutting. • Ruimte voor verbreding van de (oevers van) de waterlopen • Meer peilfluctuatie van het grondwater of inundatie van het maaiveld mogelijk	• Groene zones rondom wandelroutes en waterlopen voor beschutting en mooie ommetjes. • Natuurontwikkeling in aangewezen NNN gebieden. • Kleinere en losse natuurgebieden (versnipperd), overal natuur • De hoge recreatiedruk is een risico voor verstoring van weidevogels, Veel kleinschalige natuurlijke structuren (singels, heggen, waterlopen).	• Door versnippering van arealen en recreatiedruk geen financiële basis voor bedrijfsvoering puur vanuit landbouw. • Natuurinclusieve landbouw vraagt om grote omslag in bedrijfsvoering. • Nevenfuncties als recreatie (verhuur, logies etc.) en landschapsbeheer worden primaire financiële basis. Of deze basis voldoende is, is onzeker. • Maatschappelijke investering nodig om de gewenste inrichting te behalen	• Grote meerwaarde voor de stedeling. • De vraag is of dit ook meerwaarde heeft voor de bewoners van de Weidse Polders. • Het is niet meer wonen in een rustige polder, maar in een park dat veel toegankelijker is dan het gebied nu. • De werkfuncties zullen veranderen, dat is niet voor iedereen acceptabel
C. Waterscheidingen			
• Vergroten infiltratiecapaciteit binnenduinrand • Hergebruik van water door gesloten waterkringloop op bedrijfs(cluster) niveau. • Lokale innovatieve aanpassingen afhankelijk van gebruiksfunctie (landbouw/ natuur/wonen)	• Scheiding waterstromen, nutriëntarm vs. nutriënt rijker. • Natuurinclusief landgebruik, • Ruimte voor weidevogels, • Gezonde bodem.	• Vraagt investering en functieverandering van agrariërs in de binnenduinrand en in het middengebied , • haalbaar op lange termijn en • Nieuwe clustering van deel van het areaal permanente bollengronden • Recreatie cluster kan investeerders aantrekken.	• Concentratie van recreatie langs de kernen zorgt voor voldoende ruimte voor de stedelingen • grotere percelen landbouw geeft ruimte voor de agrariërs. • Het middengebied en binnenduinrand vraagt verandering van grondeigenaren
D. Stad - rand - landschap			
• Technische innovaties – grotere pompen, verbinding boezemtakken. • IJsselmeer & duinen als zoetwaterbron • Risico op verzilting (oost) verdroging (west) door meer wateronttrekking t.b.v. landbouw wordt individueel opgelost	• Groter risico voor weidevogels, meer vegetatie en predatie. • Sterke scheiding in (onderwater) natuur tussen oost en west. • Risico op minder duurzaam grondgebruik in oosten. • Cascolandschap zorgt voor meer variatie of juist voor meer versnippering	• Diverse financiële zekerheden voor de agrariër. Er is keuzeruimte • Bedrijfsvoering met de basis vanuit landbouw kan, (westen) maar kan ook op basis van recreatie • Afhankelijk van de wereldmarkt en consumentenbehoefte zullen de bedrijven veranderen	• Vooral ruimte voor veeteelt, akkerbouw en sierteelt. • Maar ook ruimte voor de recreatie en andere woon en werkvormen • Zet in op ontwikkelingskracht van de regio en ondernemers

Bijlage 2: Gebiedsanalyse

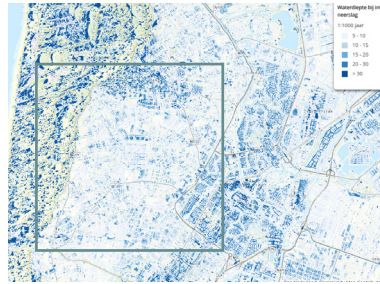
Kader Kaartverhaal Weidse Polders uit Vitaal Landelijk Gebied - trends en ontwikkelingen

Ecologische waterkwaliteit Kaderrichtlijn Water (KRW)

In de Weidse Polders lopen meerdere KRW-watergangen waarvan de ecologische kwaliteit ontoereikend is. De waterlichamen in de Egmondmeer en Bergermeer hebben een matige ecologische kwaliteit en hebben potentie voor het behalen van de helderwaterdoelen.

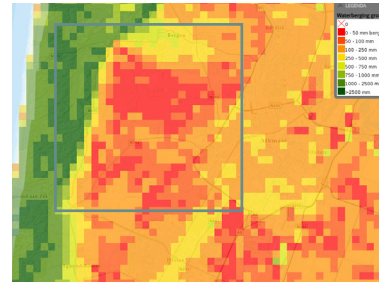
(Bron: [Het Waterkwaliteitsportaal](#))

Wateroverlast bij piekbui

Over het gehele landelijk gebied van de Weidse Polders is er een risico op wateroverlast bij een piekbui.

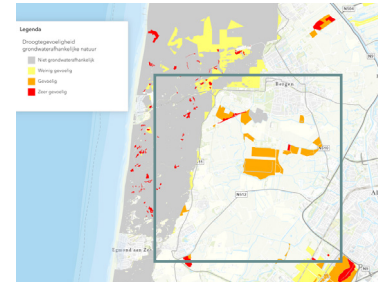
(Bron: Atlas Vitaal Landelijk Gebied,
Provincie Noord-Holland, LIWO)

Waterbergend vermogen

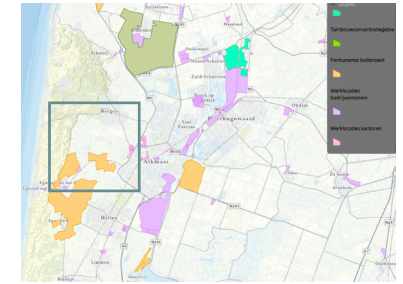
Het tijdelijk opvangen van (regen) water in de bodem, wateren en waterbergingsgebieden wordt waterberging genoemd. De Weidse Polders kleurt grotendeels rood: er kan slechts 0-50mm water in de bodem worden geborgen totdat het boven het maaiveld uitkomt. Dit staat in relatie tot het grondwaterpeil, die hier al hoog staat ten opzichte van het maaiveld.

(Bron: Atlas Vitaal Landelijk Gebied,
Provincie Noord-Holland, Deltares, NHI en
Helpdesk Water)

Droogtegevoelige natuur

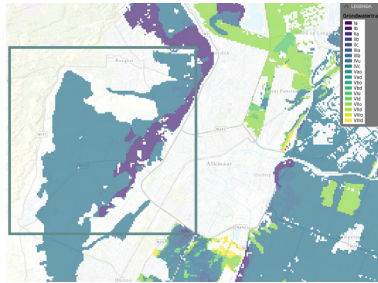
Sommige natuurtypen zijn afhankelijk van grondwater, de mate van deze grondwaterafhankelijkheid bepaald de potentiële kwetsbaarheid bij droge omstandigheden. De grondwaterafhankelijke natuur in de Weidse Polders is grotendeels oranje: en op enkele plekken zijn ze zelfs rood. De natuur is 'gevoelig' tot 'zeer gevoelig' voor droogte. Het risico op de afname van biodiversiteit, met de toenemende natte en droge periodes is hier dus groot.

Economische gebieden

De economische concentratiegebieden duiden waar de zwaartepunten voor bollenteelt, glastuinbouw, tuinbouw en bedrijventerreinen liggen. Deze sectoren leveren een economische belangrijke bijdrage aan Noord-Holland.

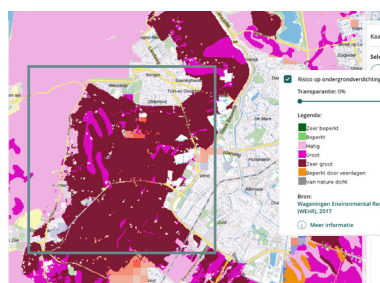
In de Weidse Polders liggen gebieden waar permanente bollenteelt mag plaats vinden. Het is een economisch concentratiegebied. Aan de rand van Alkmaar ligt ook een concentratiegebied werklocaties bedrijven en kantoren.

Grondwatertrap

In de Weidse Polders is een blauwe kleur te zien, dit houdt in dat het grondwater zich hier relatief vlak onder het maaiveld bevindt. Door dit schone grondwater vlak onder het maaiveld is er een grote potentie voor bijzonder kwelgevoedde natuur.

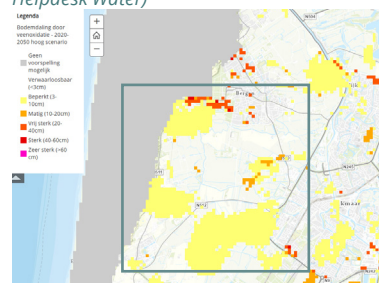
(Bron: Atlas Vitaal Landelijk Gebied,
Provincie Noord-Holland, Alterra, WUR 2021)

Risico ondergrondverdichting

Ondergrondverdichting zorgt ervoor dat het infiltratievermogen, doorlatenheid en het vochtbergend vermogen van de bodem afneemt. Het resultaat is dat er meer kans is op wateroverlast, afspoeling van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen en dat gewassen minder diep kunnen wortelen en zo minder goed bij voedingsstoffen kunnen komen. Het merendeel van de Weidse Polders heeft een 'zeer groot' risico op ondergrondverdichting.

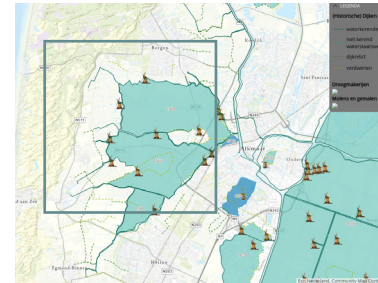
(Bron: Atlas Vitaal Landelijk Gebied,
Provincie Noord-Holland, NIS en LGN, WUR)

Risico op bodemdaling

Bodemdaling komt in een groot deel van Noord-Holland voor, het gaat hierbij meestal om veengebieden waarin de bodem oxideert. In de Weidse Polders komt er alleen veen op een zandige ondergrond voor. Deze dunne laag veen kan bij een hoog klimaatscenario oxideren en tot een beperkte bodemdaling van 3 tot 10 cm zorgen in de gele gebieden. Ten zuidwesten van Bergen is het veenpakket dikker en kan dat zorgen voor een sterkere bodemdaling tot 60cm .

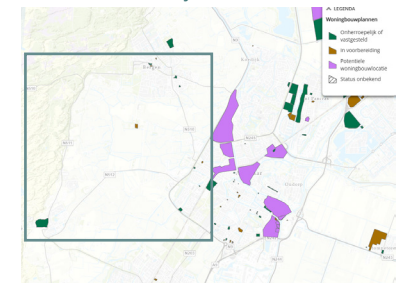
(Bron: Atlas Vitaal Landelijk Gebied, Provincie Noord-Holland, Climate

Dijken en polders

De Weidse Polders heeft nog een grote hoeveelheid intacte historische watergangen (de boezem) en molens. In het zuiden is nog een aantal dijkrelicten aanwezig, maar er is ook al een aantal historische dijken verdwenen. Ook vinden we nog veel monumentale stolpboerderijen in het gebied met haar pyramide hoofdvorm een uniek agrarisch bouwtype en belangrijke identiteitsbepaler.

(Bron: Atlas Vitaal Landelijk Gebied,
Provincie Noord-Holland, provincie Noord-
Holland, 2022)

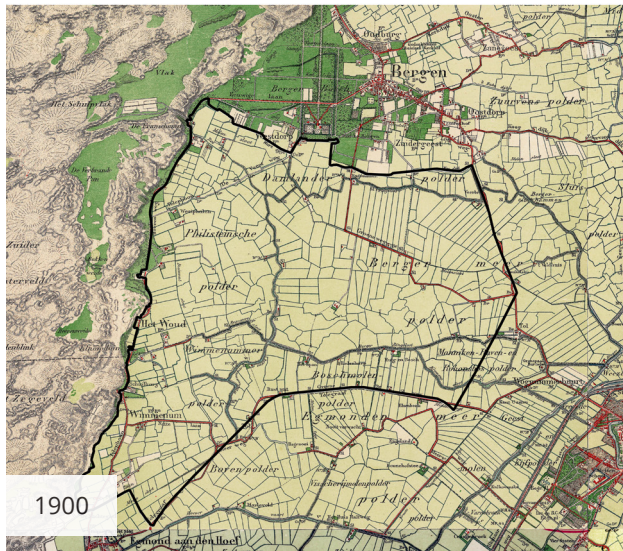
Woningbouwopgave

De vraag naar woningen in Noord-Holland is hoog. In de hele provincie zijn er tot 2030 zo'n 233.000 woningen nodig. In

de Weidse Polders is alleen bij Ecodorp Bergen een woningbouwplan in voorbereiding. In de kern Bergen zijn er enkele plekken die onherroepelijk zijn vastgesteld voor woningbouwplannen. Ook zijn er woningbouwplannen bij Egmond aan de Hoef. En is Alkmaar aangewezen als kansrijke locatie voor grootschalige woningbouw. In de komende 10 jaar worden er 3500 extra woningen worden gebouwd, door een impuls vanuit het rijk.

(Bron: Atlas Vitaal Landelijk Gebied, Provincie Noord-Holland, Monitor plancapaciteit)

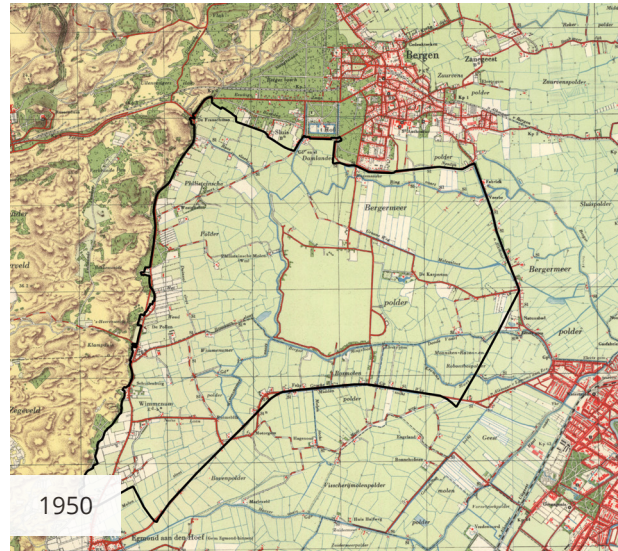
Historische ontwikkeling

1900

Op de kaart uit 1900 is te zien hoe verschillende kleine kernen aan de randen van de polder liggen. Bergen, Alkmaar en Egmond aan den Hoef zijn de grotere. Op de overgang van duingebied naar de lagere en nattere polder liggen de kernen Westdorp, Het Woud en Wimmemum. Er is een aantal landgoederen aanwezig. Daarnaast bevinden zich lang aaneengesloten boslandschappen op de hogere duingronden en rondom Bergen. De waterlopen van de boezem lopen in hoekige vormen door het landschap. De duinrandroute en de N-weg hebben een kronkeliger verloop dan vandaag de dag.

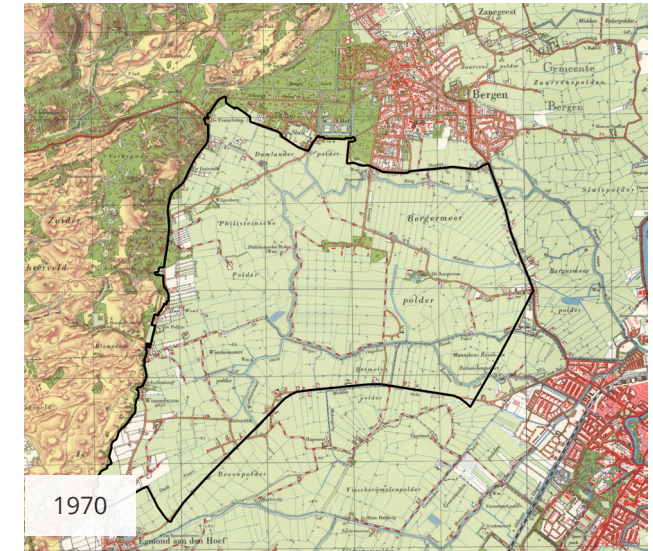
De erven liggen aan de wegen, aan de rand van het gebied en langs de boezem. De wegen lopen kronkelend door de polder heen en verbinden Egmond aan den Hoef, via de duinrand, met Bergen.

1950

Na het begin van de eeuwwisseling wordt een stoomtramverbinding aangelegd tussen Egmond aan den Hoef, Alkmaar en Bergen. Deze stoomtramverbinding wordt rond 1950 weer afgebroken. De Bergermeerpolder wordt doorsneden door een wegverbinding van noord naar zuid. Er worden meer wegen vanaf de binnenduinrand richting de polder aangelegd. Ook vindt een schaalvergroting plaats van de agrarische erven en de eerste bollenpercelen zijn zichtbaar op de kaart. Op stedelijk gebied vindt er uitbreiding plaats. Rondom Bergen betekent dit een afname van het bosgebied.

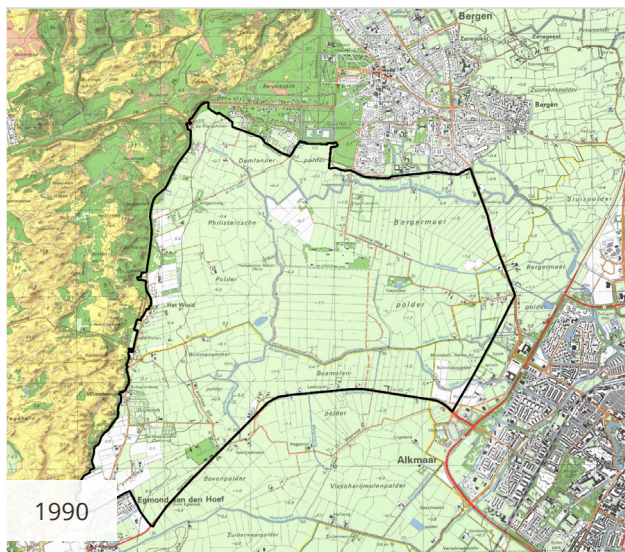
De aanleg van het vliegveld start in 1938, dat in 1939 in gebruik wordt genomen. Het is dan een erg nat grasland, waar vliegtuigen moeilijk in kunnen landen en opstijgen. In WO2 richtten de Duitsers het nog verder in. Veel duinzand wordt ernaar toegebracht en veel klei afgevoerd. Verder wordt veel geïnvesteerd in de drainage van het vliegveld. Hierdoor is dus weinig van natuurlijke bodemopbouw meer over.

Het vliegveld is aan het eind van WO2 intensief gebombardeerd waardoor er nog veel niet gesprongen explosieven in de grond liggen. Na de bevrijding werd het terrein niet meer als vliegveld gebruikt, maar bleef een deel nog wel militair terrein.

1970

Na de WO2 neemt het areaal bosgebied in het duingebied bij Bergen toe. De bollengronden in de Bergermeerpolder zijn verdwenen, daar tegenover staat de toename van bollengronden in de binnenduinrand. Het mobilisatiecomplex van Bergen wordt aangelegd. Ook is er bos ontwikkeld te midden van de open polder. Het voormalig vliegveld van Bergen krijgt een afwateringsgrid aan sloten die ervoor moet zorgen dat het gebied gebruikt kan worden voor de landbouw. Bergen gaat een tijd in van grote uitbreiding met nieuwe wijken als Zanegeest, Nessen en Bloemenbuurt. Alkmaar 'rukt' op richting de polder.

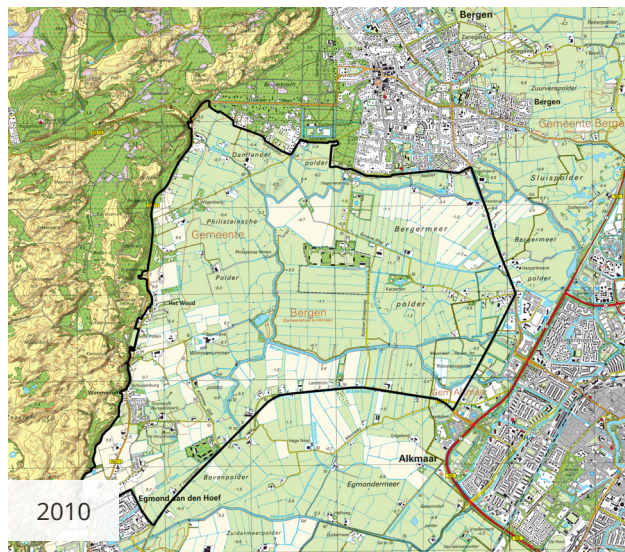

1990

Er vindt een toename plaats van bosschages verspreid door de polder. Daarnaast een schaalvergroting in de landbouw. De kavels worden groter en meer aaneengesloten percelen worden efficiënt benut voor landbouw en bollenteelt.

De bollengronden bevinden zich in grotere clusters bij elkaar. Naast de binnenduinrand, liggen er nu ook weer bollengronden in de Bergermeerpolder.

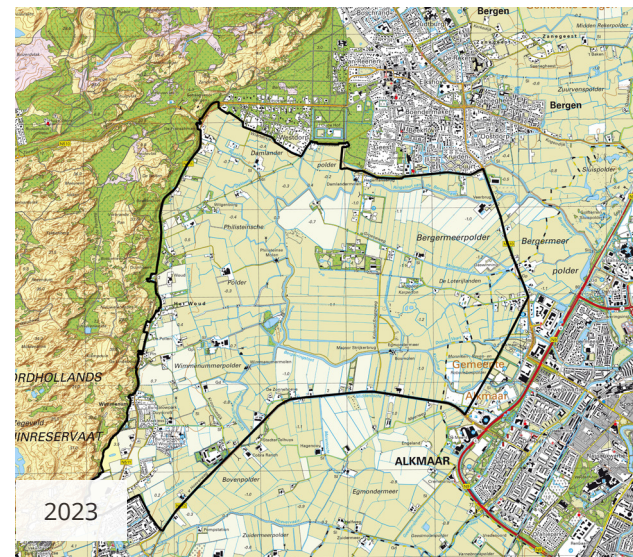
De campings zijn in opkomst, op meerdere plekken wordt er ruimte gemaakt voor de recreant die wil genieten van de Weidse Polders en het duingebied. Rondom Alkmaar is een ringweg aangelegd waardoor een duidelijke rand ontstaat tussen polder en stad. De bebouwing van Alkmaar gaat ook over de ringweg verder en raakt aan de polders.

2010

De plukjes bos uit 1990 zijn samengevoegd tot één grote bosschage als onderdeel van het mobiliteitscomplex van Defensie.

De oppervlakte aan bollengrond breidt zich uit in meerdere grote clusters over de polder heen. Ook hierbij heeft er een schaalvergroting plaatsgevonden. In de randzone van de duinen is meer bebouwing bijgekomen. Aan de andere kant van de polder lijkt Alkmaar langzaam richting Bergen te groeien.

2023

Er vindt een afname plaats van de oppervlakte van bollengrond, met name in de duinrandzone. Het mobiliteitscomplex met de ruimte eromheen gaat in herontwikkeling waardoor er plek ontstaat voor de ontwikkeling van het Ecodorp. De campings worden ingeruild voor huisjesparken. Op de erven vindt er een schaalvergroting plaats van de gebouwen.

Stikstof

Huidige situatie

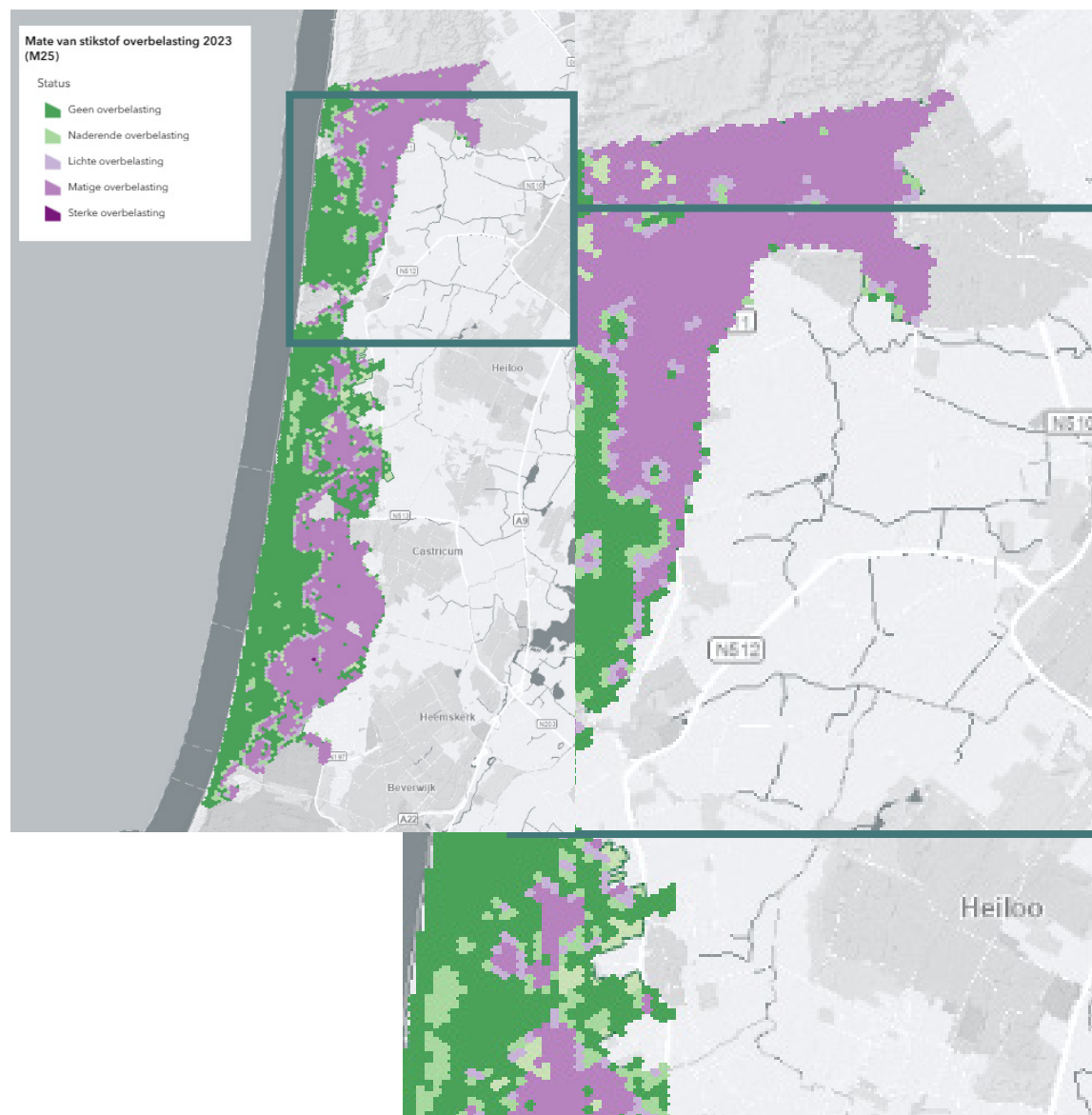
In juli 2025 is een overeenkomst gesloten tussen de provincie en de agrarische sector om generiek bij alle (melkvee) bedrijven te komen tot een gemiddelde 30% reductie van stikstofuitstoot in 2030 (t.o.v. 2019). In de Korte Termijn Agenda zijn middelen gereserveerd om de landbouw hierbij te ondersteunen, en om een goede borging te organiseren via een stoffen-balans (REMAS). De generieke reductie in de landbouw is onderdeel van de Noord-Hollandse programmatische aanpak en gaat uit van doelsturing. Boeren krijgen de ruimte om zelf te bepalen hoe zij hun emissies terugdringen – via bijvoorbeeld managementmaatregelen, technische innovaties, extensivering of een combinatie daarvan. Die ruimte past bij de kennis en ervaring binnen de landbouwsector en bovendien bij de behoefte aan maatwerk per gebied. De provincie neemt daarbij de verantwoordelijkheid om het beoogde herstel van de natuur te monitoren.

De programmatische aanpak stikstof en natuurherstel wordt in 2026 uitgewerkt voor vaststelling en juridische verankering in de Omgevingsverordening. In deze aanpak onderbouwt de provincie hoe haar inzet bijdraagt aan het geborgd natuurherstel voor de stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden. Dat vraagt inzet op alle drukfactoren die van invloed zijn op de natuurdoelen. Gelet op de huidige stikstofcrisis wordt in de programmatische aanpak zwaar ingezet op de drukfactor stikstof. De programmatische aanpak bestaat uit drie pijlers; de (1)

generieke geborgde emissiereductie in de landbouwovereenkomst, de (2) gebieds-gerichte geborgde emissiereductie en (3) geborgd natuurherstel. De gebiedsgerichte emissiereductie doelt op maatregelen die genomen worden in de directe nabijheid van de stikstofgevoelige natuur waar het terugdringen van de stikstofemissie het meest effectief is. Het betreft intensieve stikstofbeperkende maatregelen zoals verminderen van mestgebruik, het stoppen van drijfmesttoepassing en het verplaatsen van agrarische bedrijven in een zone rondom de stikstofgevoelige hexagonen.

Opgaven, potentie en dilemma's

In het Noordhollands Duinreservaat zijn er verschillende habitattypen waaronder een aantal stikstofgevoelige typen die op basis van de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn worden beschermd. Per habitatype verschilt wat de natuur aan maximale stikstofdepositie aan kan. Dit wordt de kritische depositie waarde (KDW) genoemd. De grijze duinen hebben in het Noordhollands Duinreservaat de laagste KDW, namelijk 714 mol N/ha/jaar. In 2023 was de gemiddelde stikstofdepositie op het Noordhollands Duinreservaat 1039 mol N/ha/j. Op hexagoonniveau verschillen deze depositiewaarden sterk. In de duinrandzone is de lokale stikstofdepositie en de overschrijding ten opzichte van de KDW het hoogst (zie het donkerder paars op bijgaande kaart). Dit betekent dat er voor het Noordhollands Duinreservaat een opgave ligt om de

stikstofdepositie onder de KDW te krijgen.
(Bron: AERIUS, 2023)

Gebiedsgerichte emissiereductie

In de programmatische aanpak stikstof en natuurherstel is een evenredige bijdrage van alle sectoren het vertrekpunt en de kapstok voor de nodige ondersteuning van uitstootbeperking. De agrarische sector heeft in de aanpak een bijzondere positie met generieke bestuurlijke afspraken naast gebiedsgerichte maatregelen dichtbij kwetsbare natuur waar dat nodig is. De provincie zet daarbij fors in op natuurherstelmaatregelen en realiseren van NNN om met de stikstofreductie ook daadwerkelijk een gunstige staat van natuur (en daarmee vergunningsruimte) te realiseren. De door de provincie gevraagde aanpak en middelen van het Rijk zijn kaderstellend voor de feitelijke uitvoering.

Een belangrijk onderdeel is de gebiedsgerichte emissiereductie. Hiermee worden maatregelen bedoeld in de directe nabijheid van de kwetsbare natuur waar het terugdringen van de stikstofemissie het meest effectief is. Dit wordt aangeduid met de term 'stikstofzone'. Als vertrekpunt voor de stikstofzone wordt een afstand aangehouden van 250 meter rondom stikstofgevoelig habitat binnen een Natura 2000-gebied. In de uitvoering is deze afstand maatwerk omdat rekening dient te worden gehouden met lokale omstandigheden zoals de windrichting en aanwezigheid van bos. Ook voor het Noordhollands Duinreservaat en Weidse Polders geldt dat deze stikstofzone in overleg met de

gebiedspartners zullen worden ingericht bij de uitwerking van de programmatische aanpak.

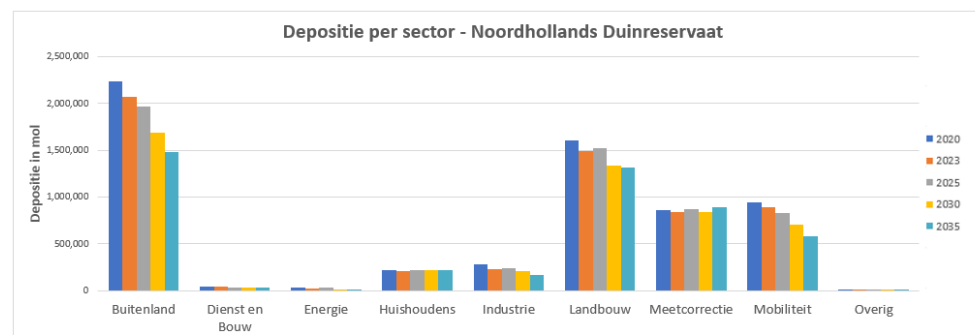
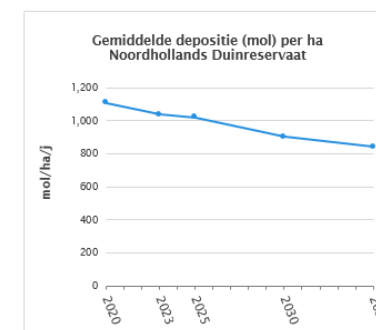
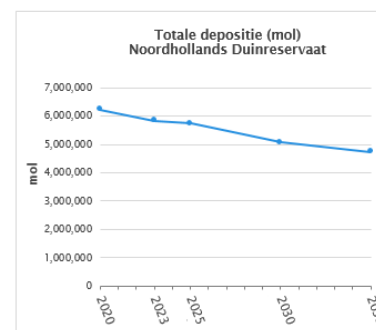
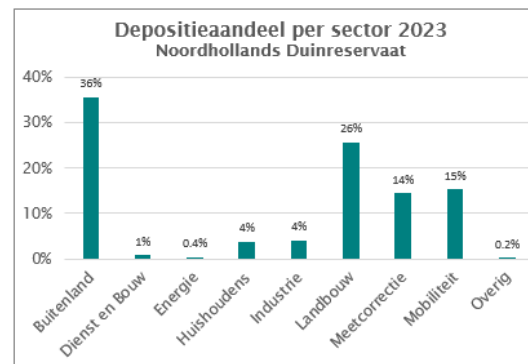
Stikstofzones en overgangszones

De 'stikstofzones' onderscheiden zich van de bestaande 'overgangszones' rondom de stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden waarin de overgang tussen natuur en landbouw centraal staat. Waar de stikstofzone gericht is op maatregelen die een directe bijdrage leveren op de reductie van de stikstofdepositie, zijn de overgangszones gericht op het verzachten van de overgang tussen de natuur en landbouwfuncties.

Maatregelen

In de overgangszones worden maatregelen gestimuleerd die de natuur versterken zoals de inzet van agrarisch natuurbeheer, subsidies voor investeringen in een emissiearme bedrijfsvoering of het nemen van hydrologische maatregelen zoals groenblauwe dooradering. In de overgangszones zet de provincie actief in op het promoten van dergelijke regelingen onder agrariërs omdat hier de meeste effecten wpverwacht. In de Korte Termijn Agenda zijn de overgangszones gedefinieerd als een kring van 500 meter rondom het Natura 2000-gebied zoals weergegeven in deze gebiedsvisie rondom het Noordelijk Duinreservaat.

Stikstofdepositie Noordhollands Duinreservaat 2023

Meest recente informatie over de stikstofdepositie uit,....

Documentenanalyse

Landbouwkundig onderzoek Weidse Polders

Er komen in 2022 in totaal 16 agrarische bedrijven met de bedrijfslocatie in de Weidse Polder voor. Drie agrarische bedrijven hebben een grondpositie binnen de Weidse Polders en de bedrijfsgebouwen daarbuiten. Drie (voormalige agrarische) bedrijven hebben alleen een grondpositie en geen agrarische bedrijfsvoering. Agrarische gronden worden verpacht aan bedrijven binnen en buiten het gebied. 85% van de agrarische bedrijven generen inkomsten uit nevenactiviteiten (verbreding).

[Landbouwkundig onderzoek Weidse Polders.pdf](#)

Buitengewoon Noord-Holland, PLG

Het PLG wordt het samenhangende beleidskader voor het landelijk gebied van Noord-Holland. De prioriteit van de provincie ligt op het vergroten van de biodiversiteit en de draagkracht van het water- en bodemsysteem.

Op deze manier wordt er ook invulling gegeven aan het economisch belang van de agrarische sector en ontstaat er ruimte voor economisch vitale en innovatieve kringlooplandbouw.

Natuur- en recreatiegebieden Noord-Holland

‘Er is een te hoge druk op de huidige natuur- en recreatiegebieden in de provincie. De gebieden hebben niet voldoende draagkracht om de hoge bezoekerscapaciteit op te vangen. Daarom is er meer groene recreatieruimte nodig. Door verschillende vormen van aantrekkingskracht kunnen de bezoekers

worden verspreid over verschillende gebieden.’

De recreatiekansenkaart

Ten behoeve van de gebiedsprocessen in Noord-Kennemerland zijn mogelijke kansen en beleidsvoornemens voor recreatie en toerisme van de regio geïnventariseerd. Deze kansen zijn geclusterd tot 6 thema's: meer fysieke ruimte voor recreatie, versterken van recreatievoorzieningen, betere balans tussen natuur en recreatie, versterken synergie landbouw en recreatie, verduurzamen van de sector en vergroten beleefbaarheid cultuurhistorische waarden landschap. Door in te zetten op deze kansen wordt vanuit recreatie maximaal bijgedragen aan de doelen van de Weidse Polders. Recreatie en toerisme vragen ruimte in de Weidse Polders, maar de kansen zijn relatief gemakkelijk te koppelen aan andere opgaven.

Omgevingsvisie gemeente Bergen

De kernprincipes van de gemeente zijn het ontwikkelen van leefbare kernen, een toekomstbestendig buitengebied, een gezonde omgeving, een inclusieve samenleving en een duurzaam en bereikbare gemeente.

Nationaal Deltaprogramma 2025

In 2050 is Nederland weerbaar zijn tegen watertekort en overschot. Door het meer vasthouden van regenwater en daarmee slimmer doorspoelen om verzilting van de poldergebieden tegen te gaan. Daarnaast is een zuiniger gebruik van water in alle sectoren noodzakelijk en mogelijk een verandering van landgebruik nodig.

Landschapsecologische systeemanalyse Weidse Polders

Herinrichting en landbouwkundige optimalisatie heeft als resultaat dat het water- en bodemsysteem en oorspronkelijke polderstructuren aanzienlijk zijn veranderd. De wijze van afwatering vanuit de duinen en de nog intacte duinrellen zijn uniek. Al is er veel veranderd er is hier nog steeds de belangrijkste potentie voor kwel gevoede natuurgebied in de binnenduinstrand van Noord-Holland, dit is vrijwel de enige locatie waar dit kan. In de Weidse polders is het streven naar een aaneengesloten reeks van natuurgebieden vanaf de duinen. Deze natuurgebieden herbergen diverse natuurtypen met grondwaterinvloed, schoon water, afstromend water; zoals duinrellen, sloten, poelen, moerasjes, graslanden maar ook struweel en bosjes. Hierdoor kunnen de verschillende omstandigheden in die gradiënt worden benut door populaties van de karakteristieke soorten in de robuuste aaneengesloten natuurgebieden. Dat is de achtergrond van de bestaande NNN begrenzing en die kan nog verder worden geoptimaliseerd, met name in het deel dicht tegen de duinen aan.

Landbouwkundig onderzoek Weidse Polders

Voor een goede invulling van het gebiedsproces is het van belang beter zicht te krijgen op de kansen en knelpunten voor de agrarische sector in het gebied en de wensen en ambities van de ondernemers en de agrarische sector.

Natuurvisie Weidse Polder 2019-2037

De natuurgebieden van de Weidse Polders liggen verspreid in een polderlandschap tussen een stedelijke randzone en een grote natuurkern van het Noordhollands Duinreservaat. Er is veel verscheidenheid in bodemsoorten en waterkwaliteit, dit maakt de natuurgebieden heel divers. Het overkoepelende doel is het verbinden van de natuurgebieden, dit leidt tot een vergroting van de natuurwaarden.

Uitgangssituatie, opgaven en oplossingsrichtingen voor water en bodem, provincie Noord-Holland

De binnenduinrand kent als voornaamste opgaven de zoetwaterbeschikbaarheid ten behoeve van drinkwater en grondwaterafhankelijke natuur, opvangen van wateroverlast bij hevige piekbuien en waterveiligheid bij zeespiegelstijging. De kansen voor een goede waterkwaliteit zijn hier hoog vanwege de invloed van regenwater en voedselarme kwel. Naast de opgave vanuit de Kaderrichtlijn water (KRW) om de waterkwaliteit te verbeteren, zijn er ook opgaven voor natuurdoelen. Een vitale bodem voor landbouwgrond en natuurfuncties is van groot belang. Er zullen ruimtelijke keuzes gemaakt moeten worden die kunnen vragen om omvorming en aanpassing ten behoeve van een gezond water- en bodemsysteem.

Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027

Het doel is om het oppervlaktewater te optimaliseren in ecologische- en chemische toestand, het ontwikkelen van een (water)vitaal landelijk gebied, watervervuiling door nieuwe stoffen tegengaan, verbetering recreatiemogelijkheden op/in water, geen uitputting van grondwatervoorraden, voldoende toevoer van niet verontreinigd grondwater, een kwalitatief goede grondwaterstand en veiligheid door klimaatadaptieve maatregelen en waterkeringen.

Masterplan biodiversiteit provincie Noord-Holland

Om de biodiversiteit te verbeteren moet de kwaliteit van natuurgebieden worden versterkt. Het vergroten van de biodiversiteit in het landelijk- en stedelijk gebied en rondom infrastructuur en water. Kwetsbare soorten moeten worden beschermd.

Omgevingsvisie provincie Noord-Holland

[Omgevingswet, -visie en -verordening.](#)

Overeenkomst stikstof en natuurherstel (juli 2025)

De Noord-Hollandse aanpak is gebaseerd op doelsturing en stelt natuurherstel centraal.

Boeren krijgen de ruimte om zelf te bepalen hoe zij hun emissies terugdringen – via bijvoorbeeld managementmaatregelen, technische innovaties, extensivering of een combinatie daarvan. Die ruimte past bij de kennis en ervaring binnen de landbouwsector én bij de behoefte aan maatwerk per gebied. De

provincie neemt daarnaast de verantwoordelijkheid op zich om het herstel van de natuur te monitoren. De natuurmonitoring wordt hiervoor doorontwikkeld en vormt de basis om op vaste momenten de staat van de aangewezen Natura 2000-gebieden geborgd vast te stellen. Met deze gegevens kan, indien nodig, tijdig worden bijgestuurd.

Bijlage 3: Participatieverslag

Inleiding

De Weidse Polders kenmerkt zich door een versnipperde eigendomssituatie en vele belangenorganisaties. In veel gevallen zijn de eigenaren agrarische ondernemers. Met de opgaven die er liggen in het gebied is het een risico dat deze ondernemers voor een bedrijfskundige uitdaging komen te staan. Dit maakt het extra belangrijk om samen met hen de uiteindelijke plannen voor het gebied te maken. Daarnaast kent het gebied vele gebruikers; mensen wonen, werken en recreëren er. Tijdens het maken van de visie is betrokkenheid van de omgeving dan ook van belang geweest. Dit participatieverslag beschrijft het proces hiervan, de deelnemende groepen en de inbreng die zij hebben gegeven.

Proces

De gebiedsvisie van de Weidse Polders is het eindresultaat van de verkenningsfase van het gebiedsproces.

In 2019 is begonnen met het verkennen van de landbouwkundige kansen in de Weidse Polders. In 2020 is een procesteam van de provincie in de binnenduinrand gestart met de opgave om het Natuur Netwerk Nederland (NNN) af te ronden. De opdracht werd vervolgens integraal opgepakt en met het oprichten van vier werkgroepen voor de thema's landbouw, natuur, water en recreatie. Hierin zaten vertegenwoordigers van belanghebbende organisaties in het gebied. Doel van de werkgroepen was om per

thema de historie, de huidige situatie en de opgaven te inventariseren.

Om de thema's met elkaar te verbinden en de integraliteit op te zoeken, organiseerde het procesteam van de provincie, werkgroepen eens per zeven weken en liet de resultaten samenkomen in zogenaamde integratiesessies. Deze integrale insteek kwam goed van pas toen in 2022 de startnotitie van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) werd vastgesteld en in 2023 het Provinciaal Programma Landelijk gebied (PPLG). Hierin stond dat de verschillende opgaven binnen het landelijk gebied in samenhang met elkaar opgepakt moesten worden. Hoewel niet lang hierna het politieke landschap en daarmee het beleid veranderde, heeft het gebiedsproces aan de integrale benadering vastgehouden. Een intentieovereenkomst werd getekend, er werd een plan van aanpak gemaakt en er werd gewerkt aan de gebiedsvisie die er nu ligt. De gebiedsvisie wordt ter vaststelling voorgelegd aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland en aan het college van B&W en de gemeenteraad van Bergen. HHNK zal de gebiedsvisie ter kennisname inbrengen in het college van dijkgraaf en hoogheemraden. Hierna zal gestart worden met de planvormingsfase.

Stakeholders: deelnemers en betrokkenen Stakeholderanalyse

In de Weidse Polders zijn verschillende stakeholders betrokken. Deze zijn in kaart gebracht door middel van een stakeholderanalyse die gedaan is voor de

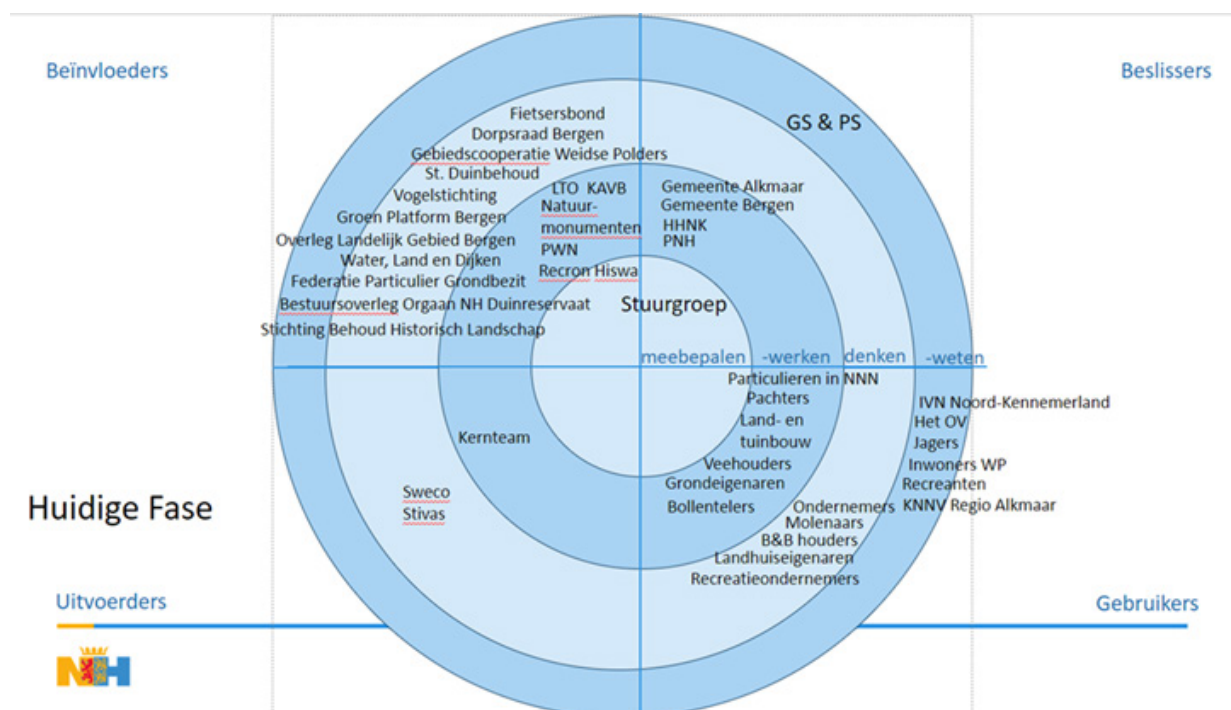
verkenningsfase (zie figuur 1 'Ringen van invloed').

Het kwadrant geeft aan welke rol de stakeholders hebben: beïnvloeders, beslissers, uitvoerders of gebruikers. De plek op de ringen van invloed geeft aan waar de stakeholders nodig zijn om tot het gewenste resultaat te komen.

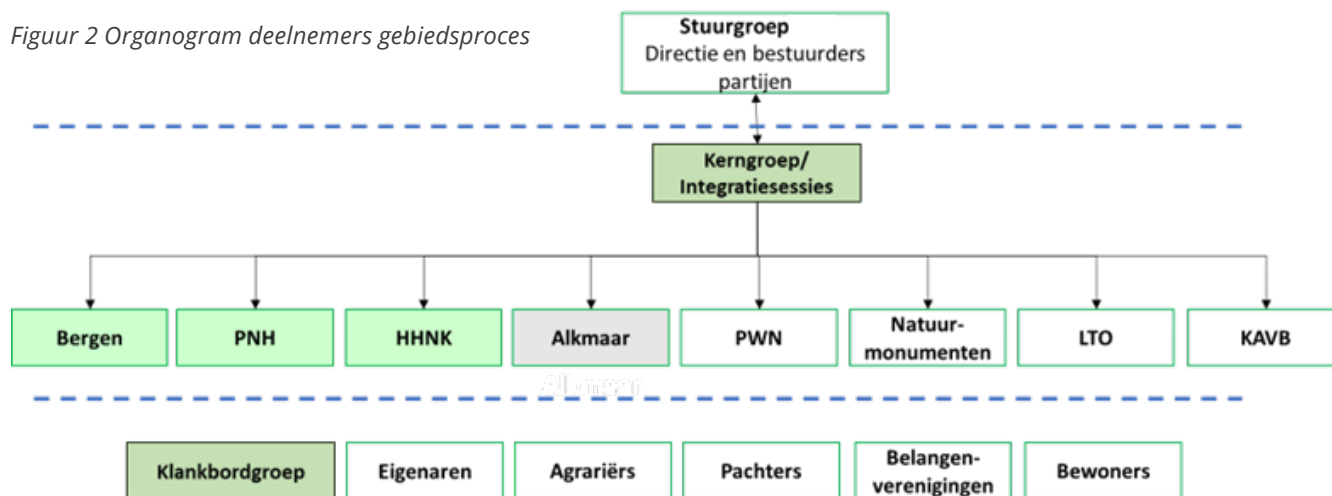
- » Meebepalen: dit gaat over de stakeholders die niet zozeer vanuit hun formele rol ('bevoegd gezag') besliskracht hebben, maar van belang zijn vanuit hun doorslaggevende invloed op het project of in de uitvoering.
- » Meewerken: dit betreft stakeholders die daadwerkelijk mee zullen werken aan het project.
- » Meedenken: dit zijn de stakeholders waarvan het projectteam een bepaalde inhoudelijke inbreng wil krijgen.
- » Meeweten: de stakeholders in deze cirkel spelen, in deze fase, geen actieve rol in het project. Maar moeten wel op de hoogte gehouden worden, mogelijk omdat ze later een formele beslisser zijn.

De stakeholders in de ring kunnen in een volgende fase een andere plek krijgen. Vaak veranderen ze dan niet van kwadrant, maar wel van positie tussen de ringen van invloed. Zo zitten in de verkenningsfase vertegenwoordigers van grondeigenaren aan tafel en is het voldoende als grondeigenaren meeweten en/of meedenken. Maar zodra het gaat om inrichting in de planvormingsfase, verschuiven de grondeigenaren naar de ring van meewerken.

Figuur 1 Ringen van invloed

Figuur 2 Organogram deelnemers gebiedsproces

Deelnemers en betrokkenen

Op basis van de stakeholderanalyse is onderstaand organogram van het gebiedsproces ingericht. De samenwerkingspartners van het gebiedsproces zijn provincie Noord-Holland, gemeente Bergen en HHNK. Zij nemen, tot vaststelling van de gebiedsvisie, de bestuurlijke besluiten met elkaar. Natuurmonumenten, PWN, LTO en KAVB zijn ook partner in het gebied, waarbij hun rol als adviseur wordt ingevuld. Gemeente Alkmaar is agenda-lid. Van alle partners zitten ambtelijke vertegenwoordigers in de werkgroepen, de integratiegroep en de kerngroep. De bestuurders van de partners hebben zitting in de stuurgroep.

Werkgroepen

In het begin van het gebiedsproces zijn vier werkgroepen opgericht. Doel van de werkgroepen was om door middel van "Joint Fact Finding" per thema de historie, de huidige situatie en de opgaven te inventariseren. In elke werkgroep zaten ambtelijke vertegenwoordigers van de samenwerkingspartners en experts op het gebied van landbouw, natuur, water en/of recreatie.

- » Werkgroep Landbouw: LTO, KAVB, HHNK, Gemeente Bergen, Provincie Noord-Holland, Stivas/Sweco adviseurs namens PNH
- » Werkgroep Natuur: Natuurmonumenten, PWN, Gemeente Bergen, Provincie Noord-Holland
- » Werkgroep Water: PWN, HHNK, Gemeente Bergen, Provincie Noord-Holland
- » Werkgroep Recreatie: PWN, Gemeente Alkmaar, Gemeente Bergen, Provincie Noord-Holland

Om de thema's met elkaar te verbinden en de integraliteit op te zoeken, kwamen alle werkgroepen eens per zeven weken samen in zogenaamde integratiesessies.

Integratiegroep

De integratiegroep bestaat uit alle leden van de werkgroepen. Zij namen deel aan de integratiesessies die zich in eerste instantie richtten op het samenwerkingsproces. Daarnaast boden de sessies ruimte voor dialoog, gezamenlijke denkracht en samenwerking aan de visievorming.

Kerngroep

Van alle leden die deelnemen in de werkgroepen en integratiegroep zit van elke organisatie één iemand ook in de kerngroep. Rol van de kerngroep is het voorbereiden van integratiesessies, voorbereiden van de stuurgroep-vergaderingen, het begeleiden van processen en het opstellen van producten.

Stuurgroep

In de stuurgroep zitten de bestuurders van de samenwerkingspartners. Dit zijn:

- » Namens provincie Noord-Holland: gedeputeerde mw. A. Gielen (voorheen mw. R. Kocken)
- » Namens gemeente Bergen: wethouder dhr. E. Briët of mw Y. Roos
- » Namens HHNK: dhr. J. Beemsterboer
- » Namens LTO: dhr. J. Rijlaarsdam
- » Namens KAVB: dhr. C. van Schagen

- » Namens PWN: mw. S. van Wesemael
- » Namens Natuurmonumenten: mw. N. Vermeer

Rol van de stuurgroep is het richting geven, bespreken van dilemma's en het vrijgeven van stukken voor besluitvorming. Formele besluitvorming vindt altijd in de daartoe behorende gremia plaats (colleges, raden en staten). De leden van de stuurgroep zijn daarbij in het gebied de ambassadeurs voor de ontwikkelingen voortkomend uit het gebiedsproces en zijn als bestuurder aanspreekbaar voor betrokken organisaties in de Weidse Polders.

Klankbordgroep

Om het hele proces van samenwerking, visievorming en planontwikkeling goed te laten verlopen is een klankbordgroep in het leven geroepen. Het doel van deze klankbordgroep is om het hele proces kritisch te volgen en adviezen te geven voor stroomlijning en/of bijsturing van het proces. Daarnaast wordt op initiatief van het procesteam van de provincie en partners de klankbordgroep inhoudelijk geraadpleegd.

De klankbordgroep geeft adviezen aan het procesteam met eventuele vermelding van afwijkende standpunten van leden van de klankbordgroep. Het procesteam geeft terugkoppeling richting klankbordgroep over de vraag wat zij heeft gedaan met de adviezen van de klankbordgroep (en op welke wijze dit is meegewogen in de besluitvorming binnen de stuurgroep).

De deelnemende organisaties zijn Stichting Duinbehoud, de Fietzersbond, Gebiedscoöperatie Weidse Polders, Vogelwerkgroep Alkmaar & Omstreken, Groen Platform Bergen, Overleg Landelijk Gebied Bergen, Federatie Particulier Grondbezit, Stichting Behoud Historisch Landschap, IVN Noord-Kennemerland, KNNV, Regio Alkmaar, Recron, B&B houders en landhuiseigenaren en een agrariër.

(Agrarische) grondeigenaren

Omdat de Weidse Polders voor een groot deel bestaat uit gronden van agrarische ondernemers en veel opgaven op hun gronden landen, zijn zij al vroeg in het proces betrokken, onder andere door het houden van keukentafelgesprekken. Doel hiervan was begrip te krijgen voor het proces, maar vooral ook beter zicht te

krijgen op de kansen en knelpunten voor de agrarische sector en de wensen en ambities van de ondernemers en de agrarische sector. Bij het ontwikkelen van de gebiedsvisie is namelijk geprobeerd rekening te houden met deze wensen en ambities omdat in de visie juist ook het toekomstperspectief voor de agrariërs heel belangrijk is. Al wil dit niet zeggen dat alle wensen van alle agrariërs gerealiseerd kunnen worden. Er liggen nu eenmaal veel opgaven in het gebied waardoor er keuzes gemaakt moeten worden die voor een aantal agrariërs consequenties kunnen hebben. Daarnaast is de gebiedsvisie van een abstractieniveau waar niet alle concrete wensen en ambities een plek in kunnen krijgen. Die kansen zijn wel mogelijk in de aankomende periode, tijdens de planfase. Wanneer deze keuzes in de volgende fase leiden tot concrete plannen, zal een intensiever participatieproces van start gaan.

Overige belanghebbenden

Overige belanghebbenden zoals inwoners, ondernemers, belangenverenigingen en recreanten zijn in deze fase minder betrokken om echt mee te denken. Wel hadden zij de mogelijkheid geïnformeerd te worden over het proces door zich in te schrijven voor de nieuwsbrief of door langs te komen op de Weidse Polders Informatiemarkt.

Participatie

Bij participatie is het belangrijk dat belanghebbenden zijn geïnformeerd en de kans hebben om hun bijdrage of mening te geven over een plan of een voornemen. En dat deze vervolgens zorgvuldig worden afgewogen door de verschillende partijen. Alle geïnteresseerde belangenorganisaties is de mogelijkheid geboden om betrokken te worden bij het gebiedsproces. Het doorlopen participatieproces sluit aan op het participatiebeleid van de gemeente Bergen en op de uitgangspunten die de provincie hanteert aan participatie. In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de participatie per stakeholdergroep.

Werkgroepen en integratiesessies

De werkgroepen en de integratiesessies vonden eens per zeven weken plaats. In de werkgroepen gingen de gebiedspartners aan de slag om per thema de historie, de huidige situatie en de opgaven te definiëren. Om de thema's met elkaar te verbinden en de integraliteit op te zoeken, kwamen alle werkgroepen samen in de integratiesessies. Deze sessies richtten zich in eerste instantie op het samenwerkingsproces, met als doel het opstellen van een intentieovereenkomst die door alle partners in 2024 werd ondertekend. Daarnaast boden de sessies ruimte voor dialoog, gezamenlijke denkkracht en samenwerking aan de visievorming van de Weidse Polders.

In het begin van het proces is in de werkgroepen en de integratiesessies door de vertegenwoordigers en

de experts bepaald dat voor een aantal thema's nog te weinig informatie beschikbaar was. Daarom zijn een aantal onderzoeken uitgevoerd: de Landschap Ecologische Systeem Analyse (LESA) door Witteveen & Bosch, het landbouwkundig onderzoek door Stivas/Sweco en de kansen voor recreatie in Noord-Kennemerland door Bureau Buiten.

De onderzoeken zijn belangrijke bouwstenen geweest voor de landschapsanalyse. Na de afronding hiervan konden de opgaven op kaart over elkaar heen worden gelegd. Hieruit bleek dat de ruimte schaars is en dat niet alles kan. Er moest een goede afweging worden gemaakt om de juiste balans tussen de verschillende gebruiksfuncties in het gebied te vinden. Om deze ingewikkelde puzzel te leggen is met de leden van de integratiegroep een scenario-analyse uitgevoerd.

In de scenario-analyse zijn vier scenario's opgesteld, waarin alle thema's zijn meegenomen. Ieder scenario was anders en onderzocht de invloed van de te maken keuzes op de verschillende thema's. Daarmee weerspiegelde ieder scenario zowel kansrijke onderdelen, als dilemma's. Op deze manier zijn verschillende uitersten onderzocht. Daarbij moet vermeld worden dat de onderzochte scenario's niet de werkelijke toekomst van de Weidse Polders verbeelden. Het waren extremen om het gesprek te kunnen voeren over wat wel en niet wenselijk is in de toekomst. De scenario's hebben tot de inzichten geleid, welke de basis vormen voor de visie.

Klankbordgroep

Doel van de klankbordgroep was om het hele proces kritisch te volgen en adviezen te geven voor stroomlijning en/of bijsturing van het proces. De klankbordgroep kwam eens per kwartaal bij elkaar.

Keukentafelgesprekken

Voor het landbouwkundig onderzoek is Stivas/Sweco het gebied ingegaan om keukentafelgesprekken te voeren met 21 (agrarische) grondeigenaren. Doel hiervan was draagvlak te krijgen voor het proces, maar vooral ook beter zicht te krijgen op de kansen en knelpunten voor de agrarische sector en de wensen en ambities van de ondernemers en de agrarische sector.

In het kader van het onderzoek hebben twee bijeenkomsten plaatsgevonden (waarbij ook pachters waren uitgenodigd). Een bijeenkomst ter introductie van het gebiedsproces en het onderzoek wat zou gaan plaatsvinden, en een bijeenkomst om de onderzoeksresultaten te bespreken. Later in het proces is gestart met een vervolg van het landbouwkundig onderzoek. Stivas/Sweco is toen opnieuw het gebied ingegaan om keukentafelgesprekken te houden. Dit keer niet alleen met agrarische grondeigenaren maar ook met particuliere groot grondeigenaren.

Informatiesessie

Recent is een informatiesessie georganiseerd om input op te halen voor de gebiedsvisie. Ondanks dat er geen concrete conceptvisie op tafel lag, heeft er een open

gesprek met alle aanwezigen plaatsgevonden. Tijdens de bijeenkomst zijn veel waardevolle punten benoemd. Na de presentaties zijn we in groepen aan de slag gegaan per thema het volgende opgehaald.

- » **Algemeen:** Er is sterke behoefte aan duidelijkheid en concrete plannen. Lang praten zonder beslissingen heeft geleid tot laag vertrouwen in de overheid, maar er worden ook kansen gezien, zoals natuuumzetting.
- » **Landbouw:** Zowel bollenteelt als veehouderij willen voldoende grond, grotere huiskavels en robuuste waterhuishouding. Er is behoefte aan behoud van land, compensatie dichtbij bij verlies, en mogelijkheden tot verduurzaming op bedrijfsniveau.
- » **Water:** Positieve reacties op voorstellen om boezemtakken te verbinden en lokale waterproblemen op te lossen, zoals het herstellen van sloten en duinrellen bij de Heereweg. Belangrijke wens: voorkomen van vervuiling van omgeving en grondwater door gewasbeschermingsmiddelen.
- » **Natuur:** Niet iedereen ziet noodzaak voor meer natuur; focus liever op verbeteren van bestaande natuur en overzicht creëren. Voorstellen: zonerings van natuurfuncties en 'Ruimte voor Ruimte'-aanpak.
- » **Recreatie:** Twijfel over aanleg oost-west recreatieve route vanwege verwachte drukte en onveiligheid. Recreatie kan kansen bieden voor bedrijfsverbreding mits goed georganiseerd.
- » **Cultuurhistorisch landschap:** Lage prioriteit, maar wel ideeën voor recreatief gebruik, zoals oude

bunkers.

- » **Vliegveld Bergen:** Afzien van gebruik als weidevogelgebied door te intensief beheer en omgevingsactiviteiten.

Overige belanghebbenden

Overige belanghebbenden zoals inwoners, ondernemers, belangenverenigingen en recreanten zijn in deze fase minder betrokken om echt mee te denken. Wel hadden zij de mogelijkheid geïnformeerd te worden over het proces door zich in te schrijven voor de nieuwsbrief of door langs te komen op de Weidse Polders Informatiemarkt.

Informatiemarkt

De informatiemarkt vond plaats in maart 2025 en was bedoeld om iedereen uit het gebied kennis te laten maken met het gebiedsproces. Naast veel agrariërs, eigenaren en overige bewoners in het plangebied die waren uitgenodigd, waren vertegenwoordigers van lokale belangenorganisaties aanwezig. De opzet met 'kraampjes' met themagerichte informatie, maakte het voor iedereen mogelijk om zich te laten informeren, in gesprek te gaan en vragen te stellen. Verder werd veel gebruik gemaakt van de mogelijkheid om schriftelijk een vraag of reactie achter te laten. Er werden zo'n veertig reacties verzameld. De informatiemarkt voorzag duidelijk in een behoefte.

Onderwerpen waar veel vragen over gesteld werden zijn:

- » De relatie met gebiedsproces Egmondermeer;
- » De toekomst van de landbouw in het gebied;
- » Hoe het water en bodemsysteem nu precies werkt in relatie met het aangrenzend duingebied;
- » De mogelijkheden voor verblijfsrecreatie in het gebied.

Voor belanghebbenden die zich betrokken voelden bij de hondenoverlast op het vliegveld is er een extra participatiemogelijkheid geweest. Zij hebben de kans gekregen actief mee te denken over een oplossing van dit probleem. Hiervoor zijn in 2022 meerdere bijeenkomsten georganiseerd in de Meent in Alkmaar. De uitkomsten zijn meegenomen in het gebiedsproces.

Alle stakeholders

Tot slot is er nog de formele tervisielegging van de gebiedsvisie, waarmee alle belanghebbenden de mogelijkheid hebben om een zienswijze in te dienen. Om iedereen te informeren en de mogelijkheid te geven om vragen te stellen, zal nog een informatiemarkt worden georganiseerd.

Gebiedsvisie Weidse Polders

Samen op weg naar een vitaal en betekenisvol landelijk gebied

December 2025

